

Засновники: Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Національна юридична бібліотека.
Заснований у 2011 році. Виходить раз на два тижні.
Головний редактор В. Горвий. *Редакційна колегія:* Н. Іванова (відповідальна за випуск), Ю. Половинчак,
Т. Дубас.
Адреса редакції: НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна.

Громадська думка про правотворення

/Інформаційно-аналітичний бюлетень на базі оперативних матеріалів/

№ 19 (77)
(вересень 2014 р.)

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ.....	2
<i>Стратегія реформ-2020</i>	2
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....	3
<i>Ратифікація Угоди з ЄС</i>	3
<i>Донбас. Особливий статус чи заморожений конфлікт?</i>	12
<i>Відбудова Донбасу: проблеми та шляхи вирішення</i>	19
<i>Проблеми проведення реформ з оптимізації систем центральних органів виконавчої влади</i>	31
<i>Вдосконалення Антикорупційної стратегії як інструмент протидії корупційній злочинності в Україні</i>	39
<i>Перспективи реалізації Закону України «Про очищення влади»</i>	43
<i>Чи зможе українська наукова спільнота подолати проблеми плагіату</i>	50
У ЦЕНТРИ СУСПІЛЬНОЇ УВАГИ.....	53
<i>Правові аспекти нормалізації життя на територіях, звільнених у ході АТО</i>	53
<i>Правові колізії, викликані окупацією Криму</i>	57
ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК.....	63
<i>Моніторинг економічного законодавства</i>	69
ЩОДЕННИК БЛОГЕРА.....	75

АКТУАЛЬНА ПОДІЯ

Стратегія реформ-2020

Заступник Глави Адміністрації Президента України, Голова виконавчого комітету Національної ради реформ Дмитро Шимків представив громадськості «Стратегію реформ-2020» Президента України.

"Головним у здійсненні цих реформ є цінності, які об'єднали нас в нашому прагненні жити за європейськими стандартами і були засвідчені перед усім світом під час Революції Гідності", - сказав на початку свого виступу Дмитро Шимків.

Метою реформ визначено досягнення європейських стандартів життя та гідного місця Україні в світі. «Стратегія-2020» включає в себе більше 60 реформ. Першочерговими з них стануть оновлення влади та антикорупційна реформа, судова реформа, децентралізація та реформа державного управління, дерегуляція та розвиток підприємництва, реформи правоохоронної системи, системи національної безпеки та оборони, охорони здоров'я та податкова реформа. Також визначені дві першочергові державні програми – енергонезалежності та популяризації України у світі.

Серед ключових показників, яких планується досягти до 2020 року, - з \$8508 до \$16000 підвищити долю ВВП на душу населення, піднятися з 112 місця до першої «двадцятки» у рейтингу легкості ведення бізнесу, залучити \$40 млрд прямих іноземних інвестицій, довести військові витрати з нинішніх 1,02% до 5% від ВВП, підвищити середню тривалість життя на 3 роки.

Дмитро Шимків наголосив на тому, що наслідком впровадження реформ має стати формування нового суспільного договору між владою, громадянським суспільством та бізнесом, в якому кожна зі складових має не лише переосмислити свої функції, а й почати взаємодіяти за новими правилами. За цими правилами, влада служить суспільству, функціонує просто, прозоро і привабливо, громадянське суспільство активно контролює дії влади і сумлінно служить суспільному благу, бізнес функціонує по-новому – чесно платить податку і підтримує суспільство.

"На відміну від численних спроб впровадження реформ в Україні, ініціатива Президента України "Стратегія-2020" є адаптивною, не звужується виключно як тимчасовий політичний проект, основана на широкому залученні громадськості та орієнтована на сталість влади зі створенням механізму широкого дискусійного майданчика, яка з урахуванням зворотного зв'язку здатна бути гнучкою і релевантною викликам часу і стати реальним інструментом трансформації суспільства", - наголосив Дмитро Шимків.

Заступник Глави Адміністрації Президента України відзначив, що лише "управління тим, що можна виміряти", можна вважати ефективним. «Стратегія-2020» передбачає механізм постійного моніторингу ефективності **(Офіційне інтернет-представництво Президента України** <http://www.president.gov.ua/news/31305.html>). – 2014. – 29.09).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

О. Саморукова, провідний бібліограф

Ратифікація Угоди з ЄС

16 вересня Верховна Рада України та Європейський парламент одночасно ратифікували Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. За відповідне рішення проголосували 355 народних депутатів України та 536 євродепутатів. Президент України П. Порошенко в залі засідань Верховної Ради підписав Закон про ратифікацію і запевнив: Угода набуде чинності з 1 листопада.

Глава держави у своїй промові назвав підписання цього документа історичною подією і порівняв цей день із тим днем, коли Україна здобула незалежність. «Доручаю уряду вже завтра затвердити план виконання угоди і втілювати його з першої ж хвилини», – сказав він.

І наш європейський вибір – це, у першу чергу, не зовнішньополітичне, а внутрішньополітичне рішення. Президент і уряд усвідомлюють це. Тому реалізація Угоди буде розпочата без зволікань на основі відповідного національного плану.

Отже, з 17 листопада в Україні почне працювати новий українсько-європейський орган – Рада асоціації. Він буде наділений повноваженнями у разі необхідності змінювати текст угоди вже після ратифікації. Однак експерти побоюються, що цим може скористатися «третья сторона». Зокрема, від Російської Федерації вже надходили пропозиції внести зміни в цей документ.

Але як запевнив глава Європарламенту, М. Шульц Угода яку прийняли і яку було оговорено, ще в часи мирних демонстрацій не зазнала змін. Це підтвердив і Президент П. Порошенко, він сказав, що в тексті документа не змінено ні слова.

Також із роз'яснення Ради ЄС та Єврокомісії Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є двостороннім документом, тому будь-які зміни в текст можуть бути внесені однією з сторін за згодою іншої. Втручання третьої сторони у суто двосторонню угоду між ЄС та Україною є не можливим.

Україна довго чекала на цю подію. Як відомо, політична частина Угоди про асоціацію Україна - ЄС була підписана 21 березня поточного року. 27 червня, пройшла церемонія підписання економічної частини, а ратифікація 16 вересня.

Ратифікація фактично означає згоду держави перетворити усі зобов'язання, що впливають з Угоди, на основу національної програми реформ.

Згідно з положеннями Угоди про асоціацію (ст.486) набрання нею чинності відбудуватиметься у два етапи: тимчасове та повне застосування.

Політична частина угоди набуде чинності від 1 листопада 2014 року у так званому режимі "тимчасового застосування", доки всі країни-члени ЄС її не ратифікують.

Повне застосування розпочнеться лише після завершення ратифікації Угоди національними парламентами України та всіх 28 держав-членів ЄС. На сьогоднішній день Угоду ратифікували лише 6 країн: Словаччина, Румунія, Латвія, Литва, Болгарія, Мальта. Існуючий досвід ратифікації аналогічних угод дає підстави вважати, що процедура може завершитися протягом 1-3 років.

Щоб не відкладати початок виконання на такий тривалий час, під час переговорів було домовлено про можливість імплементації шляхом тимчасового застосування окремих частин Угоди відразу після ратифікації Верховною Радою та передачі відповідних інструментів до депозитарію (Генерального секретаріату Ради ЄС). Про це свідчить, те що Україна переслала на збереження Європейському союзу ратифікаційну грамоту Угоди про асоціацію.

Обсяг тимчасового застосування визначається стороною ЄС відповідно до розподілу компетенції між інституціями та державами-членами ЄС. У випадку нашої Угоди обсяг тимчасового застосування включає розділ про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, окремі статті розділів «Політичний діалог та співробітництво у сфері зовнішньої та безпекової політики», «Юстиція, свобода та безпека», «Економічне та галузеве співробітництво», «Інституційні, загальні та прикінцеві положення».

Новий термін набуття чинності положеннями про створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі – 1 січня 2016 року.

І тепер уже офіційно, 29 вересня Рада ЄС схвалила тимчасове застосування Угоди про асоціацію з Україною поки без створення зони вільної торгівлі, початок формування якої відкладається до 1 січня 2016 року.

Завдяки тристороннім домовленостям Україна-ЄС-РФ від 12 вересня тему ЗВТ вирішили відкласти ще на рік, до 31 грудня 2015 року. Про це в Брюсселі заявив європейський комісар з питань торгівлі **Карл де Гухт**. За його словами, це рішення ухвалили, порадившись як із Україною, так і з Росією.

Проте він зазначив, що Росія, а не Україна, у першу чергу, вплинула на рішення відтермінувати впровадження зони вільної торгівлі. Тож, якщо Росія якимсь чином порушить укладені домовленості, ми запропонуємо Раді ЄС змінити рішення щодо відтермінування до 31 грудня 2015 року, – заявив Карл де Гухт.

Втім, Україні пообіцяли односторонні преференції. На ділі це означає, що товари українських виробників будуть постачати до ЄС без мита. Однак, Україна збереже мита на європейські товари.

Українські політики наголошують про позитив у зв'язку з ратифікацією Угоди з ЄС. Так, прем'єр-міністр України **А. Яценюк**, говорить, що Україна лише виграє від одностороннього скасування мита. На його думку, це дає державі час підготувати економіку: «Європейський ринок для України відкритий, а ринок український для Європи поки що закритий».

«І тут від України залежить тільки одне: чи після імплементації угоди ми ратифікуємо і виконуватимемо кожен пункт. І ми виконаємо санітарні,

фітосанітарні умови. Ми готові це робити», – зауважив він.

Міністр закордонних справ України **П. Клімкін**, наполягає, що українцям не варто непокоїтись через одностороннє впровадження зони вільної торгівлі.

«Для України це рішення дозволяє нам працювати дуже ефективно з Європейським союзом із нульовими тарифами, і на перспективу. Воно дозволяє нашим товаровиробникам ефективно підготуватися до того часу, коли європейські товари прийдуть на наш ринок», – зазначає П. Клімкін.

Втім експерти спростовують ці заспокійливі тези української влади. Українській економіці дійсно піде на користь впровадження односторонньої зони вільної торгівлі, втім переваги від повноцінної ЗВТ – неспівмірно більші. На цьому наголошує **В. Мовчан**, директор із наукової роботи Інституту економічних досліджень та політичних консультацій. Зокрема, у дослідженні, яке провів її Інститут, йдеться про те, що впровадження двосторонньої ЗВТ призвело б до кумулятивного приросту реального ВВП на 14,1% у розрахунку на 10 років. Ключовим фактором для цього є не скасування ввізних мит, а зниження нетарифних обмежень у торгівлі, через відповідність українського законодавства європейському. Втім, автономні торговельні преференції з ЄС прогнозують українському ВВП приріст лише в 1,5% відсотки.

«Я би це проінтерпретувала так, що якщо це тимчасовий захід (одностороння зона вільної торгівлі – ред.) – економіка України не втрачає. Але як довгострокова стратегія – зберегти автономію, торговельні преференції, залишити закритим український ринок – це не вигідно», – зауважує В. Мовчан.

ЗВТ майже однаково вигідна для зростання як імпорту, так і експорту України. Втім, двостороннє скасування мит та однакові українсько-європейські стандарти принесли би зростання на 10-11%. Наразі ж, за односторонньої домовленості, матимемо зростання лише на 0,2% для імпорту та експорту.

Дослідження підтвердило, що найбільше виграють від економічних домовленостей із ЄС сільське господарство, харчова промисловість та легка промисловість. Вигідним це стане і для окремих, проте зовсім не всіх, секторів машинобудування: зокрема виробництва електричного устаткування. Втрачати зазнають металургія та виробництво транспортного устаткування. Однак, ці ризики можна зменшити, якщо модернізувати виробництво, покращити технології та підвищити продуктивність, зауважує експерт. Такі висновки однаково актуальні і для повноцінної, і для односторонньої зони вільної торгівлі.

То ж, що насправді принесе нам ратифікація Угоди і чого слід очікувати: коментарі експертів.

Експерти одностайно заявляють, що очікувати на миттєвий результат від підписання цієї Угоди не варто. Вони обережні у своїх висловлюваннях і переконані, що ефект від ратифікації документа можна побачити лише в перспективі. Але вони зійшлися в думці, що, незважаючи на труднощі, з якими зіткнеться економіка України попервах, кінцеві результати цього варті.

«Початковий період адаптації для України буде складним, але без цього процесу сподіватися на державність і державу Україні не доводилося. Це не тільки питання ратифікації асоціації, а справді початок становлення незалежності», – вважає **Д. Жванія**, голова парламентського комітету з питань

державного будівництва та місцевого самоврядування.

«Ключові позиції в угоді з ЄС – реформи, боротьба з корупцією, адаптація українського законодавства до європейського. Торгівля (зона вільної торгівлі) також важлива», – пояснює заступник голови адміністрації президента **В. Чалий**.

Не чекати забагато від сьогоднішнього «кроку до Європи» радить **Е. Найман**, керуючий партнер Capital Times: «Ця ратифікація – суто формальність. Експорт та імпорт України сильно не зміниться до кінця 2016 року – через відстрочки застосування зони вільної торгівлі. Але, безумовно, це позитивно вплине на інвестиційний клімат країни. Після ратифікації уряду необхідно почати низку економічних реформ, про які раніше говорив Яценюк, щоб пізніше ми змогли побачити ефект», – вважає Е. Найман.

Крім проведення реформ, керівництву України доведеться всерйоз задуматися про захист внутрішнього ринку країни. Інтеграція в європейські структури, крім того, що дасть багато позитивних імпульсів для розвитку економіки, ще й поставить перед Україною значні обмеження. «Наприклад, у питаннях енергетики, сільського господарства, розвитку легкої промисловості і тих галузей, які Україна активно розвиває. Тепер ми повинні рахуватися з певними критеріями, які висуває ЄС до якості продукції. Що, до речі, дуже добре», – заявив лідер партії «Свобода» **О. Тягнибок**.

Говорячи про відносини з РФ в контексті зближення України з Євросоюзом, аналітики не чекають якихось кардинальних змін політики «північного сусіда». «Росія активно ініціює торговельні війни з Україною ще з 2006 року. Гірше було торік, коли у нас була «дружба-мир», і раптом РФ в односторонньому порядку призупиняє поставки наших товарів», – розповідає **В. Юрчишин**, директор економічних програм Центру Разумкова. Такої ж думки дотримується і **Е. Найман**: «Гадаю, це ніяк не позначиться, тому що їй [Росії] пішли на поступки. У торгових відносинах гірше вже не буде», – запевняє він.

Ратифікація Угоди про Асоціацію з ЄС – це старт для реформ в Україні. Зміни, які необхідно здійснити, за попередніми підрахунками, займуть сім років, – заявив доктор економічних наук **Р. Слав'юк**.

«Загалом зміни стосуються 28 напрямків. Для прикладу, ми повинні адаптувати до європейських вимог наші стандарти, норми виробництва, «радянські» ДСТУ, – пояснив експерт. – Річ у тім, що вже на першому етапі бізнес одразу починає шукати нові ринки. Маючи нагоду продавати в Європу, він змушений негайно сертифікувати, підтягувати якість своєї продукції».

На думку Р. Слав'юка, якщо Україна не проводитиме реформи, то загрузне на одному місці. На його погляд, починати потрібно із двох важливих на сьогодні сфер.

«Саме зараз не можна впускати момент і потрібно почати реформу в армії, - переконаний економіст. - Друга сфера – фінансовий сектор, який виявився неготовим до роботи ані в нових умовах, ані в умовах війни, ані в умовах якихось екстремальних впливів. Неробочий фінансовий сектор створює труднощі всім іншим сферам. Перший крок у фінансовому реформуванні – скоротити заледве не удвічі кількість банків, які є просто бульбашками і

спекулянтами.

Утім реформи у будь-якій сфері дорівнюватимуть нулю, якщо при цьому не вестиметься боротьба із корупцією», - додав Р. Слав'юк.

Щодо бізнесу, то він отримує додатковий час для підвищення конкурентоспроможності, – так описують експерти вигоду, яку отримують українські підприємці. За даними Держслужби статистики України, експорт до ЄС у першій половині 2014 року зріс на 14,9% в річному обчисленні.

«Все, що може, Україна вже експортує. Будемо сподіватися на краще, а там подивимося. Сподіваюся хоча б на такий баланс, при якому не буде втрати робочих місць. Дуже великі інвестиції і неконкурентна економіка – подивіться, скільки коштують кредити на заході для підприємств, і скільки коштують усередині країни. Якщо влада вирішить хоча б питання кредитних відносин у параметрах ЄС, щоб захистити українські підприємства, це вже буде крок уперед», – вважає секретар президії політради ПР **Б. Колесніков**.

При цьому експерти заявляють, що різка девальвація гривні вже створила набагато серйознішу перешкоду для імпорту в Україну порівняно з відстрочкою поступової ліквідації імпорتنих мит, середній рівень яких наразі складає близько 4%.

Політики та експерти сподіваються на те, що тепер Україна отримає базові інструменти, які дозволять побудувати дійсно ринкову економіку, оскільки до цього доводилося перебудовувати пострадянську. «По суті, у нас постійно відбувалося латання дір, тепер ми зможемо побудувати реальну економіку і претендувати на те, щоб стати повноцінним учасником великого економічного світу, – вважає **Д. Жванія**. – У нас з'явиться реальний інвестиційний капітал, якого раніше не було. Капітал із колишньою вартістю не може бути інвестиційним».

Ця Угода дасть більші можливості для економіки, зокрема нашого регіону. Більші можливості для фінансування від грантодавчих організацій. Безпосередньо від європейських структур, міжнародних організацій. Це дасть не лише можливість віднайдіння інвестицій, але й забезпечить секторальний розвиток економіки, - переконаний кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та кредиту **Є. Ткач**. - У перспективі підписана Угода про асоціацію допоможе Україні увійти до європейського співтовариства. Це не лише економічні показники (вони будуть обов'язково), але й культурна інтеграція. Відбудеться зміна правової системи, податкової, бюджетної, зменшиться тягар на малий та середній бізнес. Відтак кожна пересічна людина відчує ці переваги.

За словами економіста, у короткостроковій перспективі навряд чи буде відчутний ефект. Україні конче необхідно інтегруватися в європейські структури, розвивати національну економіку, врешті, потрібно зробити свій цивілізаційний вибір.

Радіти ратифікації поки зарано, оскільки парламенти Словаччини, Угорщини та Кіпру, цілком можливо, будуть гальмувати цей процес, - висловив таку думку політичний експерт **Є. Магда**. - А якщо хоча б одна країна не ратифікує, то ця Угода буде недійсною!

Погоджується з думкою експерта і перший заступник глави Комітету ВР з

питань європейської інтеграції **І. Бережна**. За її словами, не можна виключити того, що парламенти цих країн не будуть ратифікувати Угоду.

Подібне затягування цього питання в європейських парламентах нинішня влада теж прорахувала, і відразу ж після ратифікації Угоди у Верховній Раді надійшла заява з українського МЗС, що решта європейських країн можуть на це витратити до трьох років.

При цьому не варто забувати, що на імплементацію Угоди в українське законодавство буде потрібно ще більше часу. І тут вже затягувати будуть наші народні депутати, багатьом з яких не з руки переходити на європейські економічні та соціальні стандарти.

«Імплементація - це досить довгий процес, на нього нам знадобиться не один рік, - вважає **Є. Магда**. - Угоду про асоціацію неможливо впровадити в нашу країну малою кров'ю і єдиним ударом. На це буде потрібно багато часу, імплементація проходитиме поступово».

Що ж отримає або не отримає Україна від ратифікації Угоди, більш конкретно говорить відомий президент Українського аналітичного центру **О. Охріменко**.

Він відразу ж розвіяв міф про те, що Угода відкриває безперешкодний безвізовий режим для українців до європейських країн.

«Угода про асоціацію з ЄС не обумовлює термін введення безвізового режиму для українців для поїздок до країн Західної Європи. Там тільки пункт, який обумовлює співробітництво України та ЄС у вирішенні цього завдання», - сказав він.

Також експерт розповів і про можливості працевлаштування українців в єврозоні. «Ратифікація Угоди не відкриває вільний доступ на ринок праці для українців, але домовляється про умови роботи українських фахівців в країнах ЄС. Обмовляється тимчасове перебування на території ЄС і України фізичних осіб для економічних цілей, - підкреслив **О. Охріменко**. - Це насамперед узаконює легальну роботу в ЄС кваліфікованих фахівців, а також керівників компаній».

За словами економіста, присутні і позитивні моменти в цьому документі.

«Україна отримає можливість поставляти в ЄС продукти харчування за квотами, але на пільгових умовах. Окрім продуктів харчування Україна зможе поставляти в ЄС та інші товари, починаючи від залізної та марганцевої руди і закінчуючи меблями і папером, - повідомив він. - Також наша країна матиме право встановлювати спецмита на імпорتنі автомобілі, за умови, що має місце істотне падіння українського виробництва автомобілів за рахунок імпортних поставок. При цьому розмір спецмита не може бути більше 10%».

Червоною лінією в Угоді проходить питання захисту авторських прав. Багатьом з нас, хто користується неліцензованим програмним забезпеченням, доведеться з цим розпрощатися.

«Цьому питанню присвячений дуже великий розділ договору, і взагалі захисту інтелектуальної власності, - зазначив **О. Охріменко**. - ЄС дуже болісно ставиться до нашої практики використання «піратського ПЗ». Від цього доведеться відвикати».

Ратифікація Угоди про асоціацію з Європейським Союзом позитивно

вплине на фармацевтичну галузь України за умови підтримки вітчизняних учасників ринку з боку держави, вважає виконавчий директор профільної асоціації «ФармУкраїна» **Д. Шевченко**.

«Головна проблема – необхідність дотримання суворого балансу між відкритістю ринку для європейських компаній і захистом наших компаній, підвищенням їх привабливості для європейського капіталу, – відзначив експерт. – Загалом галузь виграє, але держава не повинна стояти осторонь від цього процесу».

За словами Д. Шевченка, в Україні є значний ресурс, в який можна вкладати для розвитку галузі. «У нас є такі інвестиційно привабливі ніші, як доклінічні та клінічні дослідження, відносно недорога за європейськими мірками робоча сила і при цьому висококваліфікований за цими ж мірками персонал», – відзначив він.

На думку експерта, українська фармгалузь вже достатньо інтегрована в світову економіку, оскільки в Україні діє європейська система фармацевтичних стандартів, а ратифікація угоди з ЄС стане ще одним кроком на шляху до євроінтеграції.

За всю історію парламентаризму, вперше два парламенти одночасно ратифікували міжнародну угоду. Це безпрецедентний випадок. Ми маємо пишатись тим, що відбулося. Ратифікація цієї угоди – це червоний день календаря для демократії, – заявив президент Європарламенту **Мартін Шульц**.

Ратифікація Угоди про асоціацію із ЄС оформила нову реальність, у якій Європа фактично взяла на себе роль гаранта політичного успіху України. Найближчий виклик перед Києвом - імплементація реформ. Європа ж має визначитись, чи готова до багатовимірного конфлікту з Росією, яка не відмовляється від своїх претензій щодо України. Про це йдеться у ряді аналітичних публікацій, присвячених ратифікації Угоди про асоціацію.

Своє бачення порядку денного щодо України для Києва та Брюсселю після ратифікації Угоди про асоціацію з трибуни Європарламенту виголосив єврокомісар з питань розширення ЄС **Штефан Фюле**.

Поруч із пошуком мирного вирішення конфлікту в Україні та балансу з Росією Ш. Фюле відзначив, що роботи над реформами у Києві починаються негайно і без зволікань.

Колишній посол США в Україні назвав ратифікацію важливим та необхідним кроком на шляху європейської інтеграції України.

Голосування за ратифікацію Угоди, як у ВР так і в Європарламенті, отримало велику підтримку від США. Тут це сприймається як дуже важливий крок, який допоможе Україні стати на європейський шлях. Саме цей шлях у Вашингтоні вважають єдиним логічним для майбутнього України, – сказав експосол США в Україні **Стівен Пайфер**.

Рішення українського парламенту про ратифікацію політичної частини Угоди про асоціацію з Євросоюзом є важливе, але відкладання впровадження Угоди про вільну торгівлю ЄС-Україна до грудня 2015 року – це успіх для Росії, бо Кремль саме цього і добивався, вважає директор Фонду польсько-української співпраці РАУСІ **Як Пекло**.

За його словами положення документа, що стосуються торгівлі між

Євросоюзом та Україною складають 80% або 2/3 від усього обсягу основної частини Угоди, "знаходитимуться поки що у морозильній камері, що є певним досягненням Росії".

"Це не є добрим знаком. Це показує, що Росія змогла вплинути на європейських політиків та заморозити цей процес. Російська політика ефективна, а в ЄС переважає позиція, що Росія й надалі є надійним партнером", - вважає експерт.

На його думку рішення про ратифікацію політичної частини свідчить про політичну волю України, котра "вирішила йти в напрямку Європи". Однак, подробиці криються в економічній частині про вільну торгівлю, котра була відкладена до кінця наступного року.

За словами експерта Угода про вільну торгівлю є найважливішою, бо ЄС "опирається" на економічну співпрацю.

Але при цьому Як Пекло наголошує, що впровадження в дію Угоди про вільну торгівлю "могло би стати проблемою для України", котра де факто "перебуває у стані війни з Росією".

Ратифікація договору про асоціацію України і Євросоюзу - символічний акт, проте його затьмарює рішення відкласти вступ в силу режиму вільної торгівлі, прийняте під тиском Росії і частини українських олігархів, кажуть литовські експерти.

Директор Інституту міжнародних відносин і політичних наук Вільнюського університету **Рамунас Вільпішаускас** вважає, що ейфорія, яка виникла після ратифікації договору про асоціацію на Україні і в Європейському парламенті, пов'язана з символічним змістом договору.

Однак вступ в силу частини цієї угоди, що стосується вільної торгівлі, в якій йде мова про зниження митних зборів для імпорту продукції ЄС на Україну, було відкладено, і це говорить про те, що в процес двох сторін "включається третя сторона", зазначає політолог.

"Цілком імовірно, що тиск з боку Росії було одним з важливих факторів, але не слід виключати ймовірність того, що цьому ще сприяло небажання і груп внутрішньоекономічних інтересів України відкрити ринок країни для конкуренції з ЄС", - сказав Р. Вільпішаускас.

Також Вільпішаускас визнає, що президент України П. Порошенко зараз змушений лавірувати між групами інтересів, тобто зберігати загальний напрямок України на Захід, проте одночасно йому доводиться йти на поступки і тим, "хто може зірвати цей процес".

Посол Литви в США **Жигімантас Павільоніс** на своєму акаунті в соціальній мережі Facebook написав, що українці "здаються", і назвав це "дуже поганим знаком".

На його думку, «Путіну вдається знищувати не лише українські землі на сході, але і її західний порядок дня. Погано, що українці здаються, таке балансування вже не раз заводило країну в тупік».

А от посол ЄС в Росії **Вігаудас Ушацкас** наголошує, що одностороннє відкриття ЄС ринку для українських товарів, відкладене Києвом до кінця 2015 року, "вигідно економіці України, тому що Росія не стане приймати відповідні заходи і збереже пільговий режим СНД для України".

Реакція російської сторони

Реакція Росії після ратифікації Угоди України з ЄС залишається прогнозованою. Так після досягнутих трьохсторонніх домовленостей від 12 вересня і відтермінування ще на рік зони вільної торгівлі, Росія продовжує вимагати перегляду угоди між Україною та ЄС.

В. Путін направив голові Єврокомісії Жозе Мануелю Баррозу листа з вимогою відновити переговори по змісту договору про асоціацію України з ЄС. Спроби Президента П. Порошенка провести законодавчі реформи з метою подачі заявки на вступ до Євросоюзу В. Путін у своєму листі назвав порушенням існуючих домовленостей про відстрочення торговельної угоди.

Ця вимога з боку Росії стала реакцією на ратифікацію підписаної угоди про асоціацію у Верховній Раді і Європарламенті відповідно, а також на план з підготовки країни до подачі заявки на вступ до Євросоюзу в 2020 році, який оприлюднив П. Порошенко.

У листі президент Росії називає спроби провести законодавчі реформи, необхідні для виконання угоди в майбутньому, «порушенням» домовленості про відстрочку.

Тепер же в своєму зверненні до єврокомісара В. Путін погрожує негайно застосувати «необхідні заходи у відповідь», якщо Київ почне проводити частини угоди в життя. Президент Росії стверджує, що 15-місячна відстрочка виконання договору повинна бути використана для «формування груп переговорників», які цілком переглянуть зміст угоди.

Російська сторона вимагає змінити близько 2400 тарифних позицій. Натомість ЄС же категорично заперечує саму можливість зміни тексту угоди.

Також Росія шантажує Україну введенням мита на товари протягом 10 днів після початку процесу імплементації угоди про асоціацію з ЄС, – про це йдеться в тексті постанови уряду РФ. 19 вересня **Д. Медведєв** підписав постанову про введення мит для українських товарів.

Раніше російський прем'єр заявляв, що Росія введе мита, якщо Україна почне імплементацію Угоди до "встановленого терміну" - 1 січня 2016 року.

У тому числі це торкнеться, м'яса, молочної та кондитерської продукції, фруктів і зернових, а також пива, вина, спирту і сигарет. Крім цього, мита зростуть на легкові автомобілі, одяг, взуття та сантехніку.

У списку також опинилися пасажирські і вантажні судна, продукція машинобудування, косметика, а також тканини, меблі, спортивне обладнання. Всього до переліку уряду включені 174 товарні позиції.

Підписання Україною угоди про асоціацію з Євросоюзом, принесе останньому набагато більші проблеми, ніж ті, які зараз є в Європі, тому що ситуація в Україні "катастрофічна", вважає член комітету з міжнародних справ Ради Федерації **І. Морозов**.

"Євросоюз, уклавши угоду про асоціацію (з Україною - ред.), буде мати набагато більшу проблему, ніж він зараз має, допомагаючи Греції, Болгарії, Угорщині та Іспанії. Це абсолютно інша ситуація, вона катастрофічна", - сказав І. Морозов.

"Коли гривня впала на 50%, коли інфляція розігнала до 15% ВВП, коли дефіцит бюджету за три місяці перетворився на 15% ВВП, Євросоюз зрозумів,

що неможливо одразу забезпечити населенню підвищення рівня взаємодії в економічній та соціальній сферах і призупинив дію угоди, перенісши його на півтора року. Вважаю ці півтора року ще більше "опустять" Україну", - додав російський сенатор.

Він також підкреслив, що у європейських парламентарів стоїть завдання "подумати, як гуманітарну катастрофу, яка чекає Україну цієї зими, вирішити спільними зусиллями". Зокрема, І. Морозов задається питаннями, хто платитиме за борг України по газу, і "яку комбінацію зробити з тих обіцянок, які Євросоюз дав українцям, вкласти в платежі по газу".

"Росія зобов'язана виконати свої зобов'язання з постачання газу в Європу, поза всяким сумнівом. Ми розуміємо всі труднощі, які виникнуть з транзитом через Україну, але ці труднощі - і проблеми ЄС теж, вони повинні впливати на свого українського партнера", - зауважив І. Морозов.

У російських парламентарів своя інтерпретація ратифікації Угоди.

Вони проти цієї Угоди, «тому що ми перебуваємо у взаємовідносинах по окремим позиціям у Митному союзі та СНД, в нас є домовленості і щойно будуть прийняті ці угоди, ми будемо змушені закрити свої кордони для багатьох товарів», – про це говорить депутат Думи РФ Франц Клінцевич.

Але, як би там не було, Україна обрала напрям в якому їй рухатись і це європейський вибір *За матеріалами (МЗС України (<http://mfa.gov.ua/ua/news-feeds/foreign-offices-news/27863-ratifikacija-ugodi-pro-asociaciju-mizh-ukrajinoju-ta-jevropejskim-sojuzom>),*

Радіо Свобода (<http://www.radiosvoboda.org/content/article/26588692.html>), *Forbes.ua*

(<http://forbes.ua/ua/nation/1379162-ratifikaciya-ugodi-pro-asociaciju-z-es-shcho-chekae-ukrayinu-pislya>); (<http://forbes.ua/news/1379493-rf-vvedet-poshliny-na-tovary-iz-ukrainy-v-techenie-10-dnej>), *ZIK*

(http://zik.ua/ua/news/2014/09/21/reformy_do_yakih_nas_pidstovhuie_ratyfikatsiya_ugody_z_yes_mozhut_tryvaty_sim_rokiv_ekonomist_525294), «*Від і до*» (http://vidido.ua/index.php/pogliad/article/efekt_vid_ratifikacii_ugodi_pro_asociaciju_z_es_mozhna_pobachiti_lishe_v_pe/), *Новину* *Україну*

(<http://uazmi.org/article/6155036979545431>), *ForUm* (<http://for-ua.com/article/1055358>), *Delfi* (<http://ru.delfi.lt/news/politics/eksperty-ratifikaciya-dogovora-ukrainy-i-es-omrachaet-davlenie-rossii-i-oligarhov.d?id=65863420>,

UAZMI (<http://uazmi.org/article/1801970375856896>), *УНН* (<http://www.unn.com.ua/uk/news/1386185-zamorozhennya-ukrayinoyu-ugodi-pro-torgivlyu-peremoga-rosiyi-polskiy-ekspert>), *РІА* *Новості*

(<http://rian.com.ua/russia/20140924/357449249.html>); (http://rian.com.ua/world_news/20140929/357646760.html), «*ТВ-Новості*» (<http://russian.rt.com/inotv/2014-09-26/FT-Putin-trebuuet-peresmotret-soglashenie>).

С. Полтавець, канд. політ. наук, старш. наук. співроб. НЮБ НБУВ

Донбас. Особливий статус чи заморожений конфлікт?

В історії будь-якої країни та чи інша політична подія отримує протилежні оцінки. Найбільш виразно цю полярність можна спостерігати з плином часу. При чому ця залежність є прямою: чим більше часу від дати події пройшло тим більше оцінок вона отримала. Можна звичайно підходити до цього з точки зору загальновідомої формули: «велике видно з відстані». Єдиною непереборною проблемою в такому випадку залишається складність отримання об'єктивної інформації про таку подію. Незаангажованість оцінок та об'єктивна інформація про події від безпосередніх її учасників варті найбільше. Ситуація в якій опинилася сьогоднішня Україна безперечно з плином часу отримає свої оцінки від фахівців. Водночас найціннішими, з нашої точки зору, є оцінки та коментарі як то кажуть «по гарячих слідах».

Законотворчість нинішнього українського парламенту оцінювалася громадськістю по-різному. Певним вододілом в цьому сенсі стали події в Україні в лютому 2014 р. З того часу багато прийнятих парламентом законів викликали серйозний резонанс як в експертних колах так і серед широкої громадськості. Не став виключенням і Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей». Багато запитань виникло ще до самого процесу голосування. В ході голосування в залі було вимкнено табло, а тому депутати не могли бачити того як хто голосує. Окрім цього результати голосування не оприлюднювалися на сайті парламенту. Та й саме голосування пройшло доволі швидко. За свідченням народного депутата від «Свободи» Юрія Сердюка за 10-15 хвилин парламент ухвалив рішення про проведення засідання і проголосував два законопроекти подані главою держави. Результати голосування за законопроекти: «особливий статус Донбасу» - 277 голосів «за», «проведення амністії» - 287. Цікаво, що за словами представників парламентських фракцій «Свободи» та «Батьківщини» їх депутати не приймали участь у голосуванні. Саме тому така значна кількість голосів «за» викликає багато сумнівів. Представники «Автомайдану» та «Правого сектору» після прийняття парламентом Закону прорвалися до Адміністрації Президента України з вимогою не підписувати Закон який прийнятий з порушенням процедури. Водночас СБУ та МВС після проведення перевірки наданих їм даних офіційно заявили, що порушень при прийнятті Закону виявлено не було. Проте деякі депутати та експерти вважають, що згадані порушення процедури голосування дозволять у найближчому майбутньому дозволять скасувати прийняті закони. У парламенті зареєстровані проекти постанов про скасування прийнятих законів. Авторами згаданих ініціатив є депутати: Іван Кириленко, Анатолій Гриценко, Олександр Абдулін та інш. Екс-очільник Херсонщини, **народний депутат України Юрій Одарченко** вважає, що факт прийняття парламентом таких неоднозначних законів без їх обговорення дає підстави твердити, що у нинішній Верховній Раді України сформувалася нова більшість яка «злила» Донбас Росії. Голова фракції «Свободи» **Олег Тягнибок** заявив, що в ході консультацій з Президентом України голова держави вимагав від депутатів не вносити жодних правок у подані ним законопроекти на тій підставі, що їх текст погоджений з «протилежною стороною». А в разі неприйняття цих законопроектів Росія погрозувала повномасштабною війною з Україною.

Коментуючи процес прийняття цих законів депутат парламенту **Анатолій Гриценко** заявив, що на попередніх закритих засіданнях парламенту табло завжди показувало хід голосування. Такого «закритого» засідання в парламенті ще ніколи не було, Янукович відпочиває – зазначив він.

Текст прийнятого закону також викликає багато нарікань та критичних зауважень. Подібна критика теж різниться своїм «градусом». Наприклад, **Юлія Тимошенко** вважає, що прийнятий закон віддає частину території Донбасу під неподільне управління Росії. Таким чином відбувається легалізація тероризму на цих територіях – вважає лідер партії «Батьківщина». Відповідаючи на критику, **очільник «Блоку Петра Порошенка» Юрій Луценко** зазначив, що на згаданих територіях передбачається запровадити особливий економічний режим, який подібний до створення вільної економічної зони.

Варто зазначити, що переважна більшість експертів скептично оцінюють прийняті зміни до законодавства.

Так, зокрема, **аналітик Вадим Комаха** зазначає все що відбувається є зрадою національних інтересів та підпадає під дію ч. 1 статті 111 Кримінального кодексу України «Державна зрада». **Народний депутат України від партії «Удар» Г. Фірсов** переконаний якщо ми сьогодні залишимо Донбасу децентралізацію то він (цей регіон) залишиться дотаційним, а самостійно відновлювати зруйновану інфраструктуру він буде років 50. Ще більш категоричним в цьому сенсі Станіслав Федорчук. Політолог вважає, що закон суперечить Конституції України оскільки вводить особливі правила для частини території держави, а конституційну норму про унітарність України ніхто не відміняв. Проведення місцевих та парламентських виборів на цих територіях це не тільки легалізація терористів, а й надання В. Путіну додаткових важелів впливу на ситуацію в нашій державі та сприяння у створенні «п'ятої колони» в Україні. **Адвокат Тетяна Іванова** переконана з юридичної точки зору це не можна назвати законом. Скоріше це рамкова угода або декларація оскільки не передбачено механізмів її реалізації, призначення органів місцевого самоврядування, прокурорів, суддів. Закон суперечить всім нормативним актам які стосуються сфер: МВС, прокуратури, судів. Окрім цього не прописано механізму підтримки соціально-економічної сфери Донбасу. Тим більший подив у юриста викликає стаття 8 Закону яка визначає «...посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними громадами, органами місцевого самоврядування окремих районів з адміністративно-територіальними одиницями Російської Федерації на основі угод про прикордонне співробітництво...». Водночас хоча ст. 9 Закону передбачає створення «...загонів народної міліції, на які покладається реалізація завдання з охорони громадського порядку в населених пунктах цих районів...» не зрозуміло на підставах яких законів така «міліція» буде діяти паралельно з українськими органами внутрішніх справ чи замість них? Фахівець вважає, що за таких умов прийнятий закон нагадує непублічний договір між сторонами. **Голова Донецької обласної організації ВГО «Комітет виборців України» Сергій Ткаченко** переконаний, що «особливий статус» цих територій буде сприяти заморожуванню конфлікту на декілька років, тобто до тих пір поки у нашої держави не з'являться сили повернутися на Донбас, або

не зміниться внутрішня ситуація у Росії. Він досить песимістично сприймає перспективи реалізації прийнятого парламентом закону через те, що за таких умов реально впливати на формування влади у цьому регіоні зможуть амністовані сепаратисти, криміналітет і частково та місцева еліта яка залишилась тут та лояльно сприймає «ЛНР» та «ДНР». Натомість всі інші українські регіони будуть вимушені сплачувати «данину» цьому новому утворенню. **Юрист Ольга Шейко** повністю підтримує позицію С. Ткаченка. Вона наголошує на тому, що існування захищеної статті витрат з державного бюджету України на розвиток цих територій (ст. 7) з політичної та юридичної точки зору неприйнятне. З політичної точки зору наша держава визнає незаконні військові формування суб'єктами політичних взаємовідносин, а з юридичної Україна сприяє тероризму та сепаратизму на власній території. Саме ці правові колізії дозволятимуть в перспективі звернутися до Конституційного Суду України з метою визнати прийнятий закон неконституційним. Окрім цього внутрішня легітимація «ЛНР» та «ДНР» може створити небезпечний прецедент можливого міжнародного визнання з боку інших держав – вважає О. Шейко. Більш розлогий коментар до прийнятого закону надав **професор Національного університету «Києво-Могилянська академія» Віктор Мусіяка**. За словами правника більш пустого, неприпустимого з точки зору правової системи, антиконституційного закону він не пам'ятає навіть за часів В. Януковича. Перш ніж надавати «особливий статус» певній території, парламент повинен був чітко визначити перелік міст, містечок, селищ і т. п. на які поширюються дія цього закону. Натомість у ст. 1 Закону мова йде про «... особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» - уточнює фахівець. В. Мусіяка нагадує також про інші недоліки Закону: не передбачено як буде розвиватись цей регіон після втрати чинності згаданого закону, тобто через 3 роки; оголосивши позачергові вибори парламент не позбавив повноважень голів місцевих рад та й самих рад; у ст. 9 Закону, зокрема сказано: «В окремих районах Донецької та Луганської областей рішенням міських, селищних, сільських рад створюються загони народної міліції...» натомість незрозуміло на підставі яких законів України буде діяти така «народна міліція», якщо у Законі України «Про міліцію» про це жодного слова немає; антиконституційною є також норма закону про «особливий порядок призначення керівників органів прокуратури та судів...» (ст. 5). Згідний з позицією В. Мусіяки й **експерт з питань місцевого самоврядування Ю. Ганущак**. В жодній країні світу немає прикладів коли прокурори призначаються органами влади на місцях, це одна з найбільших небезпек цього закону – твердить Ю. Ганущак. Разом з тим один з представників невизнаних республік Д. Пушилін заявив, що саме ст. 9 Закону де мова йде про «народну міліцію» легітимізує народне ополчення Донбасу на міжнародному рівні. **Правозахисник Тетяна Матяш** ставить під сумнів саму можливість проведення прозорих та чесних виборів на місцевому рівні 9 листопада 2014 р. Перспектива участі у виборах громадян з проукраїнськими поглядами, з її точки зору, практично дорівнює «0». За таких умов виходить, що українська влада зраджує патріотів на цій території – впевнена Т. Матяш. Повністю солідарний з нею і **правозахисник Євген Захаров**, бо він вважає

зрадою те, що на переговорах у Мінську не було представників «українського Донбасу». Водночас керівник **Центру прикладних політичних досліджень «Пента» Володимир Фесенко** переконаний у необхідності проведення виборів на місцевому рівні, бо тільки тоді буде сформовано інший суб'єкт для переговорів з Києвом. Політолог вважає, що для України є неприйнятним існування «ДНР» та «ЛНР» у їх нинішньому статусі. У контрпродуктивності такого підходу впевнений **перший заступник Голови комітету ВР з питань правової політики Віктор Швець**. Парламентарій стверджує, що провівши на цих територіях вибори Україна легалізує терористичні організації, а це в перспективі сприятиме «заморожуванню» конфлікту за зразком Придністров'я. Інший політичний аналітик **директор Агентства з моделювання ситуацій Віталій Бала** висловлює подив з приводу прописаних у законі норм відповідно до яких центральна київська влада буде фінансувати території які де-факто не визнають її. Саме тому, цей закон нагадує характер взаємовідносин започаткований у 90-х роках минулого століття, коли бізнес «відкупався від бандитів та рекету, каже В. Бала. Подібні закони нагадують міну сповільненої дії переконаний фахівець. **Екс-нардеп Тарас Стецьків** категорично проти цього Закону. За його словами його прийняття та реалізація означатимуть узаконення російського анклаву на території України, окрім цього ми (Україна) фактично визнаємо втрату суверенітету над цією територією. Це задача національних інтересів твердить Т. Стецьків.

Російський опозиційний політик Б. Немцов так прокоментував факт прийняття Закону: «Порошенко не влаштовує фактичне розчленування України, а Путіна статус українського Придністров'я на шматках Луганської та Донецької областей замість Новоросії від Донецька до Одеси. Отже Закон несе величезний ризик відновлення війни». <http://obozrevatel.com/politics/21758-nemtsov-zakon-o-statuse-donbassa-ne-ugoden-ni-putinu-ni-poroshenko.htm>

Попри загальне негативне враження від прийнятого Закону, серед експертів є й ті, відзначають його позитивні сторони. Так, вже згаданий нами вище Юрій Ганущак зазначив, що це певна дипломатична перемога, бо ми зможемо відновити контроль над кордонами та локалізували цей конфлікт. Для **Голови ради Лабораторії законодавчих ініціатив Ігоря Когута** цей закон перш за все своєрідний пілотний проект системи децентралізації влади та можливість показати спроможність українських громад до самоврядування на своїй території. Це також шанс для реформування економіки регіону, а отже можна буде подолати залежність, зокрема, соціальної сфери від важкої промисловості та власників цих підприємств.

Попри нашу виправдану цікавість до думок експертів про цей закон не менш важливою є й думка пересічних громадян про законодавчі новації.

Наприклад Вячеслав Ільченко в мережі Фейсбук написав: «Цим законопроектом Україна де-факто змінює свій стан із унітарного на конфедеративний з двома суб'єктами зв'язаними частково уніфікованим законодавством та рядом рівноправних угод на рівні Кабміну і Місцевої Влади Донбасу. Таким чином закон є неконституційним, адже протирічить ст. 19 п.2 та ст. 73 Конституції (як мінімум)...з такими законопроектами від України лишиться тільки маленька безпроблемна європейська держава на базі

Вінницької області – розміром з Андорру». **Вячеслав ІЛЬЧЕНКО**

Реакція мешканців областей де ведуться бойові дії є більш стриманою, хоч й більш позитивною, бо головним для них є припинення вогню за будь-яку ціну. «Хочу щоб діти не малювали як вони сидять у підвалах і як танки стріляють... Як без виборів? Адже не можуть усі мешканці служити в поліції чи в ополченні. Хтось повинен бути біля керма, хтось - підтримувати місто, комунальні служби різні. Сподіваюся, що скоро запрацюють школи...» - .- говорить Яна Челпан з Донецька. «Перш за все, треба припинити війну, а про це в законі - нічого. Треба відвести війська за межі Донецької і Луганської областей. Усі війська: і українські, і «ДНР». І потім уже домовлятися й припинити говорити мовою далекобійної артилерії. Якщо потрібно поставити нові кордони в областях - треба поставити. Гинуть молоді хлопці з обох боків. Питання про статус мов на Донбасі і «народну міліцію» не найважливіші зараз» - вважає донеччанин Віталій Корнієнко.

Про реакцію на прийняття Закону від представників невизнаних «ДНР» та «ЛНР» сказав, зокрема, «віце-прем'єр» «ДНР» Андрій Пургін. З його слів зрозуміло, що терористи хоч і розглядають прийняті закони як крок до діалогу з Києвом, проте «ДНР» та «ЛНР» прагнуть до незалежності та «руського миру», а отже сприймають згадані закони як акти сусідньої держави.

Як бачимо у парламенті до сьогодні відсутня консолідована позиція стосовно конфлікту на Донбасі. А військові дії продовжуються, перспективи врегулювання конфлікту мирним шляхом виглядають і досі досить примарними. Зрозуміло, що відновлення зруйнованого Донбасу за рахунок державних коштів найвигідніше приватним власникам промислових підприємств велика кількість з яких так чи інакше представлені у владних колах.

Отже, прийняття закону «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей» є занадто спірним документом щоб його можна було однозначно характеризувати. Чи стане він першим кроком на шляху до миру, якого в Україні прагнуть практично всі? Його прийняття виглядає аж занадто поступливим надаючи значні повноваження сепаратистам і це має на певний час заспокоїти ситуацію. Проте, які наслідки в перспективі можна очікувати від цього, спрогнозувати не важко.

(За матеріалами: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/09/17/7038012/>

<http://obozrevatel.com/politics/21758-nemtsov-zakon-o-statuse-donbassa-ne-ugoden-ni-putinu-ni-poroshenko.htm>

[Вячеслав ІЛЬЧЕНКО](#)

<http://glavcom.ua/news/234180.html>

<http://obozrevatel.com/politics/50491-prezidentskie-proektyi-shans-na-budushee-ili-gosudarstvennaya-izmena.htm>

<http://obozrevatel.com/politics/50491-prezidentskie-proektyi-shans-na-budushee-ili-gosudarstvennaya-izmena.htm>

<http://www.unn.com.ua/uk/news/1385983-batkivschina-ne-golosovala-za-zakonoproekt-pro-osobliviy-status-donbasu-yu-timoshenko>

<http://www.segodnya.ua/politics/pnews/gricenکو-takogo-zakrytogo-golosovaniya-v-rade-eshche-ne-bylo-yanukovich-otdyhaet-552600.html>

<http://www.segodnya.ua/politics/pnews/tyagnibok-glavnyy-posyl-poroshenko-po-golosovaniyu-za-osobyy-status-donbassa-inache-budet-voyna-552588.html>

<http://www.unn.com.ua/uk/news/1385983-batkivschina-ne-golosovala-za-zakonoproekt-pro-osobliviy-status-donbasu-yu-timoshenko>

http://gazeta.ua/articles/politics/_specialnij-status-donbasu-za-yakij-golosovali-vtemnu-mozhna-skasuvati/581275

<http://khersonline.net/novosti/politika/29096-odarchenko-uvidel-v-rade-novoe-bolshinstvo-kotoroe-kapitulirovalo-pered-rf.html>

<http://www.from-ua.com/news/322274-ukraina-budet-platit-dan-chtobi-ne-bilo-voennih-deistvii.html>

<http://www.berdichev.biz/content/view/12247/>

<http://www.segodnya.ua/politics/pnews/gricenکو-takogo-zakrytogo-golosovaniya-v-rade-eshche-ne-bylo-yanukovich-otdyhaet-552600.html>

<http://www.segodnya.ua/politics/pnews/tyagnibok-glavnyy-posyl-poroshenko-po-golosovaniyu-za-osobyy-status-donbassa-inache-budet-voyna-552588.html>

<http://minprom.ua/news/164541.html>

<http://minprom.ua/news/164529.html>

<http://ukranews.com/ru/news/ukraine/2014/09/16/136404>

<http://obozrevatel.com/politics/21758-nemtsov-zakon-o-statuse-donbassa-ne-ugoden-ni-putinu-ni-poroshenko.htm>

http://www.bbc.co.uk/ukrainian/politics/2014/09/140917_purgin_donbas_sa.shtml

<http://obozrevatel.com/society/01247-pushilin-uvidel-v-prinyatii-zakona-o-statuse-donbassa-priznanie-kievom-opolchentsv.htm>

<http://obozrevatel.com/politics/50491-prezidentskie-proektyi-shans-na-budushee-ili-gosudarstvennaya-izmena.htm>

[Вячеслав ІЛЬЧЕНКО](#)

<http://sled.net.ua/node/16982>

<http://www.pravda.com.ua/news/2014/09/17/7038012/>

<http://glavcom.ua/news/234180.html>

<http://glavcom.ua/articles/22488.html>

<http://ukr-online.com/health/9995-zoryan-shkryak-za-zakon-pro-osobliviy-status-donbasu-golosuvati-ne-mozhna.html>

<http://novosti.donetsk.ua/%D1%87%D0%B5%D0%BC-%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BD-%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D1%8B%D0%B9-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%81-%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B1%D0%B0%D1%81%D1%81%D0%B0/>

http://censor.net.ua/news/303050/terroristy_dnr_budut_ignorirovat_vybory_v_radu

<http://www.pravda.com.ua/news/2014/09/17/7038050/>

<http://sockraina.com/news/10743>

<http://obozrevatel.com/politics/78260-k-poroshenko-prishli-s-trebovaniem-otmenit-zakon-ob-osobom-statuse-donbassa.htm>

<http://obozrevatel.com/politics/14928-soratnitsa-yatsenyuka-opravdyivaet-tajnoe-golosovanie-po-donbassu.htm>

<http://ua.racurs.ua/622-osoblyvi-terytoriyi-donbas>

<http://ua.racurs.ua/621-zakon-pro-amnistiu-separatystiv-i-terorystiv>

http://www.bbc.co.uk/ukrainian/entertainment/2014/09/140919_donbass_people_on_special_status_vs.shtml

http://zib.com.ua/ru/101371-zakon_o_statuse_donbassa_prinimali_bez_narusheniy_-_genproku.html

I. Беззуб, мол. наук. спів роб. НЮБ НБУВ

Відбудова Донбасу: проблеми та шляхи вирішення

Збройне протистояння на Сході України зумовлює невинне погіршення економічних показників розвитку Донецької та Луганської областей, яке супроводжується також втратою (руйнуванням, викраденням тощо) частини активів. Оцінки вартості зруйнованих складових виробничої, комунальної, соціальної, транспортної, енергетичної та іншої інфраструктури носять орієнтовний характер через неможливість оглянути об'єкти, розташовані на підконтрольній терористичними угрупованнями території.

Вице-прем'єр-міністр, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства В. Гройсман оголосив попередні оцінки вартості оновлення Донбасу та забезпечення потреб внутрішньопереміщених осіб на зустрічі з главами дипломатичних місій, акредитованих в Україні, послами країн ЄС, країн «Великої Сімки» та постійними представниками міжнародних фінансових організацій (12 вересня 2014 р.).

За словами В. Гройсмана, зібрані фахівцями та експертами дані свідчать, що повністю або частково зруйнована значна частина об'єктів систем енерго-, водо-, теплопостачання, закладів освіти, охорони здоров'я, транспортної інфраструктури міст, де відбувалися бойові дії. «Із 28 міст та 18 районів Донецької області руйнувань зазнали 21 місто та 13 районів. З 14 міст та 18 районів Луганської області зазнали руйнувань 14 міст та 8 районів. За попередніми підрахунками, в Донецькій та Луганській областях зруйновано або пошкоджено 11 тис. 325 об'єктів на більш як 11 млрд грн. Більша частина руйнувань припадає на житлові будинки (без житла залишилися понад 710 тис. осіб, у Донецькій області зруйновано або пошкоджено 4740 житлових будинків, в Луганській – понад 690) та системи енерго-, водо-, теплопостачання.

Зруйновано більше півтори тисячі об'єктів транспортної інфраструктури та 132 промислові об'єкти. Внаслідок цього від 1,1 до 1,8 млн працездатних жителів Донецької та Луганської областей в тій чи іншій мірі залишаються без роботи та засобів для проживання», – констатував В. Гройсман.

В цілому, за оцінкою РНБО, лише прямі економічні збитки України від війни на Донбасі можна оцінити в 30 млрд грн (без урахування аеропортів і шахт).

У звіті Управління ООН з координації гуманітарних питань йдеться про збитки у інфраструктурі Донбасу внаслідок війни у 440 млн дол. За даними організації, на території Луганської та Донецької областей пошкоджено понад 2000 об'єктів, серед яких 659 – громадських будівель, 1230 приватних будинків та 178 офісів. Кількість вимушених переселенців всередині країни досягла 275 тис. 489 осіб. Управління ООН з координації гуманітарних питань планує направити в Україну експертів, які допоможуть уряду розробити стратегію відбудови східних регіонів країни.

Окрім втрати стратегічно важливих для держави цілих галузей (хімічна та металургійна), господарств місцевого значення та бюджетоутворюючих підприємств може назавжди бути втрачено також і десятиріччями накопичений науковий та професійний потенціал територій, які зазнали руйнувань. Тому, необхідно вжити невідкладних заходів з подолання наслідків антитерористичної операції (АТО) шляхом компенсації втрат (збитків) постраждалим юридичним та фізичним особам, а без надання державної підтримки Донецька та Луганська області приречені на занепад і вимирання.

Компенсацією збитків, які зазнали підприємства цих областей, мають займатися спеціально створений державний орган та фонд. Про це йдеться в законопроекті «Про подолання наслідків в економіці після проведення антитерористичної операції в Україні», зареєстрованому у Верховній Раді 22 серпня 2014 р. (реєстр. № 4539-а).

Проект визначає спосіб відновлення економіки України на територіях, де проводилася АТО, нормалізації функціонування фінансової системи, запобігання банкрутства та занепаду великих територій, шлях подолання наслідків АТО за рахунок дієвої підтримки з боку держави, вказує види і джерела компенсації нанесеної внаслідок АТО шкоди підприємствам, установам, організаціям, господарствам різних форм власності, як юридичним особам, так і фізичним особам-підприємцям, для утворення балансу інтересів між ними та державою.

Першим кроком держави до врегулювання ситуації на Сході та подолання наслідків АТО став Президентський Закон «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», ухвалений ВР 16 вересня 2014 р. Закон передбачає відмінний від загального економічний режим здійснення господарської та інвестиційної діяльності, спрямований на відновлення об'єктів промисловості, транспортної та соціальної інфраструктури, житлового фонду, переорієнтацію промислового потенціалу, створення нових робочих місць, залучення інвестицій і кредитів для відновлення та розвитку об'єктів.

Закон також передбачає державну цільову програму, а в Законі про

Державний бюджет щороку «передбачаються видатки, що спрямовуються на державну підтримку соціально-економічного розвитку окремих районів Донецької та Луганської областей». Держава «гарантує визначення таких видатків загального фонду Державного бюджету України захищеними видатками, обсяг яких не може змінюватися при здійсненні скорочення затверджених бюджетних призначень».

Але, як наголосив Президент України П. Порошенко: «Український бюджет фінансує територію, над якою встановлено український прапор. Україна буде фінансувати ті території, де є світ, і де є українська влада, в тому числі, влада місцевого самоврядування, яка обрана легітимно».

Президент також додав, що відновлення Донбасу буде здійснюватися за рахунок спеціального фонду, який забезпечать, в тому числі, і закордонні партнери України. Це питання обговорювалося під час переговорів П. Порошенко з керівниками іноземних держав. «Я почав роботу зі створення спеціального фонду з відновлення інфраструктури Донбасу. Це будуть не тільки гроші українського бюджету, не тільки благодійні внески, які ми пробуємо зараз організувати, а й більшість європейський країн, США, Великобританія, Японія погодилися зробити внески, які будуть складати десятки мільйонів доларів, євро і фунтів, які допоможуть нам зменшити навантаження на економіку», – сказав він. Президент переконаний, що Україна не залишиться сам на сам з економічними проблемами.

З метою подолання наслідків в економіці після проведення АТО Кабінет Міністрів України створив Державне агентство з питань відновлення Донбасу. Про це йдеться у відповідній постанові уряду «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» № 442 від 10 вересня 2014 р. У документі крім назви нового органу влади не вказані ні кількісний склад, ні повноваження, ні бюджет цієї структури. Розпорядження уряду № 874 від 23 вересня 2014 р. головою Державного агентства з питань відновлення Донбасу Кабмін призначив А. Ніколаєнка.

Відкриваючи засідання уряду 17 вересня 2014 р., Прем'єр-міністр А. Яценюк повідомив, що в країні буде створено Спеціальний фонд з відновлення окремих районів Донбасу, в який будуть надходити кошти з трьох джерел. «Я дав доручення Міністерству фінансів про створення окремого фонду відновлення Донецької і Луганської областей, який повинен наповнюватися з пожертвувань і фінансування українських олігархів та міжнародної «донорської» допомоги. Ми будемо фінансувати відновлення з держбюджету, коли на цій території відновиться українська влада і підприємства почнуть працювати. Тому формула дуже проста – скинулися і відновлюємо. А не за рахунок витрат усієї України», – підкреслив прем'єр.

Коментуючи ініціативу створення спецфонду для збору коштів, міністр фінансів О. Шлапак пояснив, що проконтролювати надходження та витрати буде просто: «Я думаю, ми запросимо до наглядової Ради Фонду авторитетних людей зі самого Донбасу, які контролюватимуть, як будуть витрачати ці гроші. А поточні видатки будуть платити безпосередньо з бюджету – пенсії, заробітні плати, ми будемо платити, як і платимо сьогодні»

Разом із тим міністр сумнівається, що багатих українських бізнесменів

можна зобов'язати сплачувати кошти у цей спецфонд, проте «відповідальні представники бізнесу, і в першу чергу бізнесу Донбасу, обов'язково допоможуть».

Зрозуміло, що урядові ініціативи сприймаються суспільством неоднозначно. Експерти, аналітики, представники бізнесових кіл, депутати висловлюють, іноді протилежні, думки з цього приводу, пропонують своє бачення вирішення проблеми.

Так, готова брати участь у розробці та фінансуванні програми відновлення Донбасу Федерація роботодавців України. Про це заявив Д. Фірташ, голова ФРУ, яка об'єднує 8500 підприємств, що створюють 70 % ВВП України. Він зазначив, що ФРУ проаналізує поточний стан економіки та інфраструктури Донецької і Луганської областей і запропонує своє бачення плану відновлення регіону Прем'єр-міністру та Президенту України.

«Федерація роботодавців України як соціальний партнер уряду України готова взяти активну участь у розробці та реалізації комплексного плану відновлення Донбасу. На базі ФРУ мобілізовані ресурси українського бізнесу, і в найкоротші терміни може бути сформований пул будівельних, логістичних, транспортних, машинобудівних, інжинірингових, фінансових компаній, які можуть запропонувати комплексне рішення для відновлення і модернізації регіону», – підкреслив Д. Фірташ. Українські компанії брали участь у проектах з відновлення інфраструктури в Ірані, Туреччині, Іраку, країнах Африки, Південної Америки, в тому числі після природних катаклізмів і воєнних дій. «Цей досвід має бути використаний в Україні», – наголосив Д. Фірташ.

«Програма відновлення та розвитку Луганської та Донецької областей повинна перерости в національний проект комплексної модернізації економіки та інфраструктури України», – підкреслюється голови ФРУ.

На його думку, важливим для Донбасу є розвиток малого та середнього бізнесу: «В Луганській та Донецькій областях знаходяться 40 % усіх українських мономіст, де економіка залежить від одного-трьох великих підприємств. Малий та середній бізнес дозволить у порівняно короткі терміни вирішити питання зайнятості та змінити структуру економіки регіону, оскільки вартість одного робочого місця в малому бізнесі в десятки разів менша, ніж на великому промисловому підприємстві». Д. Фірташ наголосив, що для підтримки малого та середнього бізнесу ФРУ пропонує запровадити податкові канікули, квоти для невеликих підприємств у держзакупівлях, суттєво скоротити кількість перевірок контролюючими органами, забезпечити доступ підприємців до державних та міжнародних програм пільгового фінансування.

ФРУ також підтримує ініціативи Президента та Кабміну щодо залучення міжнародної спільноти до якнайшвидшого відновлення економіки Донбасу. «ФРУ веде діалог з європейськими партнерами по залученню інвестицій в Україну, формуванню фонду підтримки підприємництва, якнайшвидшій імплементації Угоди про Асоціацію з ЄС та отриманню доступу українських товарів на європейські ринки», – відзначає Д. Фірташа.

Про неможливість відновлення Донецької та Луганської областей без участі великого бізнесу заявляє і голова Донецької обласної держадміністрації С. Тарута. «Головні кошти, на які ми сподіваємося – не державні. Я вважаю, що

держава буде не в змозі виділити необхідні кошти. Тут потрібні спонсори. Ми будемо працювати з багатьма фондами, з багатьма фінансовими інститутами. Також ми хочемо зробити привабливим інвестування у відновлення підприємств, а для того, щоб інвестиційний клімат змінився, необхідно терміново провести реформи», – сказав він.

Про необхідність впровадження режиму максимального сприяння, в першу чергу, українським підприємцям, а також іноземним інвесторам, які готові вкладати кошти у відновлення краю, наголосив экс-міністр доходів та зборів України О. Клименко. «Місцеві підприємці обов'язково повернуться в регіон. Головне завдання уряду – створити для них відповідні умови», – резюмував экс-чиновник. Він також висловив думку, що необхідно не просто відновити роботу великих підприємств, а побудувати якісно нову економіку регіону. І її основою має стати розвиток приватної ініціативи, дрібний і середній бізнес.

Певна річ, відновлювати Донбас повинні, перш за все, донецькі бізнесмени, за ті гроші, які роками вивозилися за кордон в офшори, вважає політолог В. Небоженко. На його думку, вони легко відновлять Донбас років за п'ять і це буде їхній вклад в загальнонаціональну модель відродження України, або ж їм доведеться доводити в процесі економічної люстрації джерела свого статку. Так вчинили на Кіпрі: реквізували 50 млрд дол. російських підпільних грошей, і всім, хто спробував подати на них до суду, відповіли: ми не проти віддати вам гроші, але принесіть хоч маленьку довідку про джерела грошей. «Думаю, така ж ситуація буде і з донецькими мільярдерами. У них заберуть гроші з офшорів і направлять на будівництво інфраструктури в Донбасі», – додав експерт.

Такої ж думки і радник міністра внутрішніх справ З. Шкіряк, який вважає, що Р. Ахметов повинен пожертвувати половину своїх статків на відбудову інфраструктури Донбасу. «Його величезні капітали забезпечать подальше відновлення інфраструктури і повернення робочих місць», – сказав радник міністра.

На необхідності уже сьогодні розробити та розпочати реалізовувати державну програму відбудови зруйнованих міст та сіл Донецької та Луганської областей наголошує і радник Президента України, народний депутат М. Томенко. Він наголошує, що українська влада повинна застерегтися від повторення помилок попереднього періоду, коли державні кошти для простих мешканців регіону направлялися через фірми Ахметова, Єфремова чи інших олігархів. «Найважливіше щоб підтримка та кошти громадян України надходили безпосередньо мешканцям, а не олігархам Донбасу», – наголосив М. Томенко.

«Необхідна зрозуміла, публічна політика фінансування відбудови Донбасу. Для цього може бути використана практика організації будівельних загонів, що утворюються на добровільній основі. Правильною також була б практика закріплення шефства конкретних областей та міст Центральної та Західної України за відповідними містами Сходу», – пропонує депутат.

А позаштатний радник Президента С. Куніцин запропонує створити на Донбасі вільну економічну зону, що прискорить, на його думку, відновлення зруйнованих територій. Для цього можна використати досвід Криму. «На

півночі Криму на початку дев'яностих, коли його намагалися відірвати, ми створили північно-економічну експериментальну зону «Сиваш», яка під егідою держави Україна врятувала 12 тис. робочих місць і промисловий комплекс північного Криму. Чому сьогодні не розглянути питання про створення Вільної економічної зони «Донбас» з керуючою компанією, якою буде управляти, скажімо, глава адміністрації, який буде призначений Президентом України. Потрібна колосальна кількість ресурсів на відновлення робочих місць, будинків, інфраструктури, і якщо для тих інвесторів, хто захоче вкласти гроші, створити пільговий режим оподаткування – знизити податки, нульові ставки – не під акцизну групу, а на відновлення, то це буде серйозним козирем в руках української держави», – розповів колишній постійний представник Президента в Криму.

Іншої думки А. Ослунд, один із найавторитетніших у світі експертів з економіки Східної Європи, науковий співробітник Вашингтонського Інституту міжнародної економіки імені Пітерсона. Він впевнений, що вільна економічна зона на Донбасі створить пастку й «чорну діру», а не передумови для економічного процвітання.

Донбасу потрібен свій «план Маршалла», проте мова повинна йти не про відновлення зруйнованих війною підприємств, а про повне перезавантаження та переформатування всього укладу життя регіону. Таку думку висловив віцепрезидент Торгово-промислової палати України М. Непран. «Потрібно зрозуміти, що Донбас в колишньому його стані, з морально і фізично застарілим заводським обладнанням, залишками комунікацій і розбитими дорогами – такий Донбас нежиттєздатний. І спробувати його реанімувати в колишньому вигляді – зі збитковими шахтами, незаконними «копанками» – значить викинути на вітер купу грошей, нічого не налагодити, і в результаті отримати все той же депресивний регіон. «Всесоюзної кочегарки», в колишньому її вигляді, більше не повинно бути», – вважає М. Непран.

З думкою віцепрезидента ТПП згоден і керівник Клубу підприємців Донбасу П. Тесновський: «Те, що зруйновано в Донбасі, відновлювати і реанімувати не потрібно. Донбас необхідно повністю переоблаштувати. Це дуже складна і дорога задача, але вона здійсненна за умови жорсткого контролю коштів, які виділяються для цих цілей. Відновлення комунікацій, доріг, житла неминуче дасть потужний поштовх для розвитку будівельного бізнесу, а це – малий і середній бізнес. Піде робота – підуть зарплати – відродиться торгівля – регіон стане привабливим для інвестицій».

Про це говорять і українські науковці. На їхнє переконання, відбудова виробничої сфери Донбасу має здійснюватися переважно, а то й виключно на сучасній високотехнологічній основі. «Відновлення здебільшого сировинної, ресурсо- та енергозатратної економіки Донбасу стане, зрозуміло, марним витрачанням величезних коштів. Це є неприпустимим. Тому слід чітко та науково обґрунтовано визначити основні напрями високотехнологічної відбудови Донбасу, запропонувати ефективні механізми, державні важелі та економічні стимули для залучення до цього інвестицій з боку приватного капіталу», – наголосив президент НАНУ Б. Патон. Для цього найближчим часом буде створено групу науковців з розробки відповідних пропозицій, яку

очолить віце-президент академії А. Наумовець. Група координуватиме вирішення питань, пов'язаних з участю Академії у відповідних урядових програмах, здійснення оперативних зв'язків з Міністерствами.

На засіданні Президії НАНУ вирішили провести інвентаризацію всіх розробок, які могли б реально та ефективно допомогти відновити регіон. «Це стосується зокрема шляхопроводів, мостів, трубопроводів, систем електро-, тепло- і водопостачання – усього, без чого неможливе функціонування шкіл, дитячих садків та інших установ», – зазначив президент НАНУ. Також запропоновано створити інформаційну систему – своєрідну базу даних, яка б повідомляла про потреби підприємств та установ на території Донбасу.

В українському суспільстві існують думку, що у відбудові зруйнованого Донбасу активну участь має брати Росія. Так, коментуючи заяву прем'єр-міністра РФ Д. Медведєва про те, що відновлювати Донбас після бойових дій повинна українська влада, народний депутат України від ВО «Свобода» А. Вітів заявив, що відбудова зруйнованого російськими загарбниками Донбасу має здійснюватися за рахунок виплати Росією репарацій Україні. «Практика сплати репарацій агресорами мала місце після Першої і Другої світових війн. Вважаю, що аналогічний підхід потрібно застосувати і зараз. Росія, як держава, що вторглася на територію України і заподіяла численні збитки, має відшкодувати ці збитки власним коштом. Перекоаний, що найвищому українському керівництву потрібно жорстко поставити це питання на міжнародному рівні і домагатися його вирішення», – зазначив свободівець.

Незважаючи на невирішеність ситуації на сході України, всі населені пункти, які вже звільнені силами АТО від бойовиків, повертаються до мирного життя, триває їх відбудова.

В 70 населених пунктах Донецької області відновили світло. Зокрема, повністю відновлено електропостачання міст Мар'їнка, Сніжне, Дебальцеве, Комсомольськ, селища Широка Балка в Горлівці. В відновлювальних роботах бере участь 528 енергетиків у складі 209 бригад з використанням 132 механізмів. Це рекордний показник за весь час ведення відновлювальних робіт в умовах бойових дій.

На 15 вересня 2014 р. готовність Донецької області до початку опалювального сезону становить майже 90 %, повідомляє прес-служба Донецької облради з посиланням на обласне комунальне підприємство «Донецьктеплокомуненерго». «У Слов'янську, наприклад, всі котельні, включаючи і ті, які постраждали в результаті бойових дій, знаходяться в завершальній стадії підготовки до майбутньої зими. Роботи по ремонту теплотрас закінчені, третина з них вже опресована», – повідомляє облрада. Також в багатьох містах області вже почали заповнювати теплові мережі водою, виняток становлять лише міста, в яких через бойові дії водопостачання поки відсутнє.

Значною проблемою в регіоні залишається забезпечення міст будівельними матеріалами, оскільки напередодні осінньо-зимового періоду декілька тисяч мешканців залишаються без даху над головою. Саме для вирішення цих проблем було створено Благодійну організацію «Фонд «Відродження Слов'янська», на рахунки якої будуть надходити позабюджетні

кошти для покриття витрат з відновлення громадських закладів та адресної допомоги жителям міста. Для забезпечення повної прозорості інформація про фінансову діяльність Фонду буде відображатися на сайті Слов'янської міської ради.

Для організації відновлювальних робіт та координації дій між постраждалими, владою та донорами створено спеціальний орган – Агентство з відновлення Донбасу. Його засновник – канадієць Д. Білак, керуючий партнер юридичної компанії CMS Cameron McKenna LLC. В рамках цієї некомерційної організації планується сформувати електронну базу зруйнованих об'єктів – житлових і нежитлових, і розробити прозорий, ефективний механізм укладання угод зі схваленими постачальниками ресурсів – виробниками або офіційними дилерами, щоб мінімізувати кількість посередників.

Пілотний проект, який планує реалізувати Агентство, – створення нового селища на місці практично знищеної в ході АТО Семенівки (передмістя Слов'янська). 260 приватних будинків, які знаходилися неподалік блок-посту, було зруйновано вщент або ж отримали сильні пошкодження. «Стосовно Слов'янська є ідея не відновлювати зруйновані будинки, які здебільшого вже неможливо відновити, а побудувати нові – за європейськими стандартами, екологічні, із застосуванням енергозберігаючих технологій, – каже С. Тарута. – Це найкращий спосіб показати різницю між тим стандартом, який був у нас, який є у сусіда, і який прийнято в цивілізованому світі».

«Жителям Донбасу потрібно показати перевагу європейського вибору і повернути довіру до української влади. Нічого кращого, ніж наочний приклад із відновлення зруйнованих будинків, тут не вигадаєш», – каже Д. Толстошеев, виконавчий директор Агентства з відновлення Донбасу.

Другий проект Агентства – відкриття складу будівельних матеріалів. «Чимало будинків відносно несуттєво пошкоджено – вибито вікна, двері, зруйновано покрівлю. Якщо людей забезпечити будівельним матеріалом, вони самі у змозі розв'язати ці локальні питання, – каже Д. Толстошеев. – У режимі онлайн постійно формуватиметься перелік таких матеріалів з огляду на те, чого бракує, а що вже не потрібно». Він також додав, якщо вироблена модель покаже ефективність у Слов'янську, згодом її можуть поширити на весь Донбас.

Однак, на жаль, більшість власників понівечених війною будинків вважає, що відновленням регіону має займатися лише держава, а самі хоч якось полегшити своє життя потерпілі навіть не збираються.

Але, Президент України П. Порошенко висловив надію на діяльну участь місцевих жителів у реалізації ініціатив з відновлення інфраструктури в Донецькій і Луганській областях. «У нас буде ціла програма з відновлення інфраструктури звільнених міст. Я дуже хотів би бачити там місцевих (мешканців): хочете будзагони – відновлюємо Донбас разом. Не повинно бути настроїв з точки зору спостерігача, ми цього не допустимо», – заявив Президент.

Сприяття реалізації мирного плану П. Порошенка та долучитися до відбудови зруйнованих окупантами міст мають всі регіони України. Про це заявив голова Черкаської обласної держадміністрації Ю. Ткаченко під час

візиту до визволеного від терористів Слов'янська, куди він приїхав передати гуманітарну допомогу місцевим жителям.

Голова Хмельницької ОДА Л. Прус вважає, що у відбудові Донецької та Луганської областей потрібна буде допомога та сприяння будівельників Хмельниччини. «Нам вже зараз потрібно напрацювати механізми і бачити перспективу в тому, що наш ресурс буде задіяний для відновлення інфраструктури Донецької та Луганської областей», – наголосив губернатор.

Думку очільника області підтримали представники будкомпаній, які висловили свої пропозиції та окреслили своє бачення ситуації. Для дій в таких умовах, наголошують будівельники, потрібна чітка державна програма, яка врахувала б усі тонкощі та деталі відновлення життєдіяльності цих областей.

Слід відмітити, що допомога постраждалим районам Донеччини та Луганщини надходить від різних громадських, добровільних, релігійних організацій з багатьох областей України.

Так, від Церков християн віри євангельської Рівненської області до Слов'янська окрім продуктів і предметів першої необхідності направлено 15 т. покрівельних та інших будматеріалів, кошти на придбання лісоматеріалів. Будівельні матеріали, які попрямували з Полісся на Донбас, допомогла закупити рівненська «Місія без кордонів».

Як зазначив Прем'єр-міністр, уряд буде звертатись до міжнародних донорів за допомогою у відновленні інфраструктури і розробці постреабілітаційної програми Донецької й Луганської областей.

Економіст А. Новак підтверджує, що самотужки відновити інфраструктуру та економіку Донбасу Україні не під силу. Навіть якщо вдасться змусити представників українського великого бізнесу інвестувати в регіон чи забрати в них майно, потім, на думку економіста, для відновлення економіки цього регіону все одно не обійтись без партнерства з західними провідними компаніями, без їх технологій підприємства Донбасу не зможуть вийти на нові ринки збуту.

Більшість іноземних партнерів України погоджуються надати фінансову допомогу для відновлення зруйнованих АТО регіонів. Але спершу необхідно провести спільну оцінку тих збитків, яких зазнали ці території. Про це йшлося на зустрічі міністра фінансів України О. Шлапака з віце-президентом Світового банку у регіоні Європи та Центральної Азії Л. Так 18 вересня 2014 р. «Перша місія, яка проводитиме оцінку має приїхати наприкінці вересня. Це буде спільна оцінка ООН, ЄС та Світового банку. Необхідно визначити збитки, втрати і вартість реконструкції. Ідея полягає в тому, щоб ідентифікувати пріоритетні зони та сектори. Ми вже працюємо з ООН та Євросоюзом по визначенню вартості потреб для біженців», – зазначила Л. Так.

Готовий сприяти Україні у наданні допомоги жителям звільнених територій у зоні АТО Євросоюз. Про це під час зустрічі з віце-прем'єром В. Гройсманом заявив директор з гуманітарних питань та цивільного захисту Єврокомісії Жан-Луї де Броувер. Єврокомісія прийняла рішення направити на потреби Східної України і переселенців 2,5 млн євро.

Підтримує програму інвестицій на відновлення Донбасу, якщо він залишиться територією України, і член Європарламенту Р. Хармс. «Якщо ми

побачимо вільні чесні вибори, в тому числі і на Донбасі, і якщо він реально залишиться частиною України, я повністю підтримую програму інвестицій, особливо з ЄС», – зазначила Р. Хармс. Головне, щоб гроші з ЄС потрапити в «правильні руки», додала вона.

Європейський банк реконструкції та розвитку також готовий співпрацювати з Україною в перспективі відновлення Донбасу, інфраструктурних проектів в Україні, а також проектів енергоефективності. Ці питання обговорювали під час зустрічі віце-прем'єр-міністра України В. Гройсмана і першого віце-президента ЄБРР Ф. Беннетта.

В грудні 2014 р. планується провести Міжнародну донорську конференцію щодо допомоги Україні. За словами заступника міністра закордонних справ України О. Зеркаль, Україна готує стратегію реформ, яка буде зав'язана на Угоді про Асоціацію, і представить її під час донорської конференції. «Кожен донор буде вибирати з нашої програми той напрям, який його найбільше цікавить. Це означає, що ще на етапі підготовки стратегії ми повинні визначити орієнтовний обсяг фінансування за кожним напрямом», – пояснила дипломат. Відповідаючи на запитання, чи йдеться про надання Україні грантів або кредитів, заступник міністра заявила: «Мова йде виключно про донорські, тобто безповоротні засоби».

Під час тристоронньої зустрічі у Мінську Президент України П. Порошенко запросив Росію, Білорусь і Казахстан взяти участь у конференції щодо створення донорського фонду відновлення Донбасу.

Вже зараз зголосилися надати допомогу у післявоєнному відновленні Донецької та Луганської областей ряд країн світу. Під час зустрічі Президента України П. Порошенка з генерал-губернатором Канади Д. Джонстоном, яка відбулася 17 вересня 2014 р., останній запевнив главу української держави в готовності Канади надати Україні 3 млн дол. додаткової гуманітарної допомоги для жителів Донбасу, постраждалих від військових дій.

Готові надати допомогу Україні для відновлення інфраструктури Донбасу, а також допомагати Україні подолати гуманітарну кризу на Сході країни Нідерланди. Про це повідомив міністр закордонних справ Королівства Нідерланди Ф. Тіммерманс на зустрічі з головою МЗС України П. Клімкіним і віце-прем'єром В. Гройсманом.

Федеральна республіка Німеччина надасть Україні 500 млн євро на відновлення інфраструктури Донбасу в рамках механізму спецфонду, який створено з цією метою у вересні.

Україна і Туреччина домовилися про співпрацю у відновленні інфраструктури Слов'янська і Краматорська. Уповноважений з прав людини ВР В. Лутковська домовилася з координатором програми Агентства зі співпраці та координації Радміну Туреччини Х. Болатом про співпрацю у сприянні відновлення соціальної інфраструктури у звільнених від терористів районах Донецької та Луганської областей, зокрема, в містах Слов'янську і Краматорську. Йдеться, насамперед, про відновлення дитячих садків, шкіл, закладів охорони здоров'я та інше.

Усвідомлюючи важливість стабілізації ситуації в Україні, має намір надати допомогу у відновленні східної частини України, яка постраждала від збройного

конфлікту, Японія. Про це з трибуни Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку сказав прем'єр-міністр Японії Сіндзо Абе.

Міжнародний Комітет Червоного Хреста повідомив про намір надати допомогу жителям Донбасу, чий будинок було пошкоджено внаслідок бойових дій. Також буде надано матеріали й експертну підтримку для ремонту міської водопровідної мережі. Організація також надасть матеріали для ремонту дахів і вікон у лікарнях Донецька та Лисичанська Луганської області.

США та Австралія також нададуть допомогу у відновленні районів Донбасу, які постраждали в результаті дій бойовиків. Про це повідомили віцепрезидент США Д. Байден та прем'єр-міністр Австралії Т. Ебботт.

Рухаючись в Європу разом з Донбасом, потрібно шукати там найкращі та найбільш прийнятні для Донбасу європейські практики. Однією з них може бути соціально-економічна модель, яка діє у Корпорації «Мондрагон» (Mondragon Corporation), що розташована в Іспанії в Країні Басків.

Корпорація «Мондрагон» складається з робітничих кооперативів, працівники яких є співвласниками компанії, мають частку у її прибутку чи збитку і демократично обирають собі керівництво (така економічна демократія в дії). Головною сферою діяльності корпорації є промислове виробництво. Для прикладу, вона виробляє обладнання для компаній Siemens та General Electric. Про те, що така модель є досить успішною, свідчать цифри. Так, Корпорація Мондрагон налічує 289 компаній і кооперативів; понад 92 тис. робітників (з яких 80 % є членами кооперативу і реальними співвласниками); має понад 14 млрд євро сукупного річного доходу; має представництва в 41 країні; здійснює продажі більш ніж у 150 країнах; має 15 технологічних центрів.

Також варто зазначити, що Корпорація Мондрагон заснована католицьким священиком Хосе Марією Арізмендіаррієтою у 1956 р. в умовах великих злиднів та безробіття в Країні Басків. І за майже 60 років вона перетворилась на провідну промислову групу Іспанії, що забезпечує роботою велику кількість іспанців і виробляє високотехнологічні продукти.

Донбас нині перебуває у схожих умовах, і така модель для нього може стати вирішенням існуючих соціально-економічних протиріч.

Непроста економічна та політична ситуація, що склалася сьогодні на сході України, вносить відчутні корективи в ділове життя. З одного боку ми спостерігаємо спад економіки і недовіру інвесторів до українського ринку, з іншого – перед нами відкриваються нові можливості та перспективи для розвитку проектів в посткризовий період.

Експерти та аналітики сходяться на думці, що оновлення Донбасу повинно бути комплексним. Якщо вкладати значні кошти в регіон, то потрібно вирішувати його глибинні проблеми, робити стратегічні інвестиції, аби не витратити кошти даремно. Потрібні проекти, масштабна програма, де були б прописані джерела фінансування, періодичність надання коштів, компанії, які брали б участь в програмі. Варто залучати західних інвесторів, модернізувати виробництво тощо. Потрібно вибудовувати роботу так, щоб покращити інвестиційний клімат в регіоні, надавати пільги для потенційних інвесторів тощо.

Особлива увага держави має бути спрямована на підтримку представників

малого та середнього бізнесу. Тому, що вони можуть стати не тягарем для держави, а, навпаки, тими, хто допоможе якнайшвидше вийти з кризи.

Разом з тим, експерти стверджують, що не слід починати фінансування великих інфраструктурних проєктів на Донбасі до завершення бойових дій в регіоні (**Статтю підготовлено з використанням інформації таких джерел:**

<http://nbnews.com.ua/ua/blogs/132133/>; http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247600258&cat_id=244276429; <http://uazmi.org/article/93829316773>;
http://ukr.lb.ua/news/2014/09/17/279704_ushcherb_izza_boev_donbasse_previsil.html;
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52027; <http://agravery.com.ua/zakon/show/zbitki-pidpriemstvam-donbasu-planujut-kompensuvati-zi-specialno-stvorenogo-fondu>;
http://espreso.tv/article/2014/09/16/scho_oznachaye_osoblyvyy_status_donbasu; <http://tsn.ua/politika/poroshenko-stvoryuye-specialniy-fond-vidnovlennya-donbasu-361608.html>; http://dt.ua/POLITICS/finansuvatimutsya-tilki-rayoni-donbasu-pidkontrolni-ukrayinskoyi-vladi-poroshenko-151712_.html;
<http://www.newsru.ua/ukraine/15sep2014/vosstanovlenie.html>; <http://ukr.segodnya.ua/regions/donetsk/kabmin-naznachil-otvetstvennogo-za-vosstanovlenie-donbassa-554910.html>; http://dt.ua/UKRAINE/vidnovlyuvati-donbas-budut-za-rahamok-groshey-oligarhiv-dopomogi-zahodu-i-derzhbyudzhetu-151324_.html; <http://portala4.pl.ua/suspilstvo/2385-v-uriadi-obitsiaut-zaprosyty-liudei-z-donbasu-dlia-kontroliu-za-vidbudovoju-znyshchenoi-terorystamy-infrastruktury>;
<http://ua.dmitryfirtash.com/event/1114>; <http://vidomosti-ua.com/news/95077>; <http://thekievtimes.ua/politics/395150-ktoraskoshelitsya-na-vosstanovlenie-donbassa.html>;
http://zik.ua/ua/news/2014/07/30/shkiryak_radyt_ahmetovu_pozhertvuvaty_polovynu_statkiv_na_vidbudovu_donbasu_510358; <http://ridna.ua/2014/08/m-tomenko-dlya-vidbudovy-donbasu-neobhidno-vidnovyty-dosvid-budzahoniv-ta-finansuvaty-meshkantsiv-a-ne-oliharhiv>; <http://ukr.segodnya.ua/politics/pnews/kunicyn-posovetoval-poroshenko-sozdat-na-donbasse-svobodnyu-ekonomicheskuyu-zonu-552703.html>; http://obs.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=5925:ukr-world&catid=3:reg-news&Itemid=11; <http://www.svoboda.org.ua/diyalnist/komentari/053640>;
<http://www.umoloda.kiev.ua/number/2528/116/89443>; <http://telegraf.com.ua/biznes/ekonomika/1472877-nan-predlagaet-pomoshh-v-vosstanovlenii-ekonomiki-donbassa.html>; <http://p-p.com.ua/articles/54154>;
<http://www.unn.com.ua/uk/news/1388677-u-70-naselenikh-punktakh-donechchini-vidnovili-svidlo>;
<http://ua-energy.org/post/47081>;
http://zik.ua/ua/news/2014/09/19/slovyansk_zvernuvsya_do_chernivtsiv_z_prohannjam_pro_dopomogu_u_vidbudovi_mist_a_524842; <http://forbes.ua/ua/nation/1376982-pislya-vijni-chim-zajmatimetsya-agentstvo-z-vidnovlennya-donbasu>;
<http://ukr.segodnya.ua/politics/pnews/poroshenko-rasschityvaet-na-uchastie-zhiteley-donbassa-v-vosstanovlenii-infrastruktury-regiona--554086.html>; <http://procherk.info/news/7-cherkassy/25023-jurij-tkachenko-possprjae-u-vidbudovi-zrujnovanogo-slovyanska>; <http://ngp-ua.info/2014/08/16189>; <http://www.chve.org.ua/news/union/905-brygada-budivelnikiv-u-slovyansk>; <http://www.economica.com.ua/finance/article/31878276.html>;
http://vgolos.com.ua/news/otsinochna_misiya_oon_z_vidnovlennya_donbasu_prybude_v_ukrainu_do_kintsya_veresnya_1_57880.html; <http://www.unn.com.ua/uk/news/1387777-r-kharms-pidtrimuye-programu-investitsiy-yes-na-vidnovlennya-donbasu>; <http://www.volynpost.com/news/38087-ievrosoyuz-vydilyt-na-vidnovlennia-donbasu-25-miljona-ievro>;
<http://for-ua.com/article/1055703>; <http://novezakarpattya.com/politics/25544-poroshenko-zaproponuvav-rosiyi-vklasti-groshi-u-vidnovlennya-donbasu.html>; <http://www.pohlyad.com/news/n/61421>; <http://newsone.com.ua/money/niderlandi-nadadut-dopomogu-kiyevu-dlya-vidnovlennya-donbasu.html>; <http://www.pravda.com.ua/news/2014/08/23/7035629>;
<http://www.socportal.info/news/turechchina-dopomozhe-vidbuduvati-donbas-lutkovska>;
http://24tv.ua/home/showSingleNews.do?yaponiya_dopomozhe_ukrayini_u_vidnovlenni_donbasu&objectId=489464;
http://tvi.ua/new/2014/09/20/chervonyy_khrest_dopomozhe_vidbuduvaty_budynky_zhytelyam_donbasu;
<http://uazmi.org/article/7112331355>; http://zaxid.net/news/showNews.do?avstraliya_dopomozhe_vidbuduvati_donbas_toni_ebbott&objectId=1318851;
<http://www.epravda.com.ua/columns/2014/09/19/492264/>).

А. Бергелський

Проблеми проведення реформ з оптимізації систем центральних органів виконавчої влади

В Україні перешкодою у проведенні масштабних реформ стали занадто велика кількість, яка не спромоглася перерости в якість, та надмірна багатофункціональність органів виконавчої влади.

За останні вісім років тільки армія чиновників виросла на 30 тис. чоловік і зараз складає близько 373 тис. На її утримання кожен громадянин нашої країни щорічно витрачає 25 тис. грн. Але це тільки кількісні показники. Враховуючи шкоду, яку нанесла і продовжує наносити країні корупція чиновників, а також їх клановий устрій і кругова порука, проблема армії державних менеджерів стає важким каменем на шиї української економіки і житті суспільства в цілому.

Саме тому концепція адміністративної реформи, яка передбачає реформування системи центральних органів виконавчої влади шляхом «формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління», стала на сьогодні одним з пріоритетів держави, особливо після нещодавньої ратифікації вже підписаної Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

До основних проблем, що зумовлюють необхідність оптимізацію системи органів виконавчої влади, слід віднести наступні:

- невідповідність державних функцій потребам суспільства, що може полягати у сумнівній доцільності завищеного обсягу державного контролю в якійсь сфері діяльності, або ж в ускладненні адміністративної процедури;

- недостатній системний розподіл функцій поміж органами виконавчої влади та законодавчо закладеного внутрішнього конфлікту інтересів у діяльності кожного органу;

- невизначеність стосовно розподілу посад на політичні та адміністративні, що, як правило, призводить до політизації державної служби, підвищення рівня корупції та плинності кадрів.

На виконання поставлених завдань, Державною програмою розвитку законодавства України до 2002 р., яка схвалена Постановою Верховної Ради України від 25 липня 1999 р., передбачалось прийняти закон про міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у 2000 р. На виконання зазначеної позиції Державної програми був розроблений проект закону «Про центральні органи виконавчої влади» від 11.10.2002 № 2281. Наступний законопроект було запропоновано у 2007 році, на виконання Плану заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи, затвердженого Указом Президента України від 20 січня 2006 року №39, розроблено та надіслано на погодження до всіх міністерств, інших центральних органів виконавчої влади проект Закону «Про міністерства та інші центральні органи виконавчої влади».

У 2008 році у зв'язку з прийняттям першого Закону України «Про Кабінет Міністрів України» та з урахуванням завдання, встановленого Указом Президента України від 1 квітня 2008 року №289 «Про Цільовий план Україна – НАТО на 2008 рік у рамках Плану дій Україна – НАТО», Міністерством юстиції було видано наказ «Про створення робочої групи з підготовки законопроекту про центральні органи виконавчої влади» №891/7.

Фактично, нові спроби реформування почалися з прийняття Конституційним Судом України Рішення від 30 вересня 2010 року №20-рп/2010 щодо невідповідності Конституції України (неконституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року №2222-IV, «у зв'язку з порушенням конституційної процедури його розгляду та прийняття». Цим законом було передбачено зміну конституційної моделі організації системи виконавчої влади.

На думку тодішнього Уряду, лише повернення Президентіві України конституційних повноважень щодо утворення, реорганізації та ліквідації за поданням Прем'єр-міністра України міністерств та інших центральних органів виконавчої влади надало б поштовх до початку проведення в Україні масштабної реформи.

Перші радикальні зміни торкнулися організації діяльності вищого органу виконавчої влади. Уже 7 жовтня 2010 року Верховною Радою України було прийнято нову редакцію Закону України «Про Кабінет Міністрів України». Відповідний законопроект був внесений Президентом України на розгляд парламенту невідкладно після повернення до Конституції 1996 року.

Наступним кроком, стало видання Президентом України Указу від 9 грудня 2010 р. **№1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»**, яким замість 112 центральних органів виконавчої влади було утворено 72 (16 міністерств та 56 інших центральних органів виконавчої влади).

Проте ще більша увага всіх зацікавлених у проведенні адміністративної реформи, була прикута до проекту Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» (реєстр. N8055 від 2 лютого 2011 р.), в який за основу були взяті положення вищезгаданого Указу Президента №1085.

І вже в березні 2011 року Верховною радою Україн було ухвалено даний закон, за який в цілому проголосувало 271 народних депутатів. При цьому в залі знаходилося не більше ста народних депутатів.

Згідно з положеннями законопроекту міністерства формують та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, у той час як інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції лише з реалізації державної політики.

Іншими словами, міністерства й інші центральні органи виконавчої влади у своїй діяльності, окрім Конституції, законів України, актів Кабінету Міністрів і інших актів законодавства України, керуються ще і дорученнями Президента України. Перший заступник Міністра і заступник Міністра призначаються на посаду Президентом України за уявленням Прем'єр-міністра України, звільняються Президентом.

Проте, недосконалість реорганізаційних процесів та неможливість

передбачення усіх наслідків реформ уже скоро дали про себе знати, і почалася робота щодо внесення значної кількості поправок.

Так, наприклад, згідно з Указом Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» було ліквідовано Державний комітет у справах національностей та релігій, а згодом і його територіальні підрозділи. Натомість його функції були передані новоствореному Департаменту у справах релігій та національностей при Міністерстві культури України.

Ліквідація Державного комітету у справах національностей та релігій і Ради з питань етнопонаціональної політики викликала у засобах масової інформації появу низки переважно негативних відгуків.

Серед конструктивних зауважень були висловлені сумніви, що підпорядкування органу з питань національної політики Міністерству культури у силу специфіки діяльності останнього може звузити напрямки роботи новоствореного департаменту. Також стверджувалося, що відсутність державного органу, який координував би діяльність виконавчої влади щодо реалізації як національного законодавства, так і міжнародних зобов'язань України щодо дотримання європейських стандартів захисту прав національних меншин може розцінюватися як звуження цих прав і фактична відмова від їх виконання.

Пізніше, як заявляв тодішній міністр юстиції О. Лавринович, у процесі реалізації того самого Указу (№ 1085) виникли проблемні питання під час проведення державної реєстрації припинення центральних органів виконавчої влади. Проблемні питання стосувалися центральних органів виконавчої влади, які знаходилися на стадії припинення, та були засновниками інших юридичних осіб або мали відокремлені підрозділи.

Так, на кінець 2012 року загальна кількість державних підприємств, установ, організацій та об'єднань, що належали до сфери управління Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (створеного у 2010 році) та господарських товариств, щодо яких Міненерговугілля здійснювали управління корпоративними правами держави складала 491, з яких значна кількість знаходились на різних стадіях припинення своєї діяльності.

Однак, мабуть, найкраще запам'ятався підписаний Президентом України **24 грудня 2012 року Указ № 726/2012 «Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади»**, що вніс істотні зміни до Схеми організації та взаємодії центральних органів виконавчої влади, затвердженої 9 грудня 2010 року Указом Президента України № 1085. Цим Указом серед кількох нових міністерств (Міністерство промислової політики України та Державна служба України з надзвичайних ситуацій) було створено сумнозвісне **Міністерство доходів і зборів України**. На нього покладалися функції державної податкової служби, державної митної служби та функція адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове соціальне страхування. Раніше функцію адміністрування єдиного внеску здійснював Пенсійний фонд України. Державна податкова служба та Державна митна служба при цьому реорганізувалися в зазначене Міністерство, тобто були ліквідовані.

Згідно з розпорядженням президента, основним завданням Міністерства

доходів і зборів був не контроль, а надання послуг підприємствам, бізнесу та фізичним особам.

Після об'єднання податкової та митної служб у Міністерство доходів і зборів Європейська бізнес асоціація (ЕВА) ще більше знизила податковий індекс. Згідно з результатами третьої хвилі опитування ЕВА, в IV кварталі 2012 року – I кварталі 2013-го загальний показник становив 2,32 бала за п'ятибальною шкалою. Найбільше на зниження рейтингу вплинуло посилення фіскального тиску. Це викликало значні труднощі в діяльності 30% респондентів.

I вже 1 березня 2014 року Міністерство доходів і зборів було ліквідоване рішенням Кабінету Міністрів. На базі міністерства було відновлено Державну податкову і Державну митну служби, які підпорядковуються Міністерству фінансів.

Отже, з нещодавнім поверненням до Конституції 2006 року Президента позбавили частини повноважень, зокрема і щодо визначення системи центральних органів виконавчої влади. Тож тепер саме від уряду залежить майбутній формат реформування центральних органів виконавчої влади.

Не зважаючи на це, ухвалена 28 серпня Постанова Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», проект якої розробляла робоча група під керівництвом віце-прем'єра В. Гройсмана за участі представників громадськості та міжнародних організацій, викликала нову хвилю дискусій.

Тоді, віце-прем'єр презентував проведення першого етапу реформи центральних контролюючих органів – скорочення та оптимізацію. **Так з 56 центральних органів влади, що мають контрольні повноваження, залишається 26 (скорочення – 51%), з 1032 контрольних функцій, які належать різним ЦОВВ, залишається 680 (скорочення 34%), скорочення штату по центральних апаратах ЦОВВ – з 2544 до 1440 (56%).**

За словами В. Гройсмана, утримання різних інспекцій коштує держбюджету понад 24 млрд грн на рік, а за рахунок хабарів, за різними оцінками, щорічно виводиться в «тінь» майже 100 млрд грн.

Водночас ця постанова на думку багатьох експертів та профільних галузевих асоціацій потребує серйозного доопрацювання, як в частині уточнення функцій новостворюваних органів, так і необхідності дотримання принципу збереження «розумного державного регулювання» особливо в тих сферах, які становлять серйозну небезпеку для життя громадян.

Так, 29 серпня 2014 року під головуванням заступника Міністра агропромислової політики та продовольства України А. Дикуна відбулася нарада, в якій взяли участь фахівці **Мінагрополітики, Державної ветеринарної і фітосанітарної служби України**, а також – представники компаній-експортерів.

Постанова передбачає створення Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, реорганізувавши шляхом злиття Державну ветеринарну та фітосанітарну службу, Держінспекцію з питань захисту прав споживачів, Державну санітарно-епідеміологічну службу та Державну інспекцію сільського господарства, що може, на погляд фахівців

призвести до тривалого періоду переоцінки національної системи контролю і зробити неможливим на деякий час експорт продукції, підконтрольної Держветфітослужбі України.

Виробники висловили побоювання щодо очікування негативного розвитку подій, а саме, втрати експортних ринків. Також не є зрозумілим, яким чином буде реформуватися ветеринарна служба, кому підпорядковуватись.

Учасники наради погодились, що система ветеринарної служби потребує змін, але реформувати потрібно, не руйнуючи те, що приведе лише до дестабілізації ситуації. Нехтування виконання вимог міжнародних договорів при здійсненні фітосанітарних заходів призведе до перегляду міжнародною спільнотою системи фітосанітарного, сортового контролю в Україні та гарантовано призведе до зупинки міжнародних відносин.

Поряд з цим, зміна системи може призвести до неконтрольованого розповсюдження небезпечних карантинних організмів, ускладненню, а інколи і унеможливленню здійснення міжнародної торгівлі рослинами та продуктами рослинного походження.

Крім того, новоствореній Державній службі з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів передаються **функції Держсільгоспінспекції в частині насінництва та розсадництва**. Однак такий підхід не буде відповідати вимогам норм закону «Про підтвердження відповідності» та інших нормативно-правових актів, що регулюють питання сертифікації та процедури оцінки відповідності, а також вимогам щодо необхідності гармонізації системи сертифікації насіння та садивного матеріалу із законодавством ЄС та СОТ тощо.

Як зауважив глава Мінагропроду І. Швайка, нам необхідно виходити не з кількості інспекцій, а з функцій, які потрібні, і для цих функцій має існувати певний орган. Бо якщо нам потрібна функція контролю якості зерна чи насіння, тоді потрібна і Держсільгоспінспекція.

З іншого боку, створення єдиного компетентного органу відповідального за забезпечення безпеки продуктів харчування вже довело свою ефективність і є широко розповсюдженим в країнах ЄС, а також передбачається прийнятим Верховною Радою законом «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів». Проте об'єднання з Держспоживінспекцією навпаки веде до зниження ефективності державного управління в цій сфері та виникненню нових корупційних ризиків.

Подібних невідповідностей досить багато в тексті постанови КМУ, що може негативним чином позначитися на планах влади провести якісну дерегуляцію в країні. Крім того, виникають серйозні ризики того, що чергова дерегуляційна реформа носитиме ознаки зміни лише кількості контролюючо-перевіряючих органів, але аж ніяк не якості роботи цих органів, як це було й за попереднього Уряду.

Відкритим та нерегульованим залишається також питання делегування частини державних контрольно-наглядових функцій т.зв. «саморегульованим організаціям», які незважаючи на відсутність базового (рамкового) закону вже існують в окремих сферах української економіки і готові взяти на себе відповідальність за якісну та змістовну частину дерегуляційної реформи.

Отже, документ передбачає, що в Україні залишиться 16 міністерств, 38 інших центральних органів та чотири органи із спеціальним статусом. До останніх належатимуть АМКУ, Держкомітет телебачення і радіомовлення, Фонд держмайна та Адміністрація державної служби спецзв'язку та захисту інформації.

Ліквідувати пропонується лише вісім відомств. Їх функції повинні бути передані органам, які здійснюють державне управління у тотожних сферах. Більшість інших служб та інспекцій будуть реорганізовані шляхом злиття.

Загалом, є чимало прикладів перетікання повноважень з одного міністерства в інше. Як це знизить тиск на бізнес – незрозуміло. Скорочення контролюючих органів шляхом укрупнення служб із збереженням тих самих функцій навряд чи цьому сприятиме.

Тож, на думку керівника секретаріату Ради підприємців при Кабміні А. Забловського, тут необхідний розумний баланс.

«Головне – не наламати дров. Спроби зробити таку ж систему, як в Євросоюзі та США, можуть мати інший ефект. Державі треба стежити і за бізнесом, інакше всюди будуть картелі. Частина функцій можуть взяти на себе саморегулюючі організації або профільні асоціації», – вважає він.

Загалом є сумніви, що владі найближчим часом вдасться навести лад з контролюючими органами. Вірогідно, що у багатьох міністерствах гальмуватимуть процес. Особливо це стосується тих відомств, які втрачають чималу частину повноважень.

Незадоволених буде чимало і в інших відомствах, адже мова йде про реорганізацію щонайменше півсотні контролюючих органів. Проте, все ж таки, чимало відомств вбачають позитив у майбутніх реформах.

Зокрема, Союзом ювелірів України було опрацьовано проект постанови Кабінету Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», і разом з внесеними рекомендаціями (уповноважити МЗС, Мінфін, Союз ювелірів України (за згодою) на підготовку документів для приєднання України до Конвенції (Відень, 1972) з контролю та клеймування виробів з дорогоцінних металів) було вирішено підтримати проект постанови, спрямований на реалізацію ініціативи Уряду щодо скорочення кількості контролюючих органів та погодитися з пропозицією Міністерства юстиції України щодо **ліквідації Державної пробірної служби України**, як центрального органу виконавчої влади, у зв'язку зі скороченням кількості контролюючих органів.

Таким чином, 3 вересня пресс-службою уряду було анонсовано повідомлення міністра Кабінету міністрів О. Семерака щодо прийняття постанови «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади», що покликана скоротити витрати на утримання чиновницького апарату, зменшити корупційний чинник і тиск на бізнес, підвищити ефективність системи державного контролю.

І вже 10 вересня набула чинності постанова Уряду «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» (№ 442).

Кабінет міністрів України ліквідував наступні державні служби:

Державну службу з питань захисту персональних даних;

Державну службу з питань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу та інших соціально небезпечних захворювань, поклавши її функції на Міністерство охорони здоров'я;

Державне агентство з туризму та курортів, поклавши його функції на Міністерство економічного розвитку і торгівлі (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);

Державну пробірну службу, що схвально сприйнято Союзом ювелірів України, поклавши функції з реалізації державної політики у сфері державного пробірного контролю на Міністерство фінансів, а функції із захисту прав споживачів виробів з дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння – на Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів;

Державну інспекцію з контролю за цінами, поклавши функції з моніторингу динаміки цін (тарифів) на споживчому ринку на Державну службу статистики;

Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, поклавши його функції на Міністерство економічного розвитку і торгівлі;

Державну інспекцію сільського господарства, поклавши функції зі здійснення реєстрації та обліку машин на Міністерство внутрішніх справ, функції зі здійснення державного нагляду (контролю) в частині експлуатації та технічного стану машин — на Державну службу з безпеки на транспорті, функції зі здійснення сертифікації насіння і садивного матеріалу — на Державну службу з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, функції зі здійснення державного нагляду (контролю) в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності, родючості ґрунтів — на Державну екологічну інспекцію;

Державне агентство екологічних інвестицій, поклавши його функції на Міністерство екології та природних ресурсів.

Крім того, уряд своєю постановою ухвалив рішення створити Державне агентство України з питань відновлення Донбасу.

Як уже вище зазначалося, **Кабмін об'єднав Державну ветеринарну та фітосанітарну службу, Державну інспекцію з питань захисту прав споживачів та Державну санітарно-епідеміологічну службу** в Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів.

Уряд також утворив Державну службу України з питань геодезії, картографії та кадастру, реорганізувавши Державне агентство земельних ресурсів України шляхом перетворення.

Крім того створена Державна служба України з безпеки на транспорті, яка об'єднає Державну інспекцію з безпеки на морському та річковому транспорті, Державну інспекцію з безпеки на наземному транспорті та Державної спеціальної служби транспорту.

Новостворена Державна служба України з лікарських препаратів і контролю за наркотиками об'єднає Державну службу з лікарських засобів та Державну службу з контролю за наркотиками.

Також створено Державну службу України з питань праці шляхом злиття

Держінспекції з питань праці та Держслужби гірничого нагляду та промислової безпеки.

Крім того створена Державна інспекція енергетичного нагляду України, на яку покладено функції з реалізації державної політики і нагляду у сфері електроенергетики та теплопостачання.

Коментуючи урядове рішення Віце-прем'єр-міністр України – Міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства В. Гройсман зауважив: «Над цими пропозиціями працювали, окрім українських провідних експертів, представники Єврокомісії, Світового банку, Міжнародної фінансової корпорації, Американської торгової палати та інших міжнародних організацій. Україна поступово перейде до світової практики, коли завдання інспектора – не накладення штрафу, а роз'яснення законодавства для мінімізації ризиків для життя та здоров'я людей».

Міністерствам та іншим центральним органам влади доручено у тижневий строк з моменту виходу постанови подати проекти актів Кабінету Міністрів про створення комісій з припинення відповідних центральних органів виконавчої влади та в двомісячний термін – проекти положень про контрольно-наглядові органи, розроблені відповідно до цієї постанови.

Проте, слід відзначити, що особливість вітчизняних реформ – є дефіцит кваліфікованих менеджерів. В командах колишньої опозиції явно бракує фахівців в певних галузях. Саме тому зараз на порядку денному стоїть не стільки люстрація, про яку сьогодні багато говорять, скільки посилений контроль за діючими чиновниками з боку політиків і громадськості.

Гібридна війна Росії проти України серйозно пригальмувала здійснення намічених президентом і проєвропейською коаліцією реформ, у тому числі і у сфері люстрації, боротьби з корупцією і зміни кадрів. У вересні, правда, цей процес, схоже, нарешті, зрушився з мертвої точки.

Штат співробітників адміністрації президента України буде оновлений на 80%, повідомив на початку вересня заступник глави АП Дмитро Шимків. Крім того, П. Порошенко приступив до заміни голів обласних державних адміністрацій, ініціюючи, таким чином, процес зміни виконавчої влади на регіональному рівні. Проте з точки зору реальних потреб суспільства цього абсолютно недостатньо.

«Ми повинні сформувати нові суди, нову прокуратуру, нову спецслужбу і привести в них якомога більше нових людей, щоб вони створили і підтримували в країні правосуддя, боротьбу за національні інтереси і охорону правопорядку», – говорить глава люстраційного комітету України Є. Соколов.

Але на практиці все виявляється не так просто. Як завжди, в критичний для країни момент раптом з'ясовується, що у сил, що прийшли до влади після падіння диктатури, немає загальної програми дій. Отже, необхідно приступити до здійснення хоч би тих положень, про які менше сперечаються і у політичних союзників є більш-менш загальне розуміння.

Будь-яка криза, за певних обставин, може стати передумовою успішного і тривалого розвитку, але потрібні інструменти належної якості – сучасні та ефективні. Роль таких інструментів у державі виконують органи виконавчої влади. Тому ключовим завданням на порядку денному є питання проведення

якісної, а не кількісної дерегуляції, яка б максимально враховувала кращий міжнародний досвід, а також специфічні українські реалії. В цих питаннях поспішати не можна, як би там не підганяв Міжнародний валютний фонд, який вимагає від України, зокрема, спрощення регуляторної бази, що є однією з умов надання чергового траншу фінансової допомоги.

З поверненням до Конституції 2006 року Президента позбавили повноваження щодо визначення системи центральних органів виконавчої влади. Тож тепер саме завдання Кабінету міністрів реалізувати адміністративну реформу. Певною мірою вже оптимізовані центральні органи виконавчої влади, адже принаймні їх кількість дещо скоротилася – 8 з них ліквідовано. Тепер в нас буде 16 міністерств та 47 інших центральних органів виконавчої влади. «Старі» органи діятимуть до тих пір, доки не будуть повністю утворені нові.

Проте, без вирішення кадрового питання у сфері управління зрушити реформи нашого суспільства з мертвої точки буде практично нереально.

За матеріалами (uga-port.org.ua, minjust.gov.ua, lcslaw.knu.ua, news.liga.net, president.gov.ua, niss.gov.ua, document.ua, sfs.gov.ua, arbitrazh.pro, uk.wikipedia.org, chp.com.ua, radakmu.org.ua, vet.gov.ua, theinsider.ua, uga-port.org.ua, legalans.com, pro.gov.ua, ukr.segodnya.ua, dinai.com, gazeta.zn.ua, zib.com.ua, pravo-kiev.com).

О. Бусол, ст. наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. юрид. наук, с.н.с.

Вдосконалення Антикорупційної стратегії як інструмент протидії корупційній злочинності в Україні

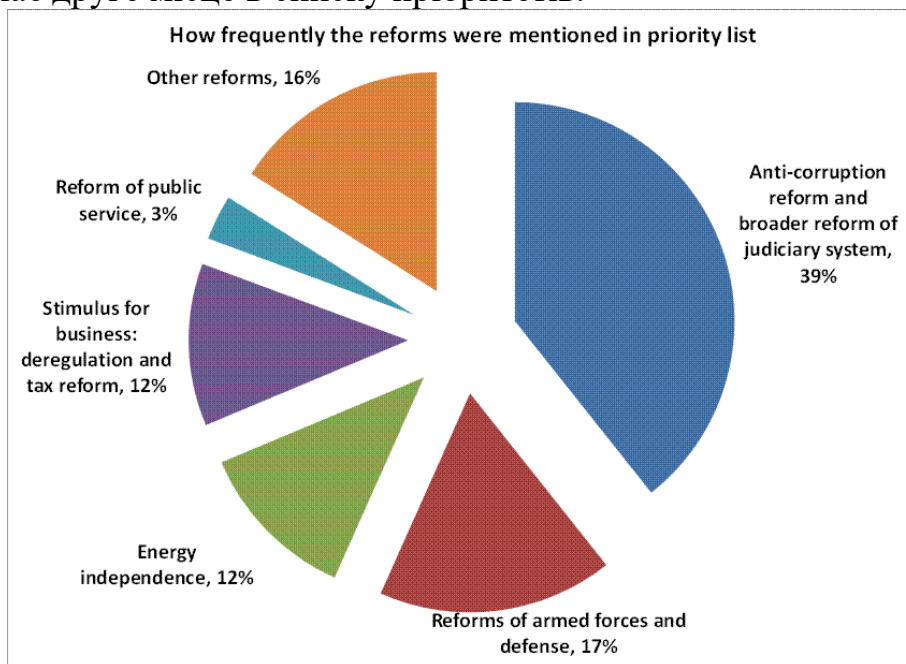
Проблема корупції залишається однією найбільш гострих на сучасному етапі розвитку України. За даними досліджень Індексу сприйняття корупції, що проводяться Transparency International, українці вважають свою державу однією з найбільш корумпованих у світі: у 2012 і 2013 роках держава займала 144 місце з 176 країн, в яких проводилися дослідження. Саме корупція була однією із головних причин масових протестів наприкінці 2013 р. – на початку 2014 р. Згідно з результатами дослідження “Барометра Світової Корупції” (Global Corruption Barometer), проведеного міжнародною організацією Transparency International у 2013 році, 36 % українців були готові вийти на вулицю, протестуючи проти корупції. За результатами проведеного Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES) наприкінці 2013 року дослідження громадської думки, корупція викликала особливе занепокоєння у 47 % громадян.

Чинна на сьогодні Національна антикорупційна стратегія на 2011–2015 роки, на думку експертів Європейського Союзу, не відповідає міжнародним стандартам та не є ефективним інструментом антикорупційної політики, зокрема, через відсутність чітко визначених та узгоджених пріоритетів, цілей,

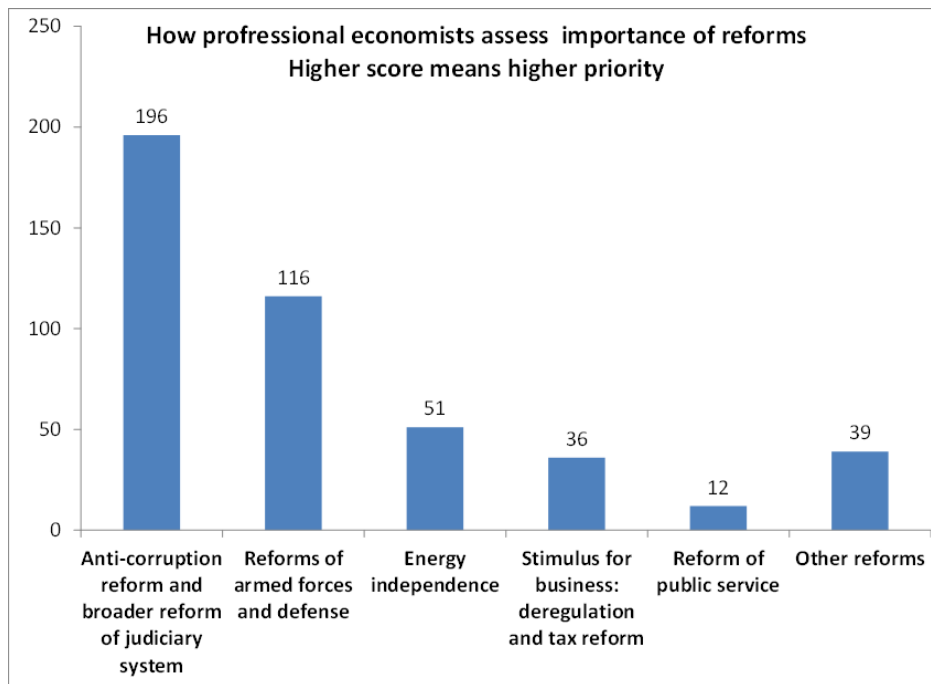
завдань та заходів щодо реалізації заходів із боротьби з корупцією, механізмів координації та моніторингу імплементації. Іншими словами, в Україні відсутня ефективна стратегія протидії корупції, яка б враховувала гостроту проблеми та актуальну ситуацію.

Ефективність антикорупційної політики, а також виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань щодо протидії корупції є предметом особливої уваги з боку міжнародних організацій (ЄС, Рада Європи, Світовий банк, ОЕСР) та країн, що надають Україні фінансову та технічну допомогу. Проблеми корумпованості держапарату, недостатнього рівня економічних свобод, захищеності інвесторів, гарантій прав власності, неефективної системи правосуддя, не лише загрожують процесу європейської інтеграції України, політичній та економічній співпраці з міжнародними партнерами, а й можуть мати наслідком скорочення обсягів допомоги, застосування санкцій.

На необхідності і нагальності проведення антикорупційних реформ наголошує і експертна спільнота. Так, згідно опитування VoxUkraine¹ серед українських та міжнародних економістів щодо політичних та економічних пріоритетів реформ для України, антикорупційна реформа була згадана найбільш часто і отримала найвищий бал. Більшість експертів сходяться на думці, що оскільки корупція поширена в усіх сферах, її ліквідація забезпечить зростання економіки, поліпшення якості державних послуг та створить основу для ефективною реалізації інших реформ. Багато експертів зазначили, що боротьба з корупцією є частиною більш широкої реформи судової системи, що займає друге місце в списку пріоритетів.

¹ VoxUkraine - група провідних науковців та викладачів світових університетів, політиків, бізнесменів, що об'єдналися задля науково-обґрунтованого аналізу української економічної політики (http://voxukraine.blogspot.com)

(<http://voxukraine.blogspot.com/2014/09/reformpriority.html>)

Водночас 16 вересня Верховна Рада України не підтримала законопроект щодо Антикорупційної стратегії № 4284а «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 рр». Натомість, як заявляв раніше міністр юстиції України П. Петренко, уряд планував до кінця 2014 р. забезпечити прийняття антикорупційної стратегії. За словами міністра, парламент повинен взяти на себе політичну відповідальність за реалізацію антикорупційної політики в державі.

Оскільки Антикорупційна стратегія – один з найважливіших блоків з імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, очевидно, що парламентарям доведеться повернутись до розгляду цього питання. Урядовий проект закону передбачає ухвалення засад державної антикорупційної політики, які визначатимуть першочергові заходи протидії корупції, що є основою для глибокої реформи у цій сфері. Результатом реалізації Антикорупційної стратегії, як передбачається, має стати зниження рівня корупції в Україні.

Стратегія акцентує увагу на таких проблемах, як відсутність чіткої законодавчої та інституційної основи для формування та реалізації антикорупційної політики на основі співпраці державних органів та громадськості та вказує на необхідність формування нового законодавства:

- про державну службу та службу в органах місцевого самоврядування;
- щодо процедури діяльності органів виконавчої влади;
- корупційних проявів під час державних закупівель;
- правових засад лобіювання;
- запобігання корупції у судовій системі та органах кримінальної юстиції;
- доступу до інформації;
- утворення інституту бізнес-омбудсмена²,
- цивільно-правових механізмів позбавлення незаконно набутого майна;

² Детальніше про це див: Беззуб І. Інститут бізнес-омбудсмена в Україні: думки експертів // Громадська думка про право творення. – 2014. – квітень. – №8. – С.

- спеціалізованого органу, до завдань якого належало б виявлення та розслідування справ про корупційні злочини, вчинені вищими посадовими особами держави.

Стратегія вказує також на необхідність схвалення загальнонаціональної методики оцінки рівня корупції відповідно до стандартів ООН та запровадження стандартів Організації економічної співпраці та розвитку з корпоративного управління на державних підприємствах, а також виконання рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO) у частині встановлення обмежень та забезпечення прозорості та підзвітності фінансування політичних партій і виборчих кампаній.

Оцінка ефективності Антикорупційної стратегії здійснюватиметься на основі результатів щорічних досліджень стану корупції Україні шляхом проведення статистичних спостережень та аналізу практики застосування антикорупційного законодавства. Оцінка стану виконання Стратегії здійснюватиметься щороку за результатами слухань у Верховній Раді України.

Водночас деякі експерти вказують на те, що розроблена програма – суто декларативна, не має пріоритетів корупційних проблем і містить недостатньо конкретних кроків з їх подолання. Існує також думка, що в урядовій програмі не закладений головний принцип її потенційної ефективності – програмно-цільовий підхід. Отже, існує небезпека, що нова Стратегія знов стане недієвою та безрезультатною.

Слід зауважити, що Головне науково-експертне управління не підтримало проект Закону України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки», так само, як і Комітет з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією.

Говорячи про побудову ефективної Національної антикорупційної стратегії, не можна не згадати найбільш успішну у світі антикорупційну стратегію Сінгапуру, яка і привела країну до мінімізації цього негативного та суспільно небезпечного явища.

Успіх Сінгапуру в мінімізації корупції полягає у подвійній політиці зменшення як можливості, так і стимулу до здійснення корумпованих дій. Досвід Сінгапуру в контролі над корупцією демонструє можливість мінімізації корупції, якщо присутня сильна політична воля.

Так, урядом Сінгапуру була сформована еліта, яка ввібрала в себе найкращі світові знання, військову дисципліну і працювала на державу; скасований податок на вивіз капіталу для нерезидентів; підтримання низького рівню державних і соціальних витрат, але високий рівень заощаджень та інвестицій; залучення іноземних інвестицій відбувалось шляхом створення вигідних умов для притоку капіталу, зокрема скасування податку на вивіз доходів, отриманих вкладниками-нерезидентами. Держава забезпечила найсприятливіший клімат для того, щоб інвестиції йшли в країну не лише на глобальному економічному рівні, а й на рівні психології кожного окремого інвестора.

Аналізуючи антикорупційну стратегію Республіки Сінгапуру, можна зробити висновки для України: політичне керівництво має бути зацікавлене у знищенні корупції і демонструвати зразкову поведінку, вести скромний спосіб

життя й уникати залучення до корумпованих дій. Кожен, хто визнаний винним у здійсненні корумпованих дій, повинен бути покараний, не дивлячись на його положення в суспільстві.

Успіх такої стратегії полягає у максимальному спрощенні процедур прийняття рішень і усуненні можливості подвійного трактування законів, встановленні для всіх громадян зрозумілих, прозорих правил, ліквідації зайвих адміністративних бар'єрів для розвитку економіки, створенні ефективної і прозорої ринкової економічної системи з мінімальною дозвільною системою, в мінімізації можливості чиновників діяти на власний розсуд шляхом зменшення кількості необхідних підписів під документами.

Як демонструє Сінгапур, неминучість покарання – перший стримуючий корупцію чинник. Заходи повинні стосуватися обох сторін: і тих, хто дає хабарі, і тих, хто їх бере. Ніхто – ні міністр, ні член парламенту, ні вища посадова особа – не може стояти вище за закон.

Лідери повинні подавати особистий приклад бездоганної поведінки на найвищому рівні, щоб підтримувати свій моральний авторитет, необхідний для боротьби з корупцією.

Антикорупційне законодавство повинне бути всеосяжним. Щоб запобігти всім способам ухилення від закону, з метою внесення актуальних поправок, законодавство має періодично переглядатися, за необхідністю.

Стимул до здійснення корумпованих дій серед державних службовців і політичних лідерів може бути зменшений шляхом забезпечення їх заробітною платою і додатковими пільгами, у порівнянні з приватним сектором.

Безперечним є те, що наявність «правильно» побудованої Антикорупційної стратегії може бути ефективним інструментом протидії корупційній злочинності в державі. То ж, необхідно прискорити вдосконалення українського законодавства щодо національної антикорупційної стратегії, бо це є основним «вектором у системі координат» протидії корупції.

Україні також потрібний кращий іноземний досвід у підтримці Національної антикорупційної стратегії. Він полягає у створенні координуючих та моніторингових органів, а також у забезпеченні реальної участі третього сектору в процесі, виходу за межі формальної участі. Також важливим є реалізація і оцінка політики, як то – ефективна система моніторингу, сучасний перегляд політики та реалізація третім сектором властивих йому функцій.

Стратегія повинна мати пов'язаність пріоритетів, цілей і завдань, мати чіткій зв'язок між завданнями і державним бюджетом. Україні необхідно визначитися з системою індикаторів для моніторингу успіху і мати гнучкий, та в той же час, чіткій графік реалізації Стратегії.

О. Бусол, ст. наук. співроб. НЮБ НБУВ, канд. юрид. наук, с.н.с.

Перспективи реалізації Закону України «Про очищення влади»

16 вересня 2014 р. Верховна Рада України, з третьої спроби, ухвалила в другому читанні Закон України «Про очищення влади» (за законопроектом від

24.07.2014 р. № 4359а), який називають законом про люстрацію, хоча слова «люстрація» в Законі не вживається. Цей Закон визначає правові та організаційні засади проведення перевірки державних службовців та прирівняних до них осіб, посадових осіб органів місцевого самоврядування з метою відновлення довіри до влади та створення умов для побудови нової системи органів влади у відповідності до європейських стандартів.

Закон був прийнятий під шаленим тиском громадськості – його кілька місяців добивалися тисячі активістів на численних мітингах. Закон підтримав 231 депутат при необхідних 226. Не хотіли голосувати колишні «регіонали» та комуністи. 100 % голосів за цей закон віддала тільки фракція ВО «Свобода».

«Це, безумовно, наша ідеологічна перемога. Звісно, цей варіант закону досить м'який та лояльний порівняно з тими документами, які ухвалювали в країнах Східної Європи після повалення комуністичного режиму на початку 90-х років минулого століття. Попри це, нині зроблено дуже важливий крок на шляху до очищення влади», – зауважив О. Тягнибок. Він також зазначив, що впровадження реальної люстрації стане головною метою націоналістів у наступному парламенті.

Народний депутат Г. Герман, яка працювала над законопроектом у робочій групі, зауважила, що прийняття закону було «не на часі, але цього вимагало суспільство і треба було це зробити». «Це треба пройти, бо іншого шляху немає. Над цим законом треба було ще дуже багато працювати, він дуже сирий, написаний на коліні під вибори», – додала вона

За словами прем'єр-міністра України А. Яценюка під час засідання Кабінету міністрів України, під дію закону про люстрацію, прийнятого українським парламентом, потрапляє близько 1 млн. осіб. «За нашими підрахунками, під дію цього закону підпадає близько 1 млн. різного роду чиновників, держслужбовців, співробітників правоохоронних органів», – наголосив А. Яценюк.

Закон повинен стати передумовою для вступу України до воєнних і геополітичних союзів із країнами Заходу, – вважає народний депутат від ВО «Свобода» Л. Мартинюк.

За словами політика, лише після повної люстрації державних структур, в тому числі й силових, в Україні з'явиться шанс для вступу до союзів із західними країнами. «Всі країни так званого «соціалістичного табору» пройшли люстрацію перед тим, як увійти в НАТО та Європейський союз. Ніхто не буде приймати у військовий блок того, хто здаватиме карти противнику. Референдум про вступ в НАТО – це популізм. Можна провести десять референдумів, але нас ніхто не прийме, поки ми не проведемо люстрацію», – зазначив Л. Мартинюк. Він підкреслює, що вступ України до НАТО – один із ключових пунктів програми ВО «Свобода». «Ми повинні якомога скоріше здійснити всі необхідні кроки для вступу України до НАТО. Це означає не лише перехід на НАТОвські стандарти озброєння та оснащення армії, але й проведення повної люстрації в Збройних силах України, щоб всі ті генерали і міністри, які знищували українське військо протягом 23 років, були назавжди усунені від армії і понесли заслужене покарання», – заявив «свободівець».

За словами Л. Мартинюка, прийняття закону про люстрацію було однією

з головних цілей націоналістів у Верховній Раді України, а у наступному скликанні парламенту фракція працюватиме над впровадженням реального очищення влади.

«Тепер, коли цей закон прийнято, ми будемо робити все можливе, щоб він не залишився лише декларацією на папері, але і був якомога скоріше втілений у життя. Ті чиновники, судді і правоохоронці, хто грабував і нищив Україну протягом останніх років, більше не повинні ніколи потрапити до влади», – сказав Л. Мартинюк.

Бізнесмен і блогер, член Громадського люстраційного комітету К. Волох вважає, що люстрацію гальмуватиме брак антикорупційних законів.

«Закон почне реалізуватися дуже скоро. В найближчі дні ми вже починаємо готувати певні документи. А в момент, коли президент підпише цей закон, ми сподіваємося вже мати інструкції для Міністерства юстиції та інших структур», – зазначив К. Волох. За словами члену Громадського люстраційного комітету, впровадження закону розпочнеться саме з Міністерства юстиції як основного люстраційного органу. «А потім міністерство буде цим займатися разом зі створеним громадським комітетом, на який ми сподіваємося мати вплив», – пояснив бізнесмен.

К. Волох зауважив, що за сприятливих обставин люстрацію в країні можна провести протягом року. За його прогнозами, під час дії закону з'являться дві категорії справ. Одна буде пов'язана з «чиновниками Януковича» та подіями на Майдані, а друга – з майновими питаннями. «Найскладніше буде з майновою люстрацією через обмеженість антикорупційного законодавства, яке не дозволяє вийти за коло сім'ї чиновника. Якщо він переоформив майно на тещу, то наші руки стають зв'язаними. З цим будуть проблеми», – пояснив К. Волох. Він навів й інший приклад: «Чиновник-хабарник оформив своє майно на брата. Ми прописали в законі, що брат має також звітувати. Але останній може відмовитися від цього». Однак, при цьому бізнесмен не виключає, що у подальшому закон про очищення влади буде змінений.

Глава люстраційного комітету України Є. Соболев називає п'ять задач закону про люстрацію:

- 1) Очистити владу від корупціонерів.
- 2) Очищення влади від людей, які підтримали зазіхання на територіальну цілісність України.
- 3) Звільнення усіх посадовців, які під час Майдану сиділи у керівних кріслах і дивилися, як арештовують, розстрілюють, б'ють людей. Це стосується як тих, хто обіймав посади губернаторів, міністрів і вище, так і тих, хто були начальниками обласних управлінь усіх силових органів, а у Києві – ще й районних управлінь.
- 4) Позбавлення органів влади від усіх працівників КДБ, а саме: усіх, хто працював, співпрацював з чекістами, вчився у школах КДБ, тому що, як вважає Є. Соболев, КДБ є основним каналом кремлівського впливу на Україну.
- 5) Позбавлення органів влади від людей, які були на керівних посадах в радянському комсомолі і Комуністичній партії.

Є. Соболев пояснює: «Ми не пішли на цей крок у 90-х. Чехія і Польща зробили це, і пройдений ними шлях показує, що вони були праві, а ми – ні.

Люстрація – це шанс на результат.

З нинішніми суддями, прокурорами, міліціонерами, СБУшниками, генералами Генштабу і Міноборони, які теж мають пройти люстрацію, ми можемо втратити нашу незалежність. Ці люди є не просто п'ятою колоною Путіна, вони, скоріше, є ще більш страшними ворогами, які загрожують нашій незалежності. І якщо ми їх не виженемо, нам буде дуже важко цю незалежність зберегти. Зараз не стоїть питання про те, як потім буде добре. Зараз йдеться про аксіому, що з ними нам точно буде погано.

А далі, після люстрації, обов'язково мають бути змінені правила існування влади. Нам треба забрати у чиновників функції командувати, дозволяти, не дозволяти – все те, що породжує корупцію і що ставить громадянина у принижене становище людини, яка залежить від влади. І для цього треба різко скоротити її функції, скоротити чисельність державних службовців і одночасно серйозно підвищити їм платню за рахунок скорочення їхньої чисельності. Тоді ми маємо шанси отримати європейську державу, яка буде допомагати європейському суспільству будувати європейську економіку. А якщо в нас з'явиться нормальний суд, одразу запрацюють закони власності, і це буде страшенно великий поштовх для розвитку бізнесу. Бо український підприємець зараз найбільше боїться, що відберуть, відіжмуть і кинуть. Водночас з'являться умови для розвитку освіти, науки і високотехнологічної економіки. З нинішніми посадовцями, які вміють тільки красти, цього не буде ніколи.

І, безумовно, дуже важливий наслідок очищення влади і приходу до неї людей, які справді хотітимуть творити ефективну Українську державу, це вирішення проблеми оборони.

Нинішні генерали Генштабу та посадовці Міністерства оборони, за рідкісним виключенням, не здатні захистити Україну. Вони здатні тільки програти незалежність. І наші останні військові поразки про це не просто говорять, а кричать. Тому дуже важливо їх «люструвати», а на їхнє місце привести тих командирів і стратегів оборони, які забезпечать нам безпеку і мир.

Головне, ми повинні припинити думати, що хтось з нами щось зробить. Люстрація не є процесом, який керує нами. Так само, як, наприклад, оборона чи економічні стосунки. Це ми маємо керувати процесом. Якщо люстрацією займатимуться шахраї, або саботувати її будуть шахраї, то ясно, що нічого доброго з цього не вийде. Вони або всіх залишать на посадах, або поміняють одних шахраїв на інших. Якщо ми цього не дозволимо, якщо кожен у своєму селі, в своєму районі, в своєму мікрорайоні у великому місті доєднається до вигнання прокурора-хабарника, судді-хабарника, міліціонера-хабарника на підставі вже прийнятого закону, тоді люстрація вдасться. У нас, на жаль, у багатьох людей зберігається інфантильна думка, що хтось щось зробить за них.

Закон – це тільки документ, де написано, що можуть зробити люди і що вони не мають права дозволяти робити іншим. Але чи запрацює він, залежить від нас з вами. Безумовно, так само ми маємо вимагати виконання цього закону насамперед президентом, прем'єр-міністром ті іншими топ-посадовцями. Мене найбільше, мабуть, це хвилює, тому що закон був ухвалений не в результаті тиску керівників держави, а в результаті тиску громадян. І дуже важливо, щоб лідери держави справді втілювали цю ідею очищення влади.

Чеська люстрація вдалася передусім завдяки Вацлаву Гавелу і його одержимості ідеєю люстрації. Так само, як грузинська люстрація вдалася передусім завдяки М. Саакашвілі. Люстрація не торкнеться людей, які обіймають виборні посади. Тому, безумовно, виборці мають голосувати за кандидата у мери чи депутати свідомо. Не як жертви реклами, що подивилися телеролик чи білборд і проголосували, і це не кажучи про голос за гречку. А як свідомі громадяни, які борються за те, щоб зробити найкращий вибір.

І одна з ключових умов, яку ми втілили при формуванні нашого списку, це обов'язкове обговорення з людьми всіх кандидатів перед офіційним висуненням.

В чому полягає правда про цей закон і його ухвалення? Цього закону насправді більшість депутатів і посадовців не хотіли. І зараз не хочуть. Тому до нього було запропоновано понад 400 правок, і метою багатьох з них було вихолостити законопроект. Комітет Верховної Ради України з державного будівництва, який мав готувати його до другого читання, і, зокрема, організувати обговорення правок депутатів, фактично саботував цю роботу і двічі просто не збирався – не вистачало кворуму для того, щоб хоча би відкрити засідання.

Навіть технічна підготовка до голосування була фактично саботована і остаточний текст закону не був підготовлений належним чином. Тому спікер парламенту пішов на наступний крок: він запропонував ухвалити закон, прийнятий у першому читанні, плюс ті поправки, які внесли співавтори закону – не всі депутати, а ті, які його писали і просували з першого дня. Ця пропозиція в результаті і набрала 231 голос».

«Хвилює те, що оскільки перед голосуванням ухвалений у першому читанні текст закону і поправки, які подали його співавтори, не були зведені в єдиний текст внаслідок саботажу роботи, то це зведення відбувається просто зараз – і триває це вже третій день (вислів від 19.09.2014 р. – авт.). Це викликає побоювання, що під час зведення можуть бути внесені якісь некрасиві зміни, як це неодноразово траплялось в історії українського парламентаризму. І якщо закон в результаті спробують переписати, то нам доведеться знову виходити під парламент і знову запалювати шини. Проте ми маємо не просто сподіватись на те, що домовленість буде виконано, а контролювати це. І якщо її буде порушено, вимагати, щоб закон був про очищення влади, а не про саботаж очищення влади.

Депутати голосували за закон всліпу з однієї простої причини – більшість з них не хотіли цього закону. Не брали участь в його обговоренні і сподівались, що він ніколи не буде винесений на голосування. Завдяки тиску людей вони були змушені проголосувати. І тепер дуже важливо, щоб закон справді допоміг суспільству очистити владу, а не допоміг владі обманути суспільство», – так детально розповідає про важливість прийнятого закону «Про очищення влади» Є. Соколов.

Для того, щоб люстрація в Україні була ефективною, необхідно здійснити великий обсяг організаційної роботи, – заявила експерт Центру політико-правових реформ Я. Журба. «Мова йде про створення інструментів, тих же люстраційних комісій. Це складне завдання, особливо в регіонах. До них мають

увійти люди, які користуються довірою громади, порядні, віддані справі та здатні забезпечити люстрації», – наголосила вона. «Це унікальне і масштабне завдання. Нічого подібного в Україні раніше ми не робили», – додала Я. Журба.

Разом з тим, за її словами, люстрація має проводитися продумано. «Вона не повинна мати винятків з одного боку, а з іншого – не можна, щоб люстрація використовувалась для зведення будь-яких рахунків», – підкреслила експерт.

Втім, один із авторів ініціативи С. Соболев вважає, що закон про люстрацію дасть можливість у досить стислі терміни перевірити весь апарат держави. Він наголосив, що координувати перевірки чиновників будуть спеціальні уповноважені органи у рамках Антикорупційного бюро України, відповідний закон про діяльність яких депутати 16 вересня так і не змогли прийняти. «Але дуже добре, що цей закон про люстрацію передбачає цілий ряд норм, які будуть вступати у дію одразу, не чекаючи ухвалення інших законів», – додав С. Соболев.

Втім, експерти не дуже впевнені у дієвості прийнятого документу. Навіть більше, політолог В. Фесенко впевнений, що з реалізацією цього закону будуть величезні проблеми. Адже закон, зокрема, має протиріччя із трудовим законодавством та з окремими нормами Конституції України. То ж, на думку експерта, будь-які спроби звільняти людей за цим законом можуть спровокувати судові позови про незаконне звільнення. Також ймовірні звернення до Конституційного суду про неконституційність цього закону.

«Якщо спробують реалізувати цей закон у такому масовому масштабі, це призведе до величезних організаційних і структурних проблем. Проблема ж не у тому, щоб звільнити усіх, – одночасно треба думати: хто прийде на місце цих людей і як швидко. Інакше ми можемо просто заблокувати нормальну роботу державних установ», – наголосив В. Фесенко.

Водночас експерт з конституційного права О. Москалюк нагадав, що дуже багато країн, у яких запроваджувалася люстрація, відмовлялися від неї у процесі, або Конституційний суди визнавали люстраційні закони неконституційними, тому що у них порушувалися певні базові принципи.

Так, український законопроект, зокрема, передбачає звільнення чиновників за факт перебування на посаді у період з 25 лютого 2010 року (дата вступу на посаду президента В. Януковича) до 22 лютого 2014 року (прийняття постанови Верховної Ради про усунення з посади президента В. Януковича). «Це означає, що вводиться поняття «презумпція вини», що суперечить усім вимогам. Виходить, що людина була міністром чи держслужбовцем відповідного рангу, і її саме за цей факт будуть притягувати до відповідальності. Є Кримінальний кодекс, є Кодекс про адміністративні порушення, є закон про протидію корупції – є ці всі законодавчі акти, і якщо людина щось вчинила, то варто розслідувати злочин і притягувати до відповідальності – і не буде питань. Якщо він хабарник, то ви доведіть, що він хабарник і притягніть його до відповідальності. Не треба якусь особливу комісію створювати, якийсь особливий комітет», – вважає О. Москалюк.

«Треба розуміти, до чого це може призвести. У Польщі, коли вони захотіли люстрацію проводити, виникла ситуація, коли політичні сили намагалися на цьому спекулювати, один одного звинувачували у тому, що вони

підлягають люстрації, і навіть Леха Валенсу хотіли «люструвати». Є небезпека того, що люстрація може призвести до такого явища як «полювання на відьом». Люстрація створює прецедент колективної вини. Це неправильно, вина завжди має індивідуальний характер, яку треба доводити», – наголосив О. Москалюк, поставивши риторичне запитання, чи не було в Україні поганих міністрів до 2010 року, або навіть чи немає зараз?

За його словами, люстрація може призвести до такого явища як «полювання на відьом».

«У нас є такий стереотип: для того, щоб змінити систему управління в державі, для цього обов'язково треба провести люстрацію. Начебто люстрація – це універсальний засіб для того, щоб подолати всі проблеми. Насправді це певною мірою міф», – наголосив О. Москалюк. Він навів два приклади: Іспанія та Південно-Африканська республіка. «В Іспанії після того, як був ліквідований режим Франко, то вони не проводили люстрацію, вирішивши, що це буде неефективний спосіб. Так само і в ПАР: після скасування режиму апартеїду не було люстрації, просто був Інститут національної пам'яті, через який здійснювався аналіз і трактування тих чи інших історичних подій. Тому думати, що тільки через люстрацію можна здійснити зміну суспільства, – помилково», – додав експерт.

У багатьох європейських країнах, як зауважив О. Москалюк, спочатку відбувалися зміни і після того вже люстрація, яка, по суті, була результатом цих змін: «У Польщі спочатку почали обирати нормальних людей, починаючи з 1992 р., а потім вже у 1995 р. прийняли закон про люстрацію, і саме люстраційне законодавство змінювалося до 2007 року».

Єдиний приклад дійсно успішної люстрації, на думку експерта, це – Чехія, де було звільнено 140 тис. чиновників. Але, по-перше, вона невелика (населення Чехії складає близько 10 млн. осіб), адже, зауважив О. Москалюк, провести масову люстрацію у великих країнах (а в Україні більше 40 млн населення) не так уже й просто.

По-друге, люстрація у Чехії була проведена практично одразу після скасування комуністичного режиму. «Для люстрації дуже важливо, щоб у суспільстві була авторитетна особистість, яка має певною мірою сакральне значення. От був Вацлав Гавел – людина, яка для Чехії величезне значення відіграла. Він був, по суті, мірилом того, яким має бути державний службовець.

У нас такої постаті, яка б стовідсотково об'єднувала націю, немає», – зауважив О. Москалюк і додав, що у країнах, які проводили люстрацію, не було, по суті, і воєнного стану. Експерт також згадав і Грузію, яка у 2011 році прийняла закон про люстрацію, однак додав, що на часі дуже важко сказати, чи вдався експеримент чи ні, оскільки пройшло доволі мало часу.

Втім, полковник СБУ та МВС у відставці М. Притула висказав сміливу думку, що це саме вороги добилися прийняття Закону.

М. Притула зауважує, що уважне прочитання Закону України «Про очищення влади» ставить багато запитань. За його словами, дійсно, в цьому Законі є корисні норми щодо тих осіб, які стояли проти народу, однак він впевнений, що жоден патріот України не захоче бути «корисним ідіотом», якого «в тупу» зіграли агенти Кремля.

«Скільки ще виходців з Росії будуть вилазити на політичний бомонд України, бути гіперпатріотами, які очолюють патріотів і ведуть їх до гибелі? Нам замало Іловайська, Сніжного? Скільки ми будемо терпіти бути корисними ідіотами в руках російської розвідки?», – питає М. Притула.

Чергова люстраційна хвиля, підкріплена сумнівною юридичною підосною, змие за борт весь політичний бомонд, включаючи нинішнє керівництво країни. У цьому впевнений экс-губернатор Одеської області, перший заступник голови Національного комітету Партії розвитку України і один з лідерів «Опозиційного блоку» М. Скорик.

«Закон про очищення влади – це чергова інструкція по обману українців. Нас знову намагаються обдурити і урізати наші права. В будь-якій демократичній і правовій країні найвищим джерелом влади є народ. Але групка нардепів вирішила, що вона розумніша за інших, і за допомогою так званого закону про люстрацію в українців, зокрема, вкрала право вибору вирішувати кого вибрати в найвищий законодавчий орган країни. А навздогін ще й обдурили, тому що на тих, хто ініціював законопроект і приймав його, клейма ніде ставити. Про який очищенні тоді йдеться?» – запитує М. Скорик.

Політик, який представляє «Опозиційний блок» підкреслив, що не боїться ніяких законних розслідувань своєї діяльності в період роботи на посаді голови Одеської облдержадміністрації, і назвав «Закон про очищення влади» в його нинішній редакції непорозумінням, яке потребує негайної відміни.

Експерти додержуються однієї думки, що впровадження в Україні люстраційного законодавства навряд чи буде дієвим, адже його норми викликають багато запитань. До того ж, навіть політики визнають, що Закон України «Про очищення влади» був прийнятий поспіхом, щоб встигнути до виборів, ймовірно заангажований, і не відкидають подальшої його зміни.

<http://tsn.ua/politika/lyustraciya-mozhe-stati-polyuvannyam-na-vidom-ta-zablokuvati-robotu-derzhustanov-eksperti-369113.html>; <http://tsn.ua/politika/u-svobodivvazhayut-lyustraciyu-zaporukoyu-viyskovogo-ta-geopolitichnogo-soyuzu-z-zahodom-369263.html>;
http://gazeta.ua/articles/politics/_lyustraciyu-galmuvatime-brak-antikorupciynih-zakoniv-voloh/581707; <http://tsn.ua/politika/yacenyuk-narahuvav-milyon-chinovnikiv-yaki-pidpadayut-pid-lyustraciyu-369030.html>; <http://tsn.ua/analitika/p-yat-zadach-zakonu-pro-lyustraciyu-369536.html>; <http://tsn.ua/vybory-v-rady2014/lyustraciya-v-ukrayini-pereduvatime-znachna-organizaciyna-robota-ekspert-369441.html>; <http://nuina.net/borbarazvedok-zakon-ukrayny-pro-ochyshchennja-vlady-nanosyt-udar-po-prezidentu/>;
<http://udp.org.ua/en/news/mikola-skorik-pidpisavshi-zakon-pro-ochishhennya-vladi-poroshenko-avtomatichno-pidpishe-sobi-virok.html>).

Зуб В. М. в. о. зав.відділу НЮБ НБУВ

Семенченко С. А. провід. бібліотекар НЮБ НБУВ

Чи зможе українська наукова спільнота подолати проблеми плагіату

Проблема плагіату, як свідчать спеціальні дослідження, має давні корені та

багатоаспектну природу: може розглядатись із морально-етичних позицій; з точки зору культури наукової роботи (розуміння, особливо студентами та молодими науковцями, що таке критичне осмислення думки та аналіз матеріалу інших авторів, що є цитатою, що є запозиченням, а що – плагіатом); як порушення авторського і патентного законодавства; як один із видів девіантної поведінки, що проявляється у науково-технічній сфері.

Плагіат є привласненням авторства (публікації під своїм ім'ям чужого твору або чужих ідей) на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без зазначення джерела запозичення. Плагіат є формою порушення авторського права, зокрема, порушення немайнових прав, на відміну від піратства або контрафакції, що є порушенням майнових прав. Згідно ст. 50 Закону «Про авторське право та суміжні права», плагіат - це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Зростання сьогодні кількості публікацій у електронному форматі з технічної точки зору звело плагіат до примітивних операцій копіювання і вставки текстів чи їх частин, що створює додаткові можливості для зростання цього негативного явища. Водночас сьогодні існує достатньо технічних засобів для комп'ютерного аналізу тексту для пошуку копіювання. Втім, стримати охочих до запозичення чужих думок, наукових результатів, творів, праць, повинні не стільки ризик виявлення, скільки неприйнятність толерування науковою спільнотою і суспільством загалом подібних учинків.

Політичні скандали, пов'язані з некоректними використанням чужих доробків у публікаціях публічних осіб – не дивина у сучасному інформаційному просторі, як на Заході, так і в нашій країні. Проте в Україні, на відміну від, наприклад, Німеччини (відставка у 2011 р. міністра оборони ФРН К.-Т. Гуттенберга внаслідок «плагіатного» скандалу), такі зловживання не потягнули поки що жодного покарання – ні юридичного, ні морального.

Водночас експерти очікують посилення боротьби з плагіатом, пов'язуючи цю тенденцію із набуттям чинності 6 вересня 2014 р. Закону «Про вищу освіту», одним із нововведень якого є посилення антиплагіатних норм і відповідальність за них. Наукові роботи та відгуки опонентів перед захистом будуть розміщуватися на сайтах вишів. Сам захист буде відкритим, при чому кожен присутній зможе вільно робити аудіо- чи відеозапис. Експерт Центру досліджень суспільства Єгор Стадний наголошує, що в новому законі прописані і пункти, які дозволять боротися з плагіатом, адже всі дисертації перед захистом мають бути опубліковані на сайті університету, окрім того, будуть розроблені механізми контролю боротьби з плагіатом, які виші будуть змушені впроваджувати у себе. Крім того, кожен вуз має запровадити внутрішній контроль за плагіатом серед викладачів та студентів.

У 2015 році буде створено колегіальний орган – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. Частина повноважень Міністерства освіти й науки перейде до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Однією із функцій Національного агентства буде забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях

працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти.

Згідно нового Закону України «Про вищу освіту» санкції за плагіат жорсткі: науковець позбавляється ступеня, його науковий консультант, офіційні опоненти, які надали позитивні висновки про наукову роботу, та голова відповідної спеціалізованої вченої ради позбавляються права брати участь у роботі рад на 2 роки, а навчальний заклад – упродовж 2 років створювати такі ради. Студентам незаконне використання чужих напрацювань загрожуватиме відрахуванням.

Сьогодні існує низка спеціальних програм, що дозволяють провести перевірку на плагіат: перевірка тексту на плагіат англійською і російською мовами може бути здійснена на сайтах Copyscape.com чи AntiPlagiat.ru; можна також скористатися послугами Інтернет-ресурсів miratools.ru і findcopy.ru (послуга платна); перевірка тексту можлива на безкоштовному ресурсі Istio.com: достатньо ввести у вікно для копіювання «тіло» статті, натиснути відповідну кнопку і отримати результати з переліком сайтів, на яких знайдені збіги, але без конкретних словосполучень.

Перевірка тексту на плагіат можлива програмою DC Finder, проте вона недостатньо інформативна. У кожній програмі є свої переваги і недоліки. Для перевірки тексту на плагіат хороші ті програми, в яких розраховується коефіцієнт унікальності, виводиться URL ресурсів з конкретними збігами. Саме вони дозволяють удосконалювати текст, видаляючи з нього плагіат. Програма Advego Plagiatius при перевірці тексту на унікальність звіряє тексти через декілька пошукових систем, видає відсоток збігу із вже існуючими в Інтернеті текстами, виділяє ділянки не унікального тексту, видає адреси тих ресурсів, де знайдений аналогічний текст. Важливо також, якщо програма видає рекомендації, чи можна використати такий текст.

ВНЗ вже активізували боротися з плагіатом курсових, дипломних і рефератів. Так, викладачі Національного авіаційного університету розробили програму порівняльного аналізу електронних текстів. Комп'ютерна програма розпізнає усі існуючі способи плагіату і компіляції. Причому навіть якщо автор додумається замінити слова синонімами, перекласти роботу з іншої мови, переставити місцями абзаци або слова в реченні – його все рівно буде виявлено. Не вийде і схитрувати, щоб заплутати комп'ютер, приміром, замінити українське «а» на англійське «a». Спеціальний фільтр миттю уловить зміну регістра. Програма розбиває увесь текст на речення, і кожному система підшукує відповідності у своїй базі джерел. Це вигідно відрізняє українське нововведення від простіших аналогів.

Як висновок, можна сказати, що плагіат як один з видів порушення авторських прав має давню історію. Окремими авторами інколи порушується культура наукового пошуку, узагальнення, обробки та висвітлення результатів наукового пошуку. Наявність плагіату свідчить про поверхове знання автором предмета дослідження та відсутність своєї думки з даного питання. Звісно, проблема виявлення логічних суперечностей у текстових документах знаходиться у площині професійних інтересів різних юридичних й інформаційно-аналітичних організацій, що мають відповідати за захист авторських прав, прав інтелектуальної власності. Але очевидним є і той факт,

що для вирішення такого роду проблем сьогодні необхідна концентрація зусиль фахівців з комп'ютерних технологій, професіоналів-філологів і соціологів, які мають можливість надати конструктивні рекомендації щодо діагностики та запобігання поширення подібного роду девіацій.

Сподіваємося, що в міру того, як спеціаліст разом з ученим ступенем здобуватиме й відповідальність за наслідки своєї наукової діяльності, плагіат зникне сам собою. Залишається одна проблема: у суспільстві має бути запит на наукоємні технології, і насамперед — у влади та бізнесу (*За матеріалами texty.org.ua; <http://www.kadrovik.ua>; vnz.org.ua; abzats.net; www.online-pr.com.ua; <http://www.lib.nau.edu.ua/press/statti/plagiatne.htm>*).

У ЦЕНТРИ СУСПІЛЬНОЇ УВАГИ

Правові аспекти нормалізації життя на територіях, звільнених у ході АТО

Псевдовибори в "ДНР" повредят миру в Україні - МИД Германии

Представитель МИДа Германии Савсан Чебли считает, что планы террористической организации "ДНР" по проведению выборов в ноябре подорвут соблюдение договора о перемирии, достигнутом в Минске, пишет "Зеркало недели".

"Планы сепаратистов провести так называемые "парламентские выборы" 2 ноября — это прямое нарушение минского соглашения, достигнутого 5 сентября", — сказала она, сообщает Reuters.

По ее словам, Германия пока не видит причин для ослабления антироссийских санкций, поскольку, по ее словам, условия минского соглашения не соблюдаются в полной мере.

Ранее сообщалось, что так называемые "выборы" главы "ДНР" и депутатов парламента "ДНР" назначены на 2 ноября. "Псевдовыборы пройдут" по пропорциональной системе с 5-процентным проходным барьером (*<http://novosti.dn.ua/details/235091>*). – 2014. – 26.09).

Война продолжается: нужно ли искать деньги на восстановление Донбасса?

На Донбассе установлено перемирие между украинскими войсками и ополченцами. Однако, перестрелки все еще происходят днем и ночью в Луганской и Донецкой областях, процесс разрушения инфраструктуры городов продолжают.

...На данный момент большинство зданий на Донетчине и Луганщине, дорог, железнодорожных путей, мостов, административных строений или разрушены до основания, или же остались без газо- и водоснабжения, а также

без электричества.

Каждый день на сайтах городских администраций список разрушенных объектов инфраструктуры обновляется и каждый день появляются все новые разрушения. После каждого снаряда, взрыва, применения противником установок «Град» системы жизнеобеспечения городов будут восстанавливать, как минимум, около месяца. Это значит, местным жителям придется какое-то время обходиться без воды, тепла, газа, света.

В Луганской области, в тех населенных пунктах, где уже боевые действия не ведутся, коммунальщики принялись за восстановление инфраструктуры. В этом списке - Лисичанск.

В Донецкой же области о ремонте разрушенных снарядами админзданий, котельных, жилых домов, школ, видимо, чиновники пока не думали. Разве что в Славянске, где уже более месяца не воюют, восстановили все объекты инфраструктуры.

Источник в Донецкой ОГА сообщил корреспонденту Провокация.net, что пока команды о начале ремонта объектов инфраструктуры во всех городах области не было.

«Руководство из Киева указаний не присылает. Нас бомбят, а инструкций на этот счет нет. Что с ремонтом – не ясно...», - заявил комментатор.

При этом электролинии ремонтные рабочие ДТЭК Рината Ахметова время от времени приводят в порядок, отмечает источник. Но он объясняет это тем, что энергосистемы на балансе этого предприятия и как собственник Ахметов вынужден проводить ремонт электролиний, когда есть такая возможность. Со стороны бизнесмена это не благотворительность, а обоснованная необходимость.

Но дадут ли нужный эффект эти усилия ремонтных бригад компании Ахметова – это большой вопрос, ведь вопреки перемирию боевые действия продолжаются – в областных центрах Донбасса и на периферии.

Под обстрелом находятся государственные и частные объекты. Среди частных – те, которые принадлежат бизнесмену Ахметову. Например, в середине августа снарядами была разрушена «Донбасс-Арена». А на Алчевском меткомбинате, который подконтролен Ахметову, приостановлено производство. Причем корпуса завода не были повреждены во время боев, но развороченные снарядами железнодорожные пути не позволяют доставлять на производство сырье, из-за чего бизнес и остановился.

Подобная ситуация – на «Донецкстали», где производственные корпуса целы, но сырья уже не осталось. А поскольку грузовой колесный транспорт и железнодорожный поставки в Донецк не осуществляет, то и лить сталь не из чего. Поэтому руководство и тут приостановило производство.

В списке разрушенных взрывами объектов также есть Ясиновский коксохимический завод и Луганский литейномеханический.

Эксперт Фонда общественной безопасности Юрий Гаврилечко сообщил Провокация.net следующее: "На ликвидацию последствий боевых действий в Луганской и Донецкой областях правительство обещает выделить средства, но на сайте Министерства финансов Украины нет ни одного документа, который бы подтверждал фактическое выделение денег".

А средства понадобятся немалые. Так, в Луганской области масштаб разрушений оценен в сумму 180 млн долларов США. А вице-премьер-министр Украины Владимир Гройсман заявил, что для восстановительных работ на востоке страны потребуется порядка 11,8 млрд гривен, если учесть масштаб разрухи в Донецкой и Луганской областях вместе.

Вероятно, эти цифры еще придется корректировать, потому что каждый выстрел и взрыв – это новые сломанные здания и судьбы людей (*Провокация* (http://provokacia.net/uncategory/14_09_15_voyna_prodoljaetsya_nujno_li_iskat_dengi_na_vosstanovlenie_donbassa). - 2014. - 15.09).

Прокуратура обвиняет Миндоходов Славянска в нарушениях

За последние 3 месяца в городе Славянске долг по выплате заработной платы работникам предприятий вырос на 20% и достиг 14,7 млн грн. Об этом сообщает пресс-служба прокуратуры Донецкой области.

Органами прокуратуры организованы проверки в этой сфере, в ходе которых установлено, что одной из причин такого положения стало отсутствие надлежащего контроля за соблюдением прав работников со стороны Славянской ОГНИ ГУ Миндоходов в Донецкой области.

"Налоговики неправильно осуществляли контрольные функции по проведению проверок по фактам грубых нарушений работодателями требований законодательства об оплате труда, оформлении трудовых отношений с работниками (наемными лицами) и другие. Также, имея информацию о предприятиях-должников и о 296 предприятий, которые платили заработную плату в размере меньше чем установлено законодательством в течении 2014 года, работники фискальных органов не организовали ни документальной внеплановой проверки", - отмечают в прокуратуре.

По информации пресс-службы, с целью устранения указанных нарушений Славянской межрайонной прокуратурой внесено представление начальнику Славянской ОГНИ ГУ Миндоходов в Донецкой области, по результатам рассмотрения которого к ответственности привлечены 4 должностных лиц. Среди них 3 руководителя отделов.

Указывается также, что благодаря принятым мерам по активизации государственного контроля, в настоящее время погашена задолженность по выплате заработной платы на общую сумму более 4 млн грн.

Кроме этого, по результатам проверки органами прокуратуры начато уголовное производство по статье 175 УК Украины (невыплата заработной платы, стипендии, пенсии или других установленных законом выплат) в отношении должностных лиц ГП «СКРЦ» Славянский курорт», которые длительно умышленно не выплачивали заработную плату работникам предприятия, в результате чего образовалась задолженность на сумму более 2,3 млн. грн. Следователи действует продолжают (<http://novosti.dn.ua/details/235085>). – 2014. – 26.09).

Внеочередной Съезд судей Украины признал невозможным работу судов в некоторых районах проведения антитеррористической операции. Об этом говорится в решении съезда, за которое проголосовали 360 из 363 делегатов.

"Признать, что совершение независимого правосудия в отдельных зонах проведения АТО на территории Донецкой и Луганской областей является невозможным", - сказано в решении.

Съезд судей признал, что в зоне АТО судьи ежедневно подвергаются смертельной опасности, выполняя свои профессиональные обязанности.

В решении съезда рекомендуется Высшей квалификационной комиссии судей оперативно рассмотреть вопрос перевода в другие регионы всех судей с Донбасса, не желающих оставаться в зоне АТО.

Кроме того, в решении съезд рекомендует Совету судей обратиться к Верховной Раде и Президенту с тем, чтоб усилить гарантии защищенности судей и пресекать давление на судебную систему.

Также рекомендуется обратиться к парламенту с заявлением о недопустимости снижения расходов на содержание судебной системы и к Кабмину с просьбой уравнивать по зарплате работников судебной системы с работниками исполнительной власти.

Кроме того, в решении говорится о необходимости создания должностей пресс-секретарей при местных судах, а также о введении обязательного мониторинга информации в СМИ для оперативного реагирования на подачу недостоверных и порочащих сведений о судьях (*Украинская правда* (<http://www.pravda.com.ua/rus/news/2014/09/26/7039045/?attempt=1>). – 2014. – 26.09).

Энергогенерирующая компания "Донбассэнерго" (Донецк) не смогла привлечь возобновляемую кредитную линию с лимитом задолженности 142 млн гривен и общим лимитом кредитования 172,35 млн гривен. Об этом говорится в сообщении компании.

Торги были отменены, так как на участие в конкурсе было подано менее двух заявок.

Напомним, в январе "Донбассэнерго" привлекла у входящего в группу крупнейших Государственного Ощадного банка кредитные линии на сумму 385 млн гривен.

2013 год "Донбассэнерго" закончила с чистой прибылью 531,529 млн гривен, увеличив чистый доход на 22,22%, или на 1 032,864 млн гривен до 5 680,432 млн гривен по сравнению с 2012 годом.

В августе 2013 Фонд государственного имущества продал 60,773% акций "Донбассэнерго" компании "Энергоинвест Холдинг" (Донецк) за 718,92 млн гривен.

"Донбассэнерго" объединяет Старобешевскую и Славянскую ТЭС (обе - Донецкая область) (<http://novosti.dn.ua/details/235129>). – 2014. – 29.09).

Луганский губернатор Москаль инициирует увольнение всех чиновников

подконтрольных ЛНР администраций

Председатель Луганской областной государственной администрации Геннадий Москаль инициирует увольнение всех чиновников администраций, которые находятся на территориях подконтрольных самопровозглашенной "Луганской народной республике".

Об этом он сказал Украинским Новинам.

"Мы подали (предложения) на увольнение всех глав администраций, которые подконтрольны террористам, они потеряли связь с облгосадминистрацией, и мы также намерены освободить всех работников тех администраций, потому что они ходят на доклады в "ЛНР", а также так называемой "армии Юго-востока", - сообщил Москаль.

Он отметил, что этих чиновников невозможно контролировать также из-за того, что они не предоставляют никаких отчетов о проделанной работе (*Lb.ua* (http://lb.ua/news/2014/09/25/280571_moskal_initsiiruet_uvolsnenie.html). – 2014. – 25.09).

Правові колізії, викликані окупацією Криму

Самопровозглашенні влади Крима відмовляються визнавати Меджліс

По словам нелегитимного "премьера", Меджліс не пользуется большой поддержкой среди крымско-татарского населения

Самопровозглашенный премьер Крима Сергей Аксенов заявил, что не признает Меджліс крымско-татарского народа. Об этом он сказал в интервью российскому изданию "Коммерсант", сообщает "Украинская правда".

"С точки зрения юридического поля для меня такой организации не существует. Какой меджліс? Организация не была зарегистрирована должным образом. Ее нет", – заявил Аксенов.

По словам нелегитимного "премьера", Меджліс не пользуется большой поддержкой среди крымскотатарского населения.

"Относительно небольшой авторитет. Если бы вы провели социологический опрос, то убедились бы, что меджліс пользуется поддержкой от 15% до 20% крымских татар. Поскольку ничего из тех программ, которые заявлялись с 1991 года в Украине, меджліс не выполнил", – заявил Аксенов.

Как известно, ранее в Симферополе нелегитимными крымскими властями было арестовано здание Меджліса крымскотатарского народа.

17 сентября Ризе Шевкиеву, который возглавляет Фонд "Крым", на балансе которого находится Меджліс крымскотатарского народа, судебные приставы зачитали постановление о том, что Фонд и ряд крымскотатарских организаций должны в течение суток освободить помещение по улице Шмидта в центре Симферополя.

Этому предшествовал обыск 16 сентября в здании Меджліса, после которого были изъяты протоколы некоторых заседаний Меджліса крымскотатарского народа, несколько религиозных книг, компьютерная техника, а также личные вещи народного депутата Украины Мустафы

Джемилева (<http://www.segodnya.ua/regions/krym/samoprovozglashennyye-vlasti-kryma-otkazuyayutsya-priznavat-medzhlis-554199.html>). - 2014. – 22.09).

Алі Хамзін: Необхідно терміново скликати міжнародну конференцію щодо становища кримських татар.

Київ – Найкращою відповіддю на заяви Аксьонова і схожі позиції міг би стати заклик до термінового проведення міжнародної конференції щодо становища кримськотатарського народу в Криму.

Таку думку сайту Крим.Реалії висловив керівник відділу зовнішніх зв'язків Меджлісу кримськотатарського народу Алі Хамзін.

«Коли Меджліс через суди щодо «Фонду «Крим» практично закритий, було б корисно і добре нашим лідерам, Мустафі Джемилеву і Рефату Чубарову, звернутися до міжнародного співтовариства із закликом терміново скликати міжнародну конференцію щодо трагічної ситуації з кримськими татарами в Криму після «приєднання Криму до Росії». Це було б найвірнішою відповіддю на всякого роду заяви, позиції та дії, які ми спостерігаємо на півострові проти кримських татар», – сказав представник Меджлісу.

«Мабуть, вся діяльність кримської влади, чи то Аксьонова, чи то будь-кого іншого, незважаючи на заяви щодо кримських татар 18 березня президента РФ Володимира Путіна про необхідність допомагати в процесі відродження нашого народу, буде спрямована тільки на те, щоб кримських татар змусити залишити Крим... Завдяки цьому сьогодні ми бачимо одне, що основним внутрішнім ворогом в Росії на території Криму оголошено кримських татар», – зазначив Хамзін, коментуючи нещодавні заяви «голови» Криму Сергія Аксьонова.

«Сьогодні ми маємо право на термінове скликання міжнародної конференції щодо кримських татар. Бо в іншому випадку відбудуться непередбачувані наслідки, тому що наш малочисленний народ опинився в епіцентрі цієї загальносвітової кризи. І ніхто не хоче гарантувати йому форм безпеки», – сказав Хамзін.

Як повідомлялося, самопроголошений прем'єр-міністр Криму Сергій Аксьонов заявив в інтерв'ю газеті «Коммерсантъ», що всі дії, які будуть спрямовані на невизнання приєднання Криму до Росії, невизнання керівника країни, переслідуватимуться за законом, і буде дуже жорстка позиція.

«Всіх, хто буде лобами зіштовхувати людей на міжнаціональному ґрунті, я тим чи іншим способом або з Криму видворю, або вони отримають оцінку в кримінальному порядку», – сказав Аксьонов.

Переслідування представників кримськотатарського народу стали тенденцією в анексованому Криму. Обшуків і перевірок з боку російських спецслужб зазнали будинки, школи, медресе, мечеті (<http://ua.krymr.com/content/article/26600565.html>). – 2014. – 22.09).

Публичное акционерное общество «Укртелеком» опровергло информацию, что компания прошла перерегистрацию по российскому

законодательству для продолжения работы на территории Крыма. Об этом сообщили в пресс-службе компании.

«Официально сообщаем, что ни ПАО «Укртелеком», ни его дочерняя компания мобильный оператор «ТриМоб» не проходили перерегистрацию на территории полуострова Крым», - отметили в «Укртелекоме».

В пресс-службе сообщили, что обе компании продолжают работать в правовом поле украинского законодательства, а также не зарегистрированы как юрлица в юрисдикции Российской Федерации.

Ранее в Симферополе руководитель управления Роскомнадзора по Крыму и Севастополю Сергей Худoley сообщил, что украинская телекоммуникационная компания «Укртелеком» прошла перерегистрацию для работы на территории Крыма (<http://news.allcrimea.net/news/2014/9/25/v-ukrtelekome-zayavlyajut-cto-ne-prohodili-pereregistratsiju-po-rossiiskim-zakonom-22335/>). 2014. – 25.09).

Телекоммуникационная компания Укртелеком вынуждена приостановить предоставление услуг связи своим клиентам в Севастополе, сообщила пресс-служба организации 24 сентября.

Согласно сообщению, самопровозглашенные власти Крыма намерены провести комплексную проверку законности приватизации активов, ранее принадлежавших Украине, в частности телефонную кабельную канализацию города. В Укртелекоме называют это намерение «незаконным и имеющим признаки рейдерской атаки».

Также противоправным в компании считают отстранение директора Севастопольского филиала компании от занимаемой должности на время проведения инвентаризации.

«На период проведения противоправной инвентаризации ПАО Укртелеком вынужден приостановить хозяйственную деятельность на территории Севастополя. Это означает, что на территории Севастополя остановлено предоставление услуг междугородней и международной телефонной связи, доступа к сети Интернет, передачи данных всем абонентам, как физическим, так и юридическим лицам», - заявили в компании, отметив, что сложившиеся обстоятельства ставят под угрозу дальнейшую работу оператора и обеспечение услугами жителей всего полуострова Крым (<http://news.allcrimea.net/news/2014/9/24/ukrtelekom-prekrashaet-rabotu-v-sevastopole-22314/>). 2014. -24.09).

Уже полгода в Крыму работает так называемый «Фонд защиты вкладчиков» – автономная неприбыльная организация, созданная российской стороной в качестве благодетеля, который призван выплатить крымчанам деньги, утраченные в результате «ухода» украинских банков. Однако этот процесс оказался для жителей полуострова тернистым. Спустя месяцы после того, как они переуступили «Фонду» права на свои вклады, им предъявили дополнительные требования, без которых выплачивать

компенсации отказываются.

Работа созданного в Крыму «Фонда защиты вкладчиков» вызывала вопросы у юристов с первых дней его деятельности. Непонятным с точки зрения законодательства было то, почему «Фонд» собирает у крымчан оригиналы документов на их вклады. Ведь достаточно было и копий, которые работники организации имели возможность заверять на месте.

В самом «Фонде» это поясняли тем, что оригиналы депозитных договоров будут направлены в суд как основание для взысканий с украинских банков за невыполнение ими своих обязательств перед крымчанами. За счет этого «Фонд» и рассчитывает возместить собственные убытки, которые несет, выплачивая крымчанам компенсации по вкладам.

Еще более непонятным является то, на каком вообще основании «Фонд», являясь неприбыльной организацией, принял права на вклады крымчан, то есть стал обладателем миллионных капиталов, хоть и виртуальных. Более того, в начале сентября Центральный районный суд Симферополя передал ему еще и все крымское имущество «ПриватБанка». Его доверительным управляющим отныне является «Фонд защиты вкладчиков» (неприбыльная организация!).

Всего, по данным организации, от крымчан было принято свыше 200 тысяч заявлений о возмещении компенсаций по вкладам. А по состоянию на 11 августа, банкам – агентам организации были переведены 18,6 миллиардов рублей для выплат компенсаций 164,3 тысячам вкладчиков.

Однако сам процесс выплат проходит проблематично. Крымчане сталкиваются с препятствиями – требованиями, которые ранее не оговаривались как условие для получения средств.

Как рассказали Крым.Реалии сразу несколько крымчан, которые обратились в «Фонд защиты вкладчиков», новым требованием организации является предоставление выписок о состоянии депозитных счетов из украинских банков, в которых они были оформлены.

Притом, интересно, что такое требование предъявляется только тем, чьи депозитные счета превышают 20 тысяч гривен.

Новым требованием организации является предоставление выписок о состоянии депозитных счетов из украинских банков, в которых они были оформлены.

...В самом «Имексбанке» такую выписку предоставить готовы. Однако для этого просят прислать им заявление на имя директора банка. «Получить выписку по счету без заявления на имя директора банка невозможно. Поскольку каждое такое заявление он рассматривает и принимает решение лично», – утверждают в банке.

Однако и это для крымчан проблематично, поскольку «Укрпочта» уже несколько месяцев не осуществляет связь с полуостровом. Ни отправлять письма на материковую часть Украины, ни получать их оттуда – невозможно. В то же время услуги «Новой почты» и других альтернативных почтовых операторов проблему не решат. Даже если крымчанам удастся отправить заявление с просьбой предоставить выписку о состоянии депозитного счета в «Имексбанк», ответ они вряд ли получат.

«Мы не работаем с «Новой почтой». Корреспонденцию отправляем только

через «Укрпочту», поэтому крымчанам лучше отправлять нам заявления с какого-нибудь почтового адреса на материке. По-другому – никак», – пояснили Крым.Реалии в «Имексбанке».

Победят самые настойчивые?

В ЧБРР – партнерском банке «Фонда защиты вкладчиков» – необходимость получения выписок о состоянии счетов поясняют тем, что им нужно убедиться, что депозиты не были сняты на материковой части Украины. Правда, для официальных комментариев просят прислать информационный запрос.

Опасения, что крымчане уже сняли свои деньги в украинских банках, беспочвенны. Поскольку они не смогут получить свои депозитные средства без предъявления банку депозитных договоров

В то же время юрист Независимого медиа-профсоюза Украины Александр Тарасов утверждает, что требования банка и «Фонда» о предъявлении выписок из украинских банков необоснованны. «Опасения, что крымчане уже сняли свои деньги в украинских банках, беспочвенны. Поскольку они не смогут получить свои депозитные средства без предъявления банку депозитных договоров. А их оригиналы уже давно были отданы крымскому «Фонду защиты вкладчиков». С его стороны требовать еще какие-то выписки, имея у себя оригиналы всех документов – это бред», – отмечает он.

Почему же требование о предъявлении выписок не касается владельцев депозитов, которые не превышают 20 тысяч гривен, – остается только догадываться. Однако само наличие такого избирательного подхода свидетельствует о нечестной игре «Фонда» со своими клиентами, считает Тарасов. «На мой взгляд, такие требования – это попытка оттянуть время выплат. Либо это нужно для того, чтобы найти средства, которые закончились, либо просто пытаются отсеять тех, кто не будет добиваться денег, и таким образом выплатить их «через одного», – говорит юрист.

Вместе с тем, в конце августа стало известно, что немало заявлений от крымчан «Фонд защиты вкладчиков» просто проигнорировал. «Прокуратура» Крыма установила, что без рассмотрения оставались заявления вкладчиков «ПриватБанка», к которым были приложены распечатки из системы дистанционного банковского обслуживания банка – «Банк-Клиент». Основанием для отказа в их приеме послужило то, что эти распечатки не являются официальным документом. Таким образом, были отсеяны около 20 тысяч заявлений вкладчиков.

Понудить «Фонд» принять данные заявления «прокуратура» хочет при помощи суда. Иск уже направлен. Тем временем «Фонд» уже заявил, что прекращает прием заявлений о возмещении компенсаций по вкладам – по причине истечения 90-дневного срока, отведенного для этого российским законодательством (<http://ru.krymr.com/content/article/26599790.html>). – 2014. – 29.09).

Как жителям Крыма съездить за границу

Это очень интересный вопрос, о котором крымчанам перед референдумом

как-то забыли рассказать. И теперь жители Крыма с удивлением узнают, что по своему свеженькому внутреннему паспорту гражданина Российской Федерации они могут посетить только Украину, Беларусь, Казахстан, Киргизию и Абхазию. Во все же остальные страны требуется заграничный российский паспорт.

А заграничные паспорта гражданина РФ в Крыму пока никому не выдают (обещают начать со следующего года), и сейчас для их оформления жителям Крыма нужно выезжать в другие субъекты Российской Федерации. Там его оформление занимает от одного до четырех месяцев.

Правда пригодится российский загранпаспорт крымчанам только при поездке в страны с безвизовым по отношению к России режимом или те где виза ставится бесплатно по приезде – получить чью-то другую визу в нем, скорее всего не получится. Ну, если, конечно, им не вздумается посетить Боливию, КНДР, Сирию, Судан, Венесуэлу, Зимбабве или Никарагуа, которые 27 марта 2014 г. на Генеральной Ассамблее ООН проголосовали против резолюции ООН, согласно которой мировым сообществом признается единственно законным статус Крыма как части Украины.

За получением шенгенской визы в посольства стран ЕС в России, жителю Крыма точно лучше не соваться – Представительство ЕС в России уже заявило о том, что если крымчане с российскими паспортами обратятся за получением шенгенской визы в посольства стран ЕС в России, то им будет отказано на том основании, что они проживают в регионе, который в Евросоюзе не признают российской территорией.

Без сомнения так поступят все 100 государств из 193 членов ООН, проголосовавших «за» принятие резолюции ООН от 27 марта 2014 г., и в предоставлении визы крымчанину – гражданину РФ, они откажут. Те 58 стран, которые при голосовании воздержались, и те 24 страны, которые не голосовали, под вопросом.

Но поскольку международные организации постоянно призывают государства избегать каких-либо действий, которые могут расцениваться как признание Крыма частью России, то и они вряд ли наплюют на эти призывы, и начнут охотно шлепать свои визы в российские загранпаспорта крымчан.

Что же делать жителям полуострова? Прежде всего, им надо забыть о своем свежешпахнутом паспорте гражданина Российской Федерации, и никому за пределами России его не показывать.

Потом смахнуть пыль со своего старого заграничного паспорта гражданина Украины, и выезжать за границу из Киева по той визе, которая открыта. Тем более, что и до лишения аэропорта «Симферополь» статуса международного, крымчане могли вылететь из него только в Израиль и Турцию, а во все остальные страны это приходилось делать через Киев.

Правда, если украинского загранпаспорта у жителя Крыма нет, или необходимо получить новую визу, лучше зарегистрироваться на материковой Украине у родственников или покупать там регистрацию (благо это продается). Дело в том, что на сегодня не существует порядка выдачи загранпаспортов гражданам Украины, зарегистрированным в Крыму, и будет ли он когда-нибудь, неизвестно, а как поступят иностранные посольства, при выдаче

жителям полуострова своих виз, тоже непонятно.

Хорошо бы, подсуетившись, получить при этом и статус «вынужденного мигранта» по недавно принятому Закону Украины «О правовом статусе лиц, которые вынуждены покинуть места жительства вследствие временной оккупации Автономной Республики Крым и г.Севастополя и обстоятельств, связанных с проведением антитеррористической операции на территории Украины». Тогда в визе точно не откажут.

В пренеприятной ситуации оказались крымские моряки. Большинство из них работает на судах под иностранными флагами, и для этого требуется солидный пакет морских документов (более 10-ти), начиная с «Паспорта моряка» и заканчивая обычным загранпаспортом с визами.

Чтобы собрать эти документы, необходимо потратить кучу времени, нервов и денег, и большинство из них должны подтверждаться раз в несколько лет, специальными службами той страны, гражданином которой является их обладатель.

На этом рынке переизбыток рабочей силы, найти работу не так-то просто, и в связи с наступившими непонятками, многие крымские моряки опасаются «выпасть из обоймы» всемирной крьюинговой системы найма кадров плавсостава. И выпадают – уже пошли отказы от крьюинговых компаний материковой Украины и Европы от услуг крымских моряков.

Да, чуть не забыл – жителям Крыма ездить за границу по украинскому загранпаспорту лучше тайком от российских властей, потому как, по мнению начальника управления по организации паспортной работы ФМС России Федора Карповца «крымчане, получившие паспорт гражданина РФ, не имеют права въезжать на территорию других государств по загранпаспорту Украины».

В тюрьму за это, конечно, не посадят, но чёрт его знает, что завтра чиновникам в голову взбредет.

P.S. Выдача украинских загранпаспортов крымчанам уже всюду осуществляется в Херсонской области. Но крымчане, желающие оформить загранпаспорт, могут обращаться в любое подразделение Госмиграционной службы на материковой части Украины (<http://oadam.livejournal.com/354945.html>). – 2014. – 07.08).

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК

Огляд валютного ринку

Обзор валютного рынка в Украине за неделю с 15 по 19 сентября

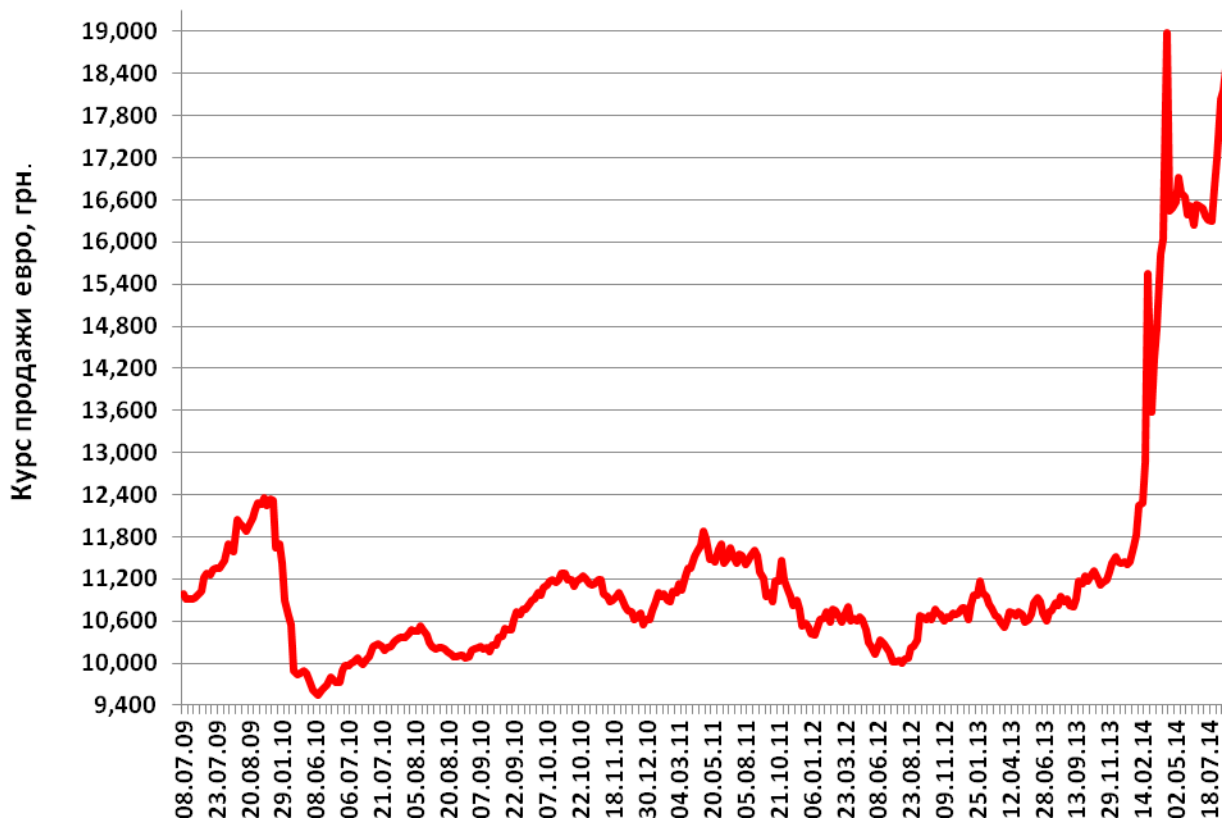
Евро

Стоимость евро на международном рынке по итогам прошлой недели снизилась на 1,04% до отметки 1,2828. Во многом такую динамику, как отмечают аналитики [FOREX CLUB](http://forex.club) в Украине, обусловило решение ФРС США

сохранить уровень ставок неизменным и продолжить выход из программы количественного смягчения. При этом в сопроводительном заявлении прозвучала ключевая фраза «продолжительное время», применительно к сроку, в течение которого регулятор будет придерживаться политики низких ставок, что и вызвало распродажи по евро.

Курс продажи безналичного евро в Украине за прошлую неделю вырос на 5,8% до 19,15грн., наличного – на 3,04% до 18,74 грн.

Средний курс продажи наличного евро в Украине

На динамику евро в Украине на текущей неделе, в основном, будет оказывать влияние поведение курса гривны, в то время как на международном рынке – макроэкономическая статистика из США и еврозоны. Так, при условии, что европейская статистика будет свидетельствовать о слабости экономики, пара EUR/USD может продолжить падение. Единственное, что сейчас может дать небольшой шанс на рост – покупки Национального Банка Швейцарии пары EUR/CHF с целью защиты целевого уровня 1,20. Тогда за счет динамики в кроссе евро может восстановить часть потерь и по отношению к доллару. По прогнозам аналитиков [FOREX CLUB](#) в Украине, евро на международном рынке на неделе может торговаться в диапазоне 1,2700–1,2900. Средний курс продажи наличного евро в этом случае, при стабильном курсе доллара США, может составить 18,64–18,93 грн.

Доллар США

Курс продажи безналичного доллара в Украине по итогам прошлой недели

повысился на 9,56% до 14,9 грн., наличного – на 3,25% до 13,48 грн. Средний дневной объем торгов долларами за этот период сократился на 12,9% до 203,5 млн. грн, что произошло из-за возобновившейся девальвации гривны до рекордных уровней.

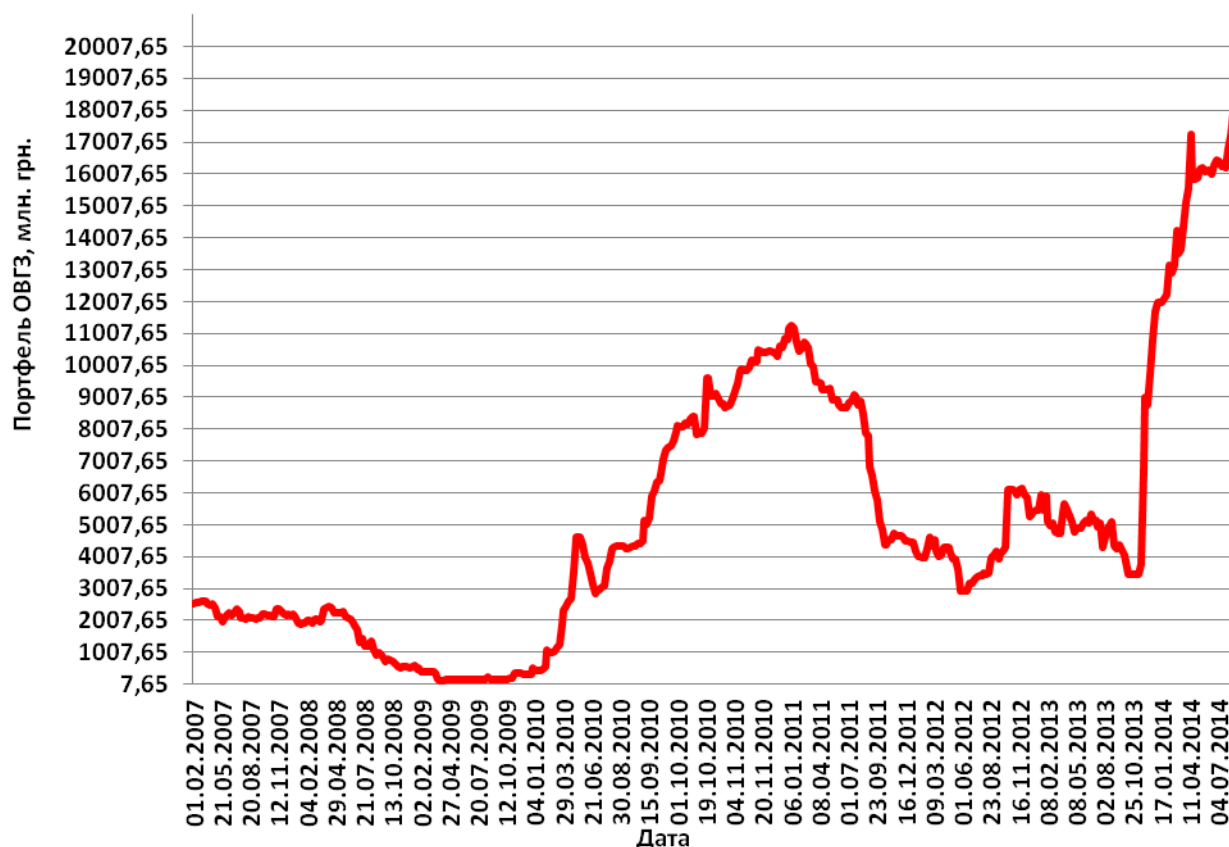
Средний спред по операциям с наличным долларом за неделю уменьшился на 0,68% до 2,16%, что вызвано отсутствием достаточного валютного предложения в обменных пунктах, а значит, не может служить позитивным сигналом для стабилизации гривны.

Средний спрэд по наличным операциям с долларом США

Объем ОВГЗ, которые принадлежат нерезидентам, за минувшую неделю вырос на 2,73% до 20,101 млрд. грн., что допускает продолжение девальвации гривны ввиду нестабильной политической ситуации и предстоящих парламентских выборов в стране.

Портфель ОВГЗ Украины, принадлежащий нерезидентам

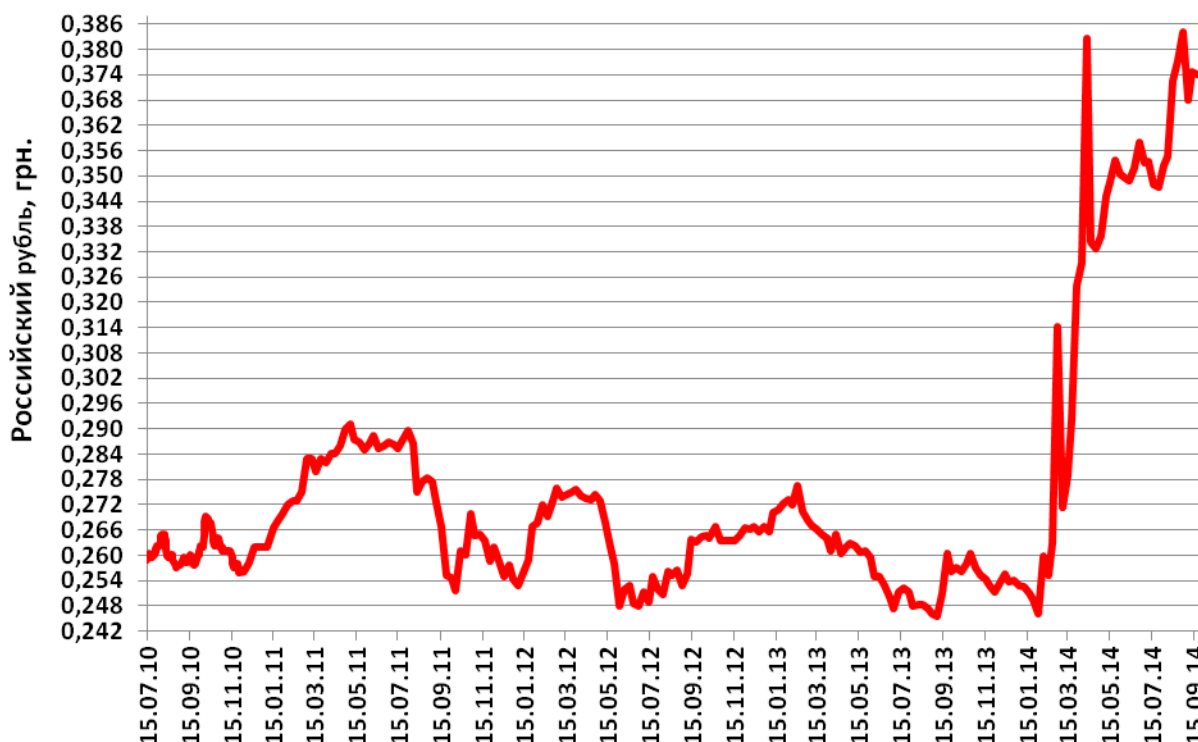

Предпосылок для укрепления гривны на текущей неделе нет. Меры, проделанные НБУ для стабилизации валютного рынка в августе-сентябре, оказались низкоэффективными, и дальнейшую поддержку можно ожидать только в вербальном формате. Перспективы стабилизации ситуации в восточной части страны могут служить замедляющим падение гривны фактором, но не укрепляющим. По прогнозам аналитиков [FOREX CLUB](#) в Украине, средний курс продажи наличного доллара на неделе может находиться в диапазоне 13,8– 15,4 грн.

Российский рубль

Курс продажи безналичного рубля за прошлую неделю повысился на 2,69% до 0,382 грн., наличного – снизился на 0,16% до 0,374 грн.

Средний курс продажи наличного российского рубля в Украине

На текущей неделе рубль в Украине может несколько укрепиться. Так, одной из причин выступит девальвация гривны за прошлую неделю, которая может оказать российской валюте поддержку. Кроме того, на фоне слабых позиций рубля против доллара ЦБРФ уже в ближайшее время может начать проводить интервенции с целью стабилизации валютного рынка. Также не исключено повышение учетной ставки в России. Средний курс продажи наличного рубля в этот период может колебаться в диапазоне 0,368–0,376 грн.

Объемы оборота розничной торговли в Украине падают

Оборот организованной розничной торговли за январь-август сократился на 17,1% по сравнению с аналогичным периодом 2013 года (без учета территории АР Крым и г. Севастополя). Такая динамика обусловлена сохраняющейся геополитической напряженностью в восточной части Украины, что стало причиной снижения потребительской активности населения в этих регионах, в том числе на фоне переселения проживающих там людей, считает *Мария Сальникова*.

Так, по данным за август падение розницы в Донецкой области составило в годовом выражении 20,4%, в то время как в Луганской – 27,9%. За отчетный период годовые темпы роста розничной торговли зафиксированы отрицательными в Донецкой, Луганской, Волынской, Ивано-Франковской, Львовской, Николаевской, Одесской и Хмельницкой областях.

«На фоне геополитической неопределенности население опасается роста уровня безработицы, что вкупе с ускорением инфляции и продолжающейся

девальвацией гривны стимулирует сбережение и ограничивает потребление», – отмечает эксперт.

До конца 2014 года торговая активность, по её мнению, может продолжить снижение в связи с продолжением сокращения реального ВВП, которое по итогам года может составить 8%, ускорением инфляции в годовом выражении до 18% и падением реальных доходов населения. Восстановлению объёмов оборота розничной торговли также будет препятствовать рост цен на услуги ЖКХ с начала года на 22,3%, и на продукты питания на 12,2%.

Моніторинг економічного законодавства

Підготовлено компанією
«ЄФІМОВ ТА ПАРТНЕРИ адвокати · аудитори · податкові консультанти»

Головні зміни

Постанова КМУ від 10.09.2014 р. № 442

КМУ проводить оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади. У рамках цієї оптимізації частина держслужб та інспекцій ліквідується, а частина – реорганізовується.

Зокрема, ліквідуються:

- Державна інспекція з контролю за цінами (функції з моніторингу динаміки цін передаються Державній службі статистики);
- Державна служба з питань захисту персональних даних;
- Державне агентство з туризму та курортів (функції передаються Мінекономрозвитку);
- Державна пробірна служба (частина функцій передається Мінфіну, а частина – Держслужбі з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів) і ряд інших.

Створюється Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. Вона об'єднає в своєму складі колишні Державну інспекцію з питань захисту прав споживачів, а також ветеринарну, фітосанітарну і санітарно–епідеміологічну служби.

Угода про асоціацію України з ЄС

Верховна Рада України ратифікувала угоду про асоціацію з Євросоюзом. За таке рішення проголосували 355 народних депутатів.

Президент України Петро Порошенко підписав документ прямо в залі Парламенту. В Європарламенті за ратифікацію проголосували 535 депутатів.

Підписавши закон, Порошенко заявив про те, що всі необхідні процедури виконані і угода набуде чинності з 01.11.2014 р.

Рішення Президії ТПП України від 15.07.2014 р. № 40(3)

ТПП України затвердила Регламент засвідчення Торгово–промисловою палатою України та регіональними торгово–промисловими палатами форс–мажорних обставин (обставин непереборної сили), яким встановлюється єдиний порядок засвідчення форс–мажорних обставин у системі ТПП України.

Зокрема, до форс–мажору віднесено: дії іноземного ворога, загальна військова мобілізація, військові дії, оголошена та неоголошена війна, дія суспільного ворога, громадські хвилювання, акти тероризму, заворушення, вторгнення, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення і т. д.

Форс–мажор засвідчується за заявою зацікавленої особи за кожним окремим договором, контрактом тощо, а також за податковими та іншими зобов'язаннями, які не можуть бути виконані через наявність згаданих обставин.

У заяві зазначаються наявність встановлених зобов'язань, передбачений ними строк, обсяги і умови їх виконання, форс–мажорні обставини (обставини непереборної сили), початок їх виникнення та дії, які, на думку зацікавленої сторони, зробили неможливим виконання цих зобов'язань.

Регламентом визначені також документи, які додаються до такої заяви.

Засвідчення форс–мажорних обставин здійснюється на платній основі.

Податки і збори

Державана допомога, єдиний соціальний внесок

Запитання – відповідь ДФСУ, розміщене на ЗІР

ДФСУ відповіла на запитання щодо застосування штрафних санкцій до платника за несплату або несвоєчасну сплату ЄСВ у зв'язку з проведенням антитерористичної операції у Донецькій і Луганській областях.

Так, ДФСУ зазначила, що з метою врегулювання зазначеного питання у ВРУ зареєстровано законопроект про внесення змін до ЗУ «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», яким передбачено, що платники ЄСВ, які перебувають на обліку в контролюючих органах Донецької і Луганської областей, звільняються від сплати ЄСВ на період з 14.04.2014 р. і до дати закінчення антитерористичної операції.

Інші податки та податкові платежі

Запитання – відповідь ДФСУ, розміщене на ЗІР

У разі зміни місцезнаходження, пов'язаного зі зміною адміністративного району, суб'єкт господарювання до закінчення поточного бюджетного року подає звітність і сплачує військовий збір за попереднім місцезнаходженням.

Прес–служба ГУ ДФС у Сумській області

Тимчасово мобілізовані на військову службу підприємці та самозайняті особи звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової

звітності з ПДФО або єдиного податку, а також ЄСВ за себе на весь період такої служби.

Мобілізовані підприємці чи самозайняті особи, що використовують у своїй господарській діяльності працю найманих працівників, які продовжують працювати за наймом під час мобілізації такого підприємця, зобов'язані уповноважити іншу особу на виплату заробітної плати або інших доходів найманим працівникам. У такому випадку обов'язок з нарахування та утримання ПДФО і ЄСВ з таких виплат на строк військової служби підприємця несе уповноважена особа.

Обов'язок зі сплати ПДФО та ЄСВ за найманих працівників повинен здійснити демобілізований підприємець чи самозайнята особа протягом 180 календарних днів із першого дня його демобілізації без нарахування штрафних і фінансових санкцій.

Для отримання зазначених пільг демобілізований підприємець чи самозайнята особа зобов'язаний протягом 10 днів після демобілізації надати органу Міндоходів за місцем податкової реєстрації такі документи:

- заяву про надання пільги в довільній формі;
- копію військового квитка або копію іншого документа, виданого відповідним державним органом, із зазначенням даних про призов такої особи на військову службу під час мобілізації.

Запитання– відповідь ДФСУ, розміщене на ЗІР

Об'єктом оподаткування військовим збором є, у тому числі, доходи у формі заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) платнику у зв'язку з трудовими відносинами.

Вихідна допомога – це грошова виплата працівникові, звільненому з роботи не з його вини, яка виплачується роботодавцем на підставах і в розмірах, встановлених чинним законодавством.

Оскільки вихідна допомога згідно з чинним законодавством є обов'язковою виплатою працівнику підприємства у зв'язку з припиненням трудових відносин, то сума такої допомоги оподатковується військовим збором на загальних підставах.

Лист ДФСУ від 08.09.2014 № 3095/6/99–99–17–03–03–15

У своєму роз'ясненні податківці розглянули достатньо широке коло питань щодо оподаткування військовим збором.

Основні висновки такі:

- натуркоєфіцієнт застосовувати не потрібно;
- дивіденди, нараховані за привілейованими акціями, оподатковуються військовим збором;
- середній заробіток працівників, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, оподатковується військовим збором;
- під об'єктом оподаткування військовим збором розуміється дохід, нарахований у зв'язку із відносинами трудового найму відповідно до умов трудового та цивільно–правових договорів і належить до фонду оплати праці;

– податковим агентом під час нарахування (надання) призів чи виграшів у лотерею є особа, яка здійснює таке нарахування.

Державне регулювання

Перевірки. Контроль. Штрафи. Податковий борг

Постанова КМУ від 13.08.2014 № 408

Постановою КМУ № 408 від 13.08.2014 р. затверджено перелік державних інспекцій та інших контролюючих органів, яким надається дозвіл на проведення перевірок підприємств, установ, організацій, фізичних осіб–підприємців протягом серпня–грудня 2014 року. Зокрема, до таких органів належать: Держсільгоспінспекція, Держекоінспекція, Держземагентство, Держархбудінспекція, Укрморрічінспекція, Укртрансінспекція, Держпраці, Держфінінспекція, Держфінмоніторинг, НКЦПФР, МВС, Держсанепідемслужба, Державіаслужба, Держтуризмкурорт, Фонд соцстрахування з тимчасової втрати працездатності, Фонд соцстрахування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань та інші органи, визначені даною постановою.

Перевірки проводяться на підставі відповідного розпорядження КМУ.

Отримання дозволу на проведення перевірок протягом серпня–грудня 2014 року передбачено Законом України № 1622–VII від 31.07.2014.

Проте дозвіл Кабміну не потрібен у разі проведення перевірок за рішенням суду, а також на вимогу службових осіб у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.

Інформаційне повідомлення на веб–сайті ДАІ

ДАІ повідомляє, що з 10 до 30 вересня 2014 року на всій території України проводиться профілактичний захід під умовною назвою «Мобільний телефон».

Державтоінспекція звертає увагу водіїв на те, що Правилами дорожнього руху водіям категорично забороняється користуватися мобільними телефонами, тримаючи їх у руці (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання).

Відповідальність за порушення вказаної заборони встановлена в ст. 122 КУпАП, якою передбачено штраф від 425 до 510 гривень. Якщо при цьому виникає аварійна ситуація, сума штрафу може сягати 850 гривень, крім того водій може бути позбавлений права керування транспортними засобами на строк від 6 до 12 місяців.

Проте водії можуть вільно користуватися пристроями hands free (провідні та Bluetooth– гарнітури, навушники тощо), оскільки в такому випадку водій має можливість керувати транспортним засобом, використовуючи обидві руки.

Фінансовий моніторинг

Наказ Мінфіну від 12.08.2014 р. № 808

Вказаним Наказом внесено зміни до Порядку проведення перевірок Держфінмоніторингом суб'єктів первинного фінмоніторингу.

У разі неможливості проведення перевірки через відсутність у Держфінмоніторингу підтвердження про отримання суб'єктом первинного фінмоніторингу (СПФМ) або його відокремленим підрозділом повідомлення про проведення перевірки, СПФМ або його відокремленому підрозділі повторно надсилається повідомлення про проведення перевірки. У разі повторного повернення до Держфінмоніторингу повідомлення про проведення перевірки у зв'язку з неможливістю вручення його СПФМ, працівниками Держфінмоніторингу складається акт про неможливість проведення перевірки.

У разі відсутності у Держфінмоніторингу підтвердження про отримання СПФМ запиту про надання документів, необхідних для проведення планової або позапланової невиїзної перевірки, СПФМ повторно направляє запит. У разі повторного повернення до Держфінмоніторингу запиту про надання документів у зв'язку з неможливістю вручення його СПФМ, працівниками Держфінмоніторингу складається акт про неможливість проведення перевірки.

Облік та звітність ЗА ПСБО, МСФЗ

Наказ МОЗ та Мінекономрозвитку від 20.08.2014 № 584/1011

Наказом затверджений Порядок розрахунку оптово-відпускної ціни на лікарський засіб. Цей документ визначає механізм розрахунку оптово-відпускних цін на лікарські засоби, включені до Переліку лікарських засобів вітчизняного та іноземного виробництва, які можуть закуповувати заклади і установи охорони здоров'я, що повністю або частково фінансуються з державного та місцевих бюджетів, затвердженого постановою КМУ від 05.09.1996 р. № 1071.

У документі міститься:

- порядок розрахунку оптово-відпускних цін на лікарські засоби, які вперше зареєстровані в Україні або щодо яких відсутні дані про оптово-відпускні ціни в референтних країнах та в Україні;
- порядок зміни задекларованих оптово-відпускних цін на лікарські засоби за наявності не менше двох даних щодо оптово-відпускних цін на відповідні лікарські засоби в референтних країнах та в Україні;
- порядок зміни задекларованих оптово-відпускних цін на лікарські засоби вітчизняного виробництва за наявності менше двох даних щодо оптово-відпускних цін на відповідні лікарські засоби в референтних країнах або їх відсутності.

ДП у Дарницькому районі ГУ Міндоходів у м. Києві

Керівником підприємства, установи затверджується перелік осіб, які мають право надавати дозвіл (підписувати первинні документи) на здійснення господарської операції, пов'язаної з відпуском (витрачанням) грошових коштів і документів, товарно-матеріальних цінностей, нематеріальних активів та іншого майна. Кількість осіб, які мають право підписувати документи на

здійснення операцій з видачею особливо дефіцитних товарів і цінностей, бланків суворої звітності, повинна бути обмеженою.

Прибуткові касові ордери має підписувати головний бухгалтер або особа, уповноважена керівником підприємства. Документи на видачу готівки (видаткові касові ордери або видаткові відомості) мають підписувати керівник і головний бухгалтер або працівник підприємства, який уповноважений на це керівником.

Запитання– відповідь ДФСУ, розміщене на ЗІР

У полі «Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку» пункту 10 Реєстраційної заяви (1–ПДВ) необхідно вказувати відомості лише про відповідальну особу платника, на яку покладено обов'язок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Такою особою може бути головний бухгалтер, бухгалтер, керівник і власник підприємства.

Якщо ведення бухгалтерського обліку на договірних засадах здійснює інша юридична або фізична особа, поле «Головний бухгалтер або особа, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку» прокреслюється. У такому випадку до Реєстраційної заяви слід додати копію документу, який підтверджує зазначений факт.

Галузі і сфери діяльності

Іт та телекомунікації

Лист ДФСУ від 15.09.2014 р. № 4507/7/99–99– 24–01–11–17

ДФСУ у цьому листі надала роз'яснення щодо уникнення затримок митного оформлення, пов'язаних з неоднозначним тлумаченням норм законодавства про захист прав інтелектуальної власності на промислові зразки.

ДФСУ роз'яснила, зокрема, що виріб визнається виготовленим із застосуванням запатентованого промислового зразка, якщо при цьому використані всі суттєві ознаки промислового зразка.

Таким чином, якщо у задекларованому товарі не використані всі суттєві ознаки промислового зразка, імпорт або експорт такого товару не може вважатися як використання такого промислового зразка, відповідно не є порушенням прав інтелектуальної власності та не вимагає застосування заходів, передбачених розділом XIV Митного кодексу України (призупинення митного оформлення, експертиза, вилучення).

Фінансові послуги

Електронне повідомлення НБУ від 15.09.2014 р. № 29–213/51623

НБУ пояснив аспекти зарахування на рахунки резидентів в уповноважених банках коштів в гривнях від продажу товарів за договорами з контрагентами з АРК і м. Севастополя.

У документі зазначено, що з метою забезпечення в умовах тимчасової

окупації отримання резидентами належних їм коштів від продажу товарів за договорами з контрагентами з Криму, уповноважений банк має право зарахувати на рахунок резидента – отримувача кошти в гривнях на підставі відповідних договорів з кримськими контрагентами. Ці кошти мають надійти через кореспондентські рахунки іноземних банків (крім банків, які розташовані або здійснюють свою діяльність на території АРК) в гривнях.

Будівництво

Наказ Мінрегіонрозвитку від 25.06.2014 р. № 178

Внесено зміни до Порядку ведення єдиного реєстру отриманих повідомлень про початок виконання підготовчих і будівельних робіт, зареєстрованих декларацій про початок виконання підготовчих і будівельних робіт, виданих дозволів на виконання будівельних робіт, зареєстрованих декларацій про готовність об'єкта до експлуатації та виданих сертифікатів, відмов у реєстрації таких декларацій та у видачі таких дозволів і сертифікатів, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово–комунального господарства України від 24.06.2011 р. № 92.

Підставою для внесення Державною архітектурно–будівельною інспекцією України відомостей до єдиного реєстру є отримання нею повідомлення про початок виконання підготовчих чи будівельних робіт, реєстрація декларації про початок виконання підготовчих чи будівельних робіт або про готовність об'єкта до експлуатації, видача дозволу на виконання будівельних робіт, видача сертифіката, повернення на доопрацювання декларацій та надання відмови у видачі дозволів чи сертифікатів.

Об'єкти правовідносин

Земля

Постанова КМУ від 10.10.2014 р. № 418

Постановою ліквідовано ПАТ «Державний земельний банк»; утворено комісію з ліквідації вказаного банку, головою комісії призначено заступника Міністра аграрної політики та продовольства Дикуну Андрія Євгеновича.

Лист Мінекономрозвитку від 04.09.2014 р. № 2522–06/30605– 03

Мінекономрозвитку зазначає, що погодження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки органами виконавчої влади, визначеними в ст. 1861 Земельного кодексу України, може здійснюватися через центри надання адміністративних послуг на основі узгоджених рішень з такими органами.

ЩОДЕННИК БЛОГЕРА

Блог на сайті «Корреспондент»

Про автора: Д. Перлин, общественный деятель, блогер

Амнистия амнистии рознь

Парламент Украины принял два важных закона для разрешения конфликта на юго-востоке. И если закон об особом статусе Донбасса более или менее понятен, то закон об амнистии вызывает много вопросов.

Решения гражданского конфликта в любой стране очень часто сопровождается принятием той или иной формы амнистии для протестующих. И Украина - тоже не исключение. Впервые амнистия для участников протестов была применена в декабре 2013 года Виктором Януковичем. Второй раз амнистию Янукович подписал уже 31 января 2014 года.

Амнистия была и частью договорённостей президента Украины и оппозиции от 21-го февраля. Правда, подписал её уже Александр Турчинов, которого майдановская толпа провозгласила и. о. президента Украины. Теперь пришла очередь и Порошенко объявлять амнистию. В связи с чем 15 сентября украинский парламент принял соответствующий закон. Ждём подпись президента Украины и, очевидно, документ будет подписан.

Но, несмотря на то, что амнистия от Януковича и амнистия от Порошенко имеют много общего, есть у них важное отличие.

Названия документов достаточно схожи. Закон об амнистии от Януковича, звучит так: «Об устранении негативных последствий и недопущения преследования и наказания по поводу событий, которые имели место во время проведения мирных собраний». Порошенко же свой вариант закона предложил в следующей трактовке: «О недопущении преследования и наказания особ – участников событий на территории Донецкой и Луганской областей».

Простое сравнение названий демонстрирует существенную разницу. Закон, который предложил Порошенко, охватывает жителей всего двух областей. Но если вспомнить развитие протестного движения, то станет ясно, что предложенный шоколадным королём вариант закона является ущербным.

Начиная с 1 марта, митинги и протесты против государственного переворота в Киеве накрыли весь юго-восток Украины – Одесса, Николаев, Запорожье, Херсон, Харьков и многие другие города. Собственно, арестами, запугиваниями, пытками, а порой и прямыми убийствами, киевский режим подавил мятежи. Многие участники тех событий до сих пор сидят в застенках СБУ и милиции.

В связи с этим я бы хотел привести несколько примеров участников протестов, которые также нуждаются в амнистии. 10 июня была задержана Землянухина Татьяна 1977 года рождения. Женщину сняли с поезда Севастополь-Донецк сотрудники СБУ и доставили в запорожское СИЗО. Сейчас ей предъявляют обвинение по статье 111 «Государственная измена». Татьяна прославилась тем, что активно помогала Беркуту во время событий на майдане. В посягательстве на территориальную целостность и неприкосновенность Украины обвиняется харьковчанин Лукьянов Алексей. Такое суровое обвинения предъявили Алексею за распространение газеты «Новороссия». С 22 июня Лукьянов находится в СИЗО Харькова.

В целом, в связи с протестами против киевского режима, только в Харькове содержится не менее 78 человек, обвиняемых по тем или иным статьям. Но, несмотря на общую демократическую риторику, на практике Порошенко и его команда являются ещё худшими диктаторами, чем Виктор Янукович. Ведь даже Янукович освободил от ответственности протестующих со всей Украины (<http://blogs.korrespondent.net/blog/politics/3420576>). – 2014. – 18.09).

Блог на сайті «Корреспондент»

Про автора: Alex Dudchak

И «охота на ведьм» поблекла на фоне украинского Закона о люстрации.

И «охота на ведьм» поблекла на фоне украинского Закона о люстрации.

Интересно, много ли еще таких интересных идей осталось в запасе?

Читая новости о принятии Закона о люстрации (да и сам закон можно прочитать – http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51795), принятом вчера Верховной Радой, невольно вспоминаешь старый анекдот:

По незагруженной дороге едут две машины, первая пересекает перекресток на красный свет, и вторая, ввиду отсутствия пешеходов, также решает нарушить ПДД. Гаишник, внезапно возникший из-за дерева за перекрестком, останавливает и первого нарушителя и второго (хоть не имеет права останавливать сразу двоих), но первый, что-то показав сотруднику МВД, быстро уезжает.

Гаишник подходит ко второй машине и спрашивает водителя:

- Вы видели, что загорелся красный свет?
- Видел, но тот, что ехал передо мной тоже проехал на красный!
- А он не видел!

Такой подход был когда-то типичен для гаишников, но теперь он стал самым распространенным способом «решать вопросы» теми, кто составляет нынешнюю политическую верхушку Украины. Однако, просто «не видеть» поступки «своих» теперь совершенно недостаточно. «Своим – всё, остальным – закон» - теперь такое положение оформлено Законом Украины о люстрации. Прекрасно понимая, что этот закон будет использоваться для окончательной зачистки в системе управления страной, протащить его в Раде было не просто. Если ранее было зачищено политическое пространство – практически полностью лишены возможности влиять на развитие Украины примерно половина ее жителей, которые раньше голосовали на Компартию и Партию Регионов, то теперь вплотную взялись за госсектор – управленцев, чиновников, да руководителей оставшихся государственных предприятий и учреждений также ждет «зачистка».

Первая попытка проголосовать за этот закон была сорвана, и не сразу удалось протащить его на повторное голосование. Но так как теперь Украина – страна феодальная, то важные решения принимаются при поддержке современных ландскнехтов – агрессивными особями мужского полу в камуфляже, с закрытыми, ставшими уже традиционными масках, лицами.

Чтобы «помочь» депутатам принять «правильное» решение они собрались на площади у Верховной Рады. А что может случиться с теми, кто по мнению этих обезличенных полувоенных отрядов ведет себя не правильно в парламенте Украины, они показывали достаточно часто, в частности и в день принятия Закона о люстрации, когда некоторых депутатов упаковали в мусорные баки. Наверное, именно поэтому спикер парламента Александр Турчинов пообещал обнародовать списки тех, кто не голосовал.

В соответствии с принятым законом, не прошедшими т.н. люстрацию, считаются лица, занимавшие должность с 25 февраля 2010 года по 22 февраля 2014 года.

По словам Яценюка под действие закона попадает около одного миллиона чиновников. С кого-то нужно будет начинать. Ведь очередь немалая! Почти миллион человек! Но, что-то подсказывает, что ни нынешний президент Украины, ни губернатор Донецкой области Сергей Тарута, ни губернатор Днепропетровской области Игорь Коломойский, ни губернатор Одесской области Игорь Палица не попадут в число первых «люстрированных». И не попадут в число вторых и даже стотысяч-третьих... Хоть и очень подходят под условия, оговоренные в Законе. А Президент Украины – вне игры, так как, очевидно, пост министра экономического развития в правительстве Николая Азарова в зачет не пошел, он был компенсирован участием во всех серьезных политсилах Украины, находящихся у власти – от СДПУ(о) Медведчука и Партии Регионов до «Нашей Украины» - кому помогал личным участием, кому материально...

И это пока еще очередь не дошла до бывших функционеров компартии и комсомола, сотрудников КГБ... Тогда пришлось бы просто убрать с политической арены всех лидеров националистических партий, нынешних активных, и не очень, патриотов – от Тягнибока и Фарион до умеренного, на их фоне, Тигипка. Не говоря уже о Юле Владимировне Тимошенко, которая многократно попадает под действие нового Закона.

Организаторы «охоты на ведьм» в Западной Европе конца XV - середины XVII веков и в послевоенные годы в США – просто дети на фоне отечественных «охотников».

Не ведают, что творят? Ведают... Но, вот только – «своим – все, врагам – новый Закон о люстрации» (<http://blogs.korrespondent.net/blog/events/3420685>). – 2014. – 18.09).

Блог на сайті «lb.ua»

Про автора: Д. Монин

Закон об особом статусе

Детальное изучение закона натолкнуло на весьма неожиданную вещь – Предлагаемый порядок действия на отдельных территориях Донецкой и Луганской областях необходимо распространить на всю территорию Украины.

...А теперь по детальному тексту законов. Во-первых, никакой безусловной амнистии и в помине нет - закон тех кто убивал-насиловал и куча других статей

- не амнистирует. Амнистия вступает в силу только при условии, если до 16 октября (т.е. месяц после вступления в силу закона – будет сдано оружие, освобождены административные здания и т.д. В некоей степени этот закон – аналог Закона принятого парламентом 29 января по амнистии по активистам Майдана. Во-вторых, список не амнистированных статей очень широк -112 "Посягання на життя державного чи громадського діяча", статтею 113 "Диверсія", 115 "Умисне вбивство", 152 "Згвалтування", 187 "Розбій", 201 "Контрабанда", 258 "Терористичний акт" – и это еще не полный список статей, которые не подлежат амнистии. Кроме того, все кто препятствовал расследованию крушения Боинга – тоже не подлежат амнистии.

Теперь о Законе об «Особом порядке местного самоуправления». Вы действительно верите, что президент как гарант Конституции будет подавать закон в парламент не соответствующий Конституции, создавая прецедент про своему импичменту? Все обвинения, что такого понятия как «тимчасовый статус» нет в Конституции или законах – безосновательны. Например, введенный в августе военный сбор, тоже отсутствует в Налоговом Кодексе, но в тоже время он введен в качестве «тимчасового». И это нормальная практика. Более того, детальный анализ положений закона об особом порядке местного самоуправления натолкнул на мысль, что необходимо распространить этот Закон на всю территорию Украины. Ведь фактически в данном Законе описана модель децентрализации государственного устройства Украины. И я уверен что такую модель децентрализации необходимо проводить через Конституционную реформу. Т.е то, о чем давно говорил Президент, и было одним из шагов его программы по децентрализации власти – фактически формализовано на бумаге и записано в данный закон.

В нем присутствует и возможность территориальным громадам выбирать судей и прокуроров, возможность иметь муниципальную милицию - фактически аналог территориальной обороны, которые сейчас созданы во всех областях. Более того определен четкий порядок взаимодействия местных общин и центральной власти. Местная община может выдать Кабинету Министров запрос и согласовать некую программу по финансированию, тех или иных направлений. При этом в любом случае право включать эти программы и финансировать лежит исключительно в компетенции Кабинета Министров. Более того никаких вторых государственных языков в этом законе и в помине нет. В законе всего лишь уточнено, что на территории может использоваться русский и другие языки общения. Ну так это итак уже давно действует. Т.е там вообще ничего не прибавилось.

Что касается взаимодействия с Россией, в законе есть всего одна фраза, которую я лучше сюда запишу в оригинале, чтобы не было разночтений и домыслов «Органи виконавчої влади сприяють розвитку в окремих районах Донецької та Луганської областей транскордонного співробітництва, спрямованого на вирішення спільних проблем розвитку, посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними громадами, органами місцевого самоврядування окремих районів з адміністративно-територіальними одиницями Російської Федерації на основі угод про прикордонне співробітництво, що укладаються територіальними громадами,

органами місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами у межах компетенції, встановленої законом». Разве это сдача суверенитета? По-моему, об этом говорить по такой фразе просто смешно.

Да, в законе есть фраза, что государственный бюджет должен за счет резервного фонда иметь целевую программу, по восстановлению Донбасса. Но все это рассчитано только на следующий год, а граничный срок сдачи оружия – до 16 октября. Поэтому я не вижу тут никакой сдачи и насильственного финансирования террористов.

В тоже время вероятность мирного плана все равно крайне невелика. Но если эти мирные планы кому-то из сторонников ЛНР-ДНР покажутся симпатичными, то этот закон будет вносить раскол в их ряды – как в дальнейшем действовать. Ведь еще Сунь Дзы говорил: «Разжигайте ссоры и столкновения среди граждан враждебной нам страны» (http://blogs.lb.ua/daniil_monin/279670_zakon_osobom_statuse_chast_2.html). – 2014. – 17.09).

Блог на сайті «Телеграф»

Про автора: А. Евченко, главный редактор "Кременчугского Телеграфа"

Может, сначала законы, а потом детские площадки?

Интересно, помнят ли наши сограждане-избиратели, что главное предназначение Верховной Рады в целом и народных депутатов в частности — принятие законов. Это не единственное полномочие Рады, но, наверное, самое главное. Особенно, если учесть, что парламент — это единственный орган законодательной власти в Украине, и то, что наша Конституция закрепляет верховенство права. Я к тому, что это простое знание, можно утратить, глядя на невероятно бурную и разнообразную деятельность народных депутатов. И чем ближе выборы, тем больше занятий, далеких от принятия законов, находят для себя профессиональные законодатели. И все их дела-заботы - о стране.

Не жалеют себя, когда в стране такое творится. Дела делают одно важнее другого. Выбивают деньги для своих округов, возвращают НДС для своих предприятий. И так поступают все мажоритарщики. Просто денег на всех не хватает, - значит какому-то округу везет меньше. И так все эти годы. И так все это время, когда отсутствие экономической и территориальной реформ буквально развалило страну.

А может время, потраченное на бесконечные походы по кабинетам министров, следовало бы, панове депутаты, потратить на пять-шесть законов, без которых задыхается экономика страны и ВСЕ местные бюджеты? Ведь все самые острые проблемы в нашей стране носят не региональный, не уникальный кременчугский или краматорский характер, а универсальный, одинаковый для всех местных общин. Их решение БЕЗ ПРИНЯТИЯ ЗАКОНОВ, обеспечивающих для ВСЕЙ Украины, ВСЕХ ее граждан, ВСЕХ округов одинаковые правила, - НЕВОЗМОЖНО.

Эффект от одного такого принятого закона, обеспечивающего реальные

реформы для страны, многократно превзошел бы результаты одиночных попыток повлиять на кругооборот денег в государстве. Сменить логику распределения налогов между центральными и местными бюджетами можно только при помощи законов. Повлиять на инвестиционный климат в окрестностях Кременчуга нельзя, не изменив его по всей стране. Опять таки нужны законы. Об упрощении налоговой системы прежде всего.

Разоблачать с экранов телевизоров несознательных граждан — дело важное (правда, бесполезное) Помочь армии — дело святое. Покрасить знак, посадить дерево, открыть детскую площадку, - конечно, делайте, участвуйте, возглавляйте. Обязательно напишем, интервью возьмем, фотографии поставим. Героев ведь нужно знать в лицо. Только один нюанс, - вернитесь к своей основной работе. Кроме вас законы принимать некому. А без них реформы провести невозможно. Ну а без реформ мы маємо те, що маємо.

Даже беглый взгляд на законотворческую деятельность депутатов от Кременчуга или тех, кто присматривается к округу в контексте внеочередных выборов, высвечивает грустную картину. «Опрацьовується в комітеті» - отвечает по поводу большинства инициированных Каплиным, Шаповаловым или Жеваго законов парламентский сайт. Аргументы в пользу низкой эффективности мы слышим: законы принимаются большинством.

Только легче от этого не становится, а потребность в законах, которые бы положили начало реформам, не уменьшается (http://www.telegraf.in.ua/plots/parliamentary-elections/my-opinion/2014/09/24/blog-mozhet-snachala-zakony-a-potom-detskie-ploschadki_10040089.html). — 2014. – 24.09).

Блог на сайті «polemika.com.ua»

Про автора: А. Науменко

Люстрация на Украине - театр абсурда

На Украине в разгаре не только избирательная кампания по выборам народных депутатов, но также дан старт новой политической кампании — люстрации, а точнее, охоте на ведьм. Эти кампании умышленно совмещены, чтобы постараться максимально исключить конкуренцию для выдвиженцев новой власти со стороны функционеров режима бывшего президента Виктора Януковича.

Процесс люстрации не является чем-то новым. Применение определённых карательных и запретительных мер к представителями предыдущей власти и силовых структур через механизм люстрации имело место в ряде социалистических странах Восточной Европы, прежде всего, в Чехии и Польше.

Борьба с прошлым всегда по определению бессмысленна. Но в руках озлобленных и обиженных политических противников люстрация чаще всего превращается в сведение личных счетов или просто механически ломает судьбы многим тысячам людей, чаще - невинным. Поэтому люстрация, как массовая акция преследования функционеров уже несуществующих режимов, в

целом оказалась неэффективной, не способствовала демократизации и моральному очищению новых обществ, вела к искусственным конфликтам, и в большинстве бывших социалистических стран почти не применялась. Чаще всего дело ограничивалось наказанием отдельных конкретных личностей за конкретно совершенные ими при прежней власти преступления.

Несмотря на такой негативный опыт люстрационных кампаний, этими стопами решили пойти украинские наследники инквизиции. С идеей люстрации носились не только члены оппозиционных партий, но и представители так называемой общественности. Последними был даже создан люстрационный комитет во главе с Егором Соболевым.

Всё последнее время как в Киеве, так и в регионах предпринимались попытки стихийной люстрации. Нападкам подвергались зачастую врачи, директора школ, государственные служащие, вина которых заключалась лишь в том, что они были в своё время членами Партии регионов, а также правоохранители и судьи, имевшие те или иные конфликты с активистами Майдана.

Стихийная вакханалия по отношению к предыдущим руководителям и специалистам имела широкую географию, но всё же носила хотя и бессистемный, но ограниченный характер.

Революционеры с Майдана за полгода своего нахождения у власти ничем, кроме развязывания гражданской войны в стране и доведения экономики до кризисного состояния, себя не зарекомендовали. И вот, в условиях начавшейся предвыборной кампании, апологеты люстрации решили добиться её проведения на законодательно-нормативном уровне, подняв хоть этим свой рейтинг в глазах избирателей.

На этой неделе вначале в первом чтении, а через пару дней и окончательно через Верховную Раду Украины был пропихнут закон "Об очищении власти". Для того, чтобы протолкнуть этот абсурдный закон, украинские национал-радикалы шли на самые дикие меры. Жгли крыши около здания Верховной Рады, применяли насилие к народным депутатам. И те, в конце концов, сдались, правда исключив из списка люстрируемых себя любимых - народных избранников, а также ряд других выборных должностных лиц, типа Уполномоченного Верховной Рады по правам человека, судьей Конституционного Суда Украины и т.п.

Но всё равно, принятый люстрационный закон больше подходит для театра абсурда, чем реальной жизни.

Так, в статье 4 «Основания не прохождения проверки» вышеназванного Закона Украины перечисляются субъекты проверки, которые считаются такими, которые её не прошли, если они занимали должность в период с 25 февраля 2010 года по 22 февраля 2014 года: Президента Украины, Премьер-министра или его замов, министров, Генерального прокурора Украины, были первыми руководителями Национального банка Украины, Счетной палаты, Антимонопольного комитета Украины, Фонда государственного имущества Украины, других центральных органов исполнительной власти, а также прокурорами любого уровня.

Но с 23 марта по 3 декабря 2012 года министром экономического развития

и торговли Украины в правительстве Николая Азарова был нынешний Президент Украины Пётр Порошенко, который ушел с этой должности только после избрания его народным депутатом Украины. Таким образом, Петр Порошенко после проведения проверки в соответствии с люстрационным законом должен быть признан таким, как непрошедший проверки.

После этого, в соответствии с частью 3 статьи 13 Закона Украины "Об очищении власти" должно произойти досрочное прекращение полномочий субъекта проверки на выборной должности, которое, правда, должно быть осуществлено с учётом ограничений, предусмотренных как этим Законом, так и особенностей, определенных Конституцией и законами Украины. Но всё равно, по-хорошему, П.Порошенко надо освобождать должность.

Конечно, кто бы заставил его это сделать. Тем более, что авторы закона оставили лазейку, не включив должность Президента в число субъектов проверки (статья 3).

И подобных несуразниц в люстрационном законе хоть пруд пруди. Многие положения имеют настолько абстрактный характер, что могут привести к банальной субъективной расправе с неудобными работниками. Но кто, например, определит законность вывода в отношении лиц, огульно обвинённых в том, что они призывали публично к сепаратизму, нарушение территориальной целостности и суверенитета Украины, разжигали межнациональную вражду.

Только улыбку вызывает требование считать непрошедшими проверку лиц, совершивших действия, которые привели к потерям государственного бюджета в сумме свыше 1 миллиона гривен, а местных бюджеты в сумме более пятидесяти тысяч гривен, что установлено в судебном порядке. Получается, что совершать действия, приведшие к убытку государственных средств на 900 тысяч можно, а если убыток местного бюджета буде всего лишь 60 тысяч, не миллион, всё равно подлежишь люстрации.

Уже 23 годовщину своего существования отметила независимая Украина. Но до сих пор покоя не дают современной власти люди, которые служили советской системе. Так, в соответствии с люстрационным законом должны быть признаны такими, как не прошедшими проверку, лица, которые до 19 августа 1991 года были на руководящих должностях в Коммунистической партии СССР, избраны и работали на руководящих должностях в составе областных и выше комитетов ВЛКСМ, были в качестве штатного работника в 5-м управлении КГБ СССР или окончили высшие учебные заведения КГБ СССР, работали на должности начальника политического отдела (управления) в Вооруженных силах и МВД СССР.

Кстати, в соответствии с этими требованиями люстрации должен был подвергнут Председатель Службы безопасности СБУ Валентин Наливайченко, который окончил школу КГБ в Москве. Но опять же, кто уволит с должности этого, как утверждают предыдущие руководители СБУ, агента американских спецслужб. Также должны будут лишены должности ряд руководителей новой власти, которые в молодости работали в комсомоле.

В украинском обществе справедливо звучала критика многих положений будущего люстрационного закона, обращалось внимание на недемократичный характер предлагаемых в нем механизмов. Вот какой вывод сделали

относительно его в Научно-экспертном управлении Верховной Рады Украины:

1) вместо усиления или введения эффективных механизмов изъятия из власти лиц, которые ее дискредитировали, законопроект предлагает дублирование уже предусмотренных законодательством проверок, которые на практике продемонстрировали свою неэффективность;

2) в проекте не предложено понятного и целостного механизма очистки власти, а значительная часть предписаний проекта имеет не заверченный и противоречивый характер.

И хотя после первого чтения из законопроекта изъяты многие нормы, которые прямо противоречили действующей Конституции Украины, в целом антиконституционный характер Закона Украины "Об очищении власти" сохранился. Это, безусловно приведёт к массовому нарушению прав и свобод человека, гарантированных как Основным законом Украины, так и международными договорами, которые она ратифицировала (<http://blog.polemika.com.ua/blog/lyustraciya-ukraine-teatr.html>). – 2014. – 18.09).

Блог на сайті «Українська правда»

Про автора: Р. Бандуристий, адвокат

Кого и за что будут "люстрировать"?

Согласно пояснительной записке к принятому Верховной Радой проекту Закона Украины "Об очистке власти" ("Закон о люстрации"), целью принятия данного Закона является утверждение в обществе верховенства права, законности, повышение эффективности борьбы с коррупцией, а также возобновление доверия к власти и создание условий для построения новой системы органов власти в соответствии с европейскими стандартами.

Полагаем, что принятый в таком контексте Закон о люстрации в целом будет полезен для Украины как государства, избравшего европейский путь своего развития.

Однако, насколько в действительности Закон, преследующий такую благую цель, соответствует принципам верховенства права и законности, согласовывается с европейскими стандартами, и есть ли вероятность того, что он реально способен повысить эффективность борьбы с коррупцией и возобновить доверие к власти?

Как утверждал Карл Маркс, право есть возведенная в закон воля правящего класса. И сложно сказать, что он был полностью не прав.

Для того, чтобы разобраться в поставленном вопросе, необходимо провести обобщенный анализ норм данного законопроекта.

Итак, кого и за что будут "люстрировать"?

Согласно преамбулы и статьи 3 Закона, его действие будет распространяться на:

государственных служащих и приравняемых к ним лиц;
должностных лиц местного самоуправления.

К числу государственных служащих, на которых будет распространяться этот Закон, относится вся вертикаль исполнительной власти от премьер-

министра до, к примеру, лиц рядового состава органов внутренних дел; а также вся система судебной власти Украины.

Закон прямо указывает широкий ряд должностей чиновников, к которым будут применяться его нормы. В то же время этот список не является исчерпывающим, что делает возможным применение норм этого Закона к любым государственным служащим любого ранга, а также должностным лицам органов местного самоуправления.

Однако даже не это раскрывает масштаб мер по очистке власти, подразумеваемых авторами законопроекта. Так Закон утверждает список из более чем тридцати пунктов, предусматривающих основания, по которым должностное лицо может быть признано не прошедшим проверку. Их можно условно обобщить в следующие категории:

Занятие определенных должностей в определенный период времени (например, постов членов Кабинета Министров в период с 25 февраля 2010 года по 22 февраля 2014 года);

Совершение определенных действий при определенных обстоятельствах (например, сотрудники правоохранительных органов, которые принимали участие в задержании участников акций общественного протеста и массовых мероприятий в период с 25 февраля 2010 года по 22 февраля 2014 года);

Попадание в категорию лиц, не прошедших проверку декларации об имуществе и доходах, а также тех, кто не смог доказать законность полученных доходов;

Наличие у лица помимо украинского гражданства также иностранного гражданства;

Отказ лица от прохождения проверки.

И хотя список таких оснований исчерпывающий, некоторые из них носят несколько размытый характер, что может позволить их расширительное толкование. Например, подпункт "є" пункта 3 части 1 статьи 4 предусматривает, что не пройдут проверку лица, уличенные в публичных призывах к сепаратизму. В то же время, кто и по каким критериям будет оценивать, были ли признаки сепаратизма в публичных призывах проверяемого лица, закон не определяет.

При этом практически все из этих оснований могут встретить на своем пути такие препятствия к их реализации, как устоявшиеся принципы права и судебное обжалование.

Доктрина права не раз сталкивалась с вопросом о том, может ли лицо нести ответственность за действия, которые во время их совершения признавались законом правомерными. Абсолютное большинство из оснований люстрации, предусмотренных данным законопроектом, по своей сути представляют действия или бездействия, которые на момент их совершения признавались правомерными.

Не исключено, что ответ на этот вопрос будет найден Конституционным Судом в норме Конституции, согласно которой законы не имеют обратного действия во времени, и никто не может отвечать за действия, которые на момент их совершения не признавались правонарушениями.

Также стоит упомянуть о норме статьи 38 Конституции Украины, которая

утверждает право любого гражданина принимать участие в управлении государственными делами. В то же время данный закон такое право существенно ограничивает.

Устоявшаяся на сегодняшний день система административного судопроизводства может стать существенной преградой к реализации норм закона "О люстрации", если таковая не будет носить взвешенный и обоснованный характер. И, если не национальная система судопроизводства, то Европейский суд по правам человека точно может предоставить реальную правовую защиту правам и законным интересам проверяемых лиц.

На это, в свою очередь, обратило внимание Главное научно-экспертное управления Верховной Рады в своем заключении относительно данного законопроекта. Так, к примеру, Европейский суд по правам человека неоднократно констатировал в своих решениях, что вина каждого человека в совершении действий, являющихся основанием люстрации, должна быть доказана отдельно, и такому лицу должны быть предоставлены те же права на защиту, что и в уголовном процессе.

И поэтому главной предпосылкой к реализации принятого Верховной Радой Закона является именно жизнеспособный и самодостаточный правовой механизм реализации его норм. Напротив же, предусмотренная законопроектом процедура проверки не только не проясняет, как же в действительности будут проходить такие проверки, но и порождает ряд вопросов, на которые пока не найден ответ.

Так, к примеру, согласно этой процедуре, проверке подлежат сведения, предоставленные субъектом проверки в согласии на прохождении проверки, в декларациях об имуществе, доходах, расходах и обязательствах финансового характера, а также факты привлечения его к ответственности за коррупционные правонарушения. Но эти предметы проверки явно не совпадают со многими основаниями люстрации, установленными тем же законом.

Как, например, такая проверка сможет подтвердить или опровергнуть наличие у субъекта иностранного гражданства или факт причастности к нарушениям прав человека, установленным решениями Европейского суда по правам человека? Ответ на этот вопрос закон не дает. А потому остается только надеяться, что все субъекты проверки честно и добросовестно признаются во всем "содеянном" в тексте своего согласия на проведение проверки. Иного механизма установления и доказывания подобных оснований люстрации закон пока не предусматривает.

Другим не менее важным вопросом является вопрос о том, кто будет уполномочен проводить непосредственную проверку, какими правами, обязанностями и процессуальными средствами он будет при этом наделен. На этот вопрос закон ответ не дает.

Можно предположить, что эта задача будет решена путем принятия ряда подзаконных нормативных актов. Однако такая схема будет противоречить Конституции Украины, буква которой гласит, что органы государственной власти обязаны действовать на основании и в пределах полномочий, предусмотренных Конституцией и законами Украины.

Подзаконный же нормативный акт не является законом, что

свидетельствует о том, что именно закон Украины "Об очищении власти" помимо оснований для такого очищения должен устанавливать четкий и непосредственный алгоритм проведения проверки. В ином же случае такая проверка будет проводиться вне правового поля, что может повлечь судебное обжалование ее результатов, трудовые споры о восстановлении на работе и, как следствие, существенные убытки для государства.

С учетом всего изложенного, принятие данного закона является, очевидно, правильным шагом в развитии нашего государства, однако сам закон не лишен недостатков.

Поэтому, на наш взгляд, ответ на вопрос о том, будет ли реально работать закон о люстрации, будет зависеть от того, будет ли проведена надлежащая законодательная работа по внесению в него соответствующих изменений.

При этом можно предположить, что именно это станет той лакмусовой бумажкой, которая покажет, был ли этот закон действительно принят с целью утверждения в обществе верховенства права и возобновления доверия к власти (<http://www.epravda.com.ua/rus/columns/2014/09/23/493137/>). – 2014. – 23.09).